

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/223/16
Rady Miejskiej w Poddębicach
z dnia 16 grudnia 2016 roku

PROGRAM REWITALIZACJI

GMINY PODDĘBICE

NA LATA 2016-2023

Fundacja Rozwoju
Przedsiębiorczości

ul. Piotrkowska 86

90-103 Łódź

Opracowanie:

Iwona Gruczyńska

Waldemar Dubla

Współpraca:

Wioletta Gawrysiak

SPIS TREŚCI

I. PROGRAM REWITALIZACJI - WPROWADZENIE	7
1. Istota rewitalizacji.....	7
2. Zasady i proces tworzenia Programu Rewitalizacji.....	7
II. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA.....	9
1. Konsultacje społeczne.....	9
2. Mechanizm włączenia mieszkańców w proces rewitalizacji.....	12
III. KONTEKST STRATEGICZNY PROGRAMU REWITALIZACJI	15
1. Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne	15
2. Dokumenty strategiczne i planistyczne na poziomie lokalnym	19
IV. DIAGNOZA	21
1. Metodyka opracowania diagnozy i źródła danych.....	21
2. Ogólna charakterystyka gminy	21
3. Sfera społeczna	23
3.1. Procesy demograficzne	23
3.2. Aktywność ekonomiczna mieszkańców	26
3.3. Problemy społeczne	28
3.4. Edukacja.....	30
3.5. Ochrona zdrowia.....	32
3.6. Bezpieczeństwo publiczne	33
3.7. Aktywność społeczna mieszkańców	34
3.8. Problemy i zjawiska kryzysowe.....	35
4. Sfera środowiskowa	36
4.1. Zasoby środowiska naturalnego.....	36
4.2. Obszary objęte ochroną	37
4.3. Zagrożenia środowiskowe	38
4.4. Problemy i zjawiska kryzysowe.....	39
5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	40
5.1. Zasoby dziedzictwa kulturowego	40
5.2. System komunikacji.....	41
5.3. Infrastruktura kultury, sportu i rekreacji.....	42
5.4. Problemy i zjawiska kryzysowe.....	44
6. Sfera techniczna	44
6.1. Infrastruktura techniczna	44
6.2. Zasoby mieszkaniowe.....	46

6.3. Problemy i zjawiska kryzysowe.....	47
7. Sfera gospodarcza	48
7.1. Struktura działalności gospodarczej	48
7.2. Atrakcyjność inwestycyjna	51
7.3. Organizacje wspierające przedsiębiorczość mieszkańców	52
7.4. Problemy i zjawiska kryzysowe.....	52
V. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI.....	53
VI. SKALA I CHARAKTER POTRZEB OBSZARU REWITALIZACJI.....	63
VII. WIZJA I CELE REWITALIZACJI	65
1. Wizja.....	65
2. Cele rewitalizacji	66
3. Cechy obszaru po rewitalizacji	69
VIII. PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	70
1. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych	70
2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	75
3. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji	85
4. Kompleksowość, koncentracja i komplementarność w Programie Rewitalizacji	86
IX. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM REWITALIZACJI	91
1. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji	91
1.1. Zasady wdrażania Programu Rewitalizacji.....	91
1.2. Operator rewitalizacji, jego kompetencje i odpowiedzialność	93
1.3. Zasady współpracy z partnerami	94
2. Komunikacja społeczna	95
3. System monitorowania celów Programu i oceny skuteczności działań.....	96
4. Ewaluacja przebiegu procesów rewitalizacji	99
5. System aktualizacji Programu Rewitalizacji.....	100

SPIS TABLIC

Tabl. 1. Struktura badanych według płci	10
Tabl. 2. Struktura badanych według grup wieku	10
Tabl. 3. Struktura badanych według poziomu wykształcenia.....	10
Tabl. 4. Struktura badanych według form aktywności zawodowej	11
Tabl. 5. Struktura badanych w przekroju miasto/wieś.....	11
Tabl. 6. Liczba ludności gminy.....	24
Tabl. 7. Ludność według ekonomicznych grup wieku	24
Tabl. 8. Ruch naturalny ludności	25
Tabl. 9. Pracujący w gminie Poddębice ^a	26
Tabl. 10. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w gminie Poddębice -.....	27
Tabl. 11. Świadczenia pomocy społecznej w gminie Poddębice.....	28
Tabl. 12. Rodziny, którym udzielono pomocy	29
Tabl. 13. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w rodzinach zastępczych.....	29
Tabl. 14. Liczba osób, którym udzielono dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	30
Tabl. 15. Wykroczenia na obszarze gminy Poddębice w latach 2013-2015	33
Tabl. 16. Podstawowe charakterystyki dotyczące infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Poddębice.....	45
Tabl. 17. Zasoby mieszkaniowe.....	46
Tabl. 18. Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje	47
Tabl. 19. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON	49
Tabl. 20. Komplementarność projektów i kierunków działań.....	89
Tabl. 21. Powiązania między projektami.....	90
Tabl. 22. Wskaźniki osiągnięcia celów Programu Rewitalizacji.....	98

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 1995-2014.....	23
Wykres 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2014 r.	25
Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych według wielkości.....	48
Wykres 4. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD	50
Wykres 5. Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkości	50

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1. Zdjęcie ze spotkania w dniu 20.06.2016 r.	13
Zdjęcie 2. Zdjęcie ze spotkania w dniu 28.06.2016 r.	14
Zdjęcie 3. Oferta inwestycyjna – teren o powierzchni 4,8 ha.....	51
Zdjęcie 4. Plac przed obiektem basenowym.....	58
Zdjęcie 4. Ośrodek Sportu i Rekreacji – dawne boisko.....	60
Zdjęcie 6. Hala Gimnazjum	60
Zdjęcie 7. Budynek byłego hotelu	61
Zdjęcie 8. Plac przy ul. Grunwaldzkiej.....	61
Zdjęcie 9. Przedszkole	62
Zdjęcie 10. Obszar przy ul. Targowej.....	62

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Zasady tworzenia Programu Rewitalizacji	8
Rys. 2. Gmina Poddębice na tle powiatu poddębickiego.....	22
Rys. 3. Podział Poddębic na obszary	54
Rys. 4. Poddębice – obszar rewitalizacji	57
Rys. 5. Cele strategiczne.....	66
Rys. 6. Zasady wdrażania Programu Rewitalizacji	92

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik Nr 1 – ankieta konsultacyjna	101
Załącznik nr 2 – ankieta	105
Załącznik nr 3 – formularz zgłaszania uwag	106
Załącznik nr 4 - schemat	107

I. PROGRAM REWITALIZACJI - WPROWADZENIE

1. Istota rewitalizacji

Proces rewitalizacji to wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania kompleksowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie **kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe** oraz **kulturowe**), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są spójnie wewnętrznie – poszczególne działania pomiędzy sobą oraz zewnętrznie – z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są następujące elementy:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w Programie Rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne – infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

2. Zasady i proces tworzenia Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji to wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego i stwarzający warunki do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi dokument, który zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników (w tym: organizacji pozarządowych, przedsiębiorców), przygotowany w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzony we współpracy ze społecznością terenu zdegradowanego oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy tego obszaru.

Dla skutecznego wdrożenia Programu Rewitalizacji konieczne jest uwzględnienie **potrzeb i oczekiwań** społeczności lokalnej, a także **zasady partycypacji społecznej** nie

tylko na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych, ale również na etapie **planowania, wdrażania i monitorowania** skuteczności środków zaradczych w postaci projektów. Dokument definiuje zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, posiada realny horyzont czasowy, przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu.

W trakcie prac nad dokumentem uwzględnione zostały „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” określone przez Ministerstwo Rozwoju.

Na etapie opracowania dokumentu zastosowano zasady: **partycypacja społeczna**, dokładna diagnoza, koncentracja, planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.

Rys. 1. Zasady tworzenia Programu Rewitalizacji

Proces rewitalizacji w dokumencie został przedstawiony jako przedsięwzięcie całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Rewitalizacja, poprzez realizację spójnych i komplementarnych działań jest kompleksowa, bowiem zakłada zmiany w różnych sferach życia mieszkańców: **społecznej, kulturowej, gospodarczej oraz przestrzennej** (np. remonty, działania infrastrukturalne dla tworzenia przyjaznego, bezpiecznego otoczenia), czy **środowiskowej**.

W ramach prac nad Programem przeprowadzono dokładną diagnozę sytuacji kryzysowej, która może gwarantować osiągnięcie sukcesu. Konstruując diagnozę dokonano rozeznania potrzeb grup docelowych (w tym przyszłych użytkowników infrastruktury), a w jej wyniku zdefiniowano charakter i przestrzenne zróżnicowanie specyficznych problemów, zjawisk kryzysowych i potrzeb rewitalizacyjnych.

II. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

1. Konsultacje społeczne.

Partycypacja społeczna została wpisana w proces wyznaczenia obszarów zdegradowanych Gminy Poddębice oraz ich rewitalizacji. Konsultacje społeczne stanowią fundament działań na wszystkich etapach, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia Programu Rewitalizacji, stanowiącego narzędzie do projektowania i podejmowania konkretnych przedsięwzięć i zadań, mających na celu rozwiązywanie problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk występujących na terenie gminy. Należy jednak podkreślić, że nadrzędnym celem podejmowania konkretnych działań jest podniesienie jakości życia mieszkańców gminy, szczególnie na terenach zdegradowanych.

W ramach prac nad Programem Rewitalizacji dla gminy Poddębice na zlecenie Burmistrza Poddębic przeprowadzone zostało w marcu 2016 roku badanie ankietowe. Uczestnictwo w nim zapewnione zostało wszystkim grupom akcjonariuszy społecznych: mieszkańcom, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym, działaczom społecznym, samorządowcom, lokalnym liderom i innym uczestnikom procesów społeczno-gospodarczych w gminie.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w wersji elektronicznej udostępnionej na stronie internetowej Gminy Poddębice, jak i w wersji papierowej. Informacja o przeprowadzaniu ankiety została rozpowszechniona przez pracowników Urzędu Miejskiego w Poddębicach. Ankiety w formie papierowej były dostępne dla wszystkich interesantów Urzędu. Kwestionariusz ankiety zawiera Załącznik nr 1.

Głównym celem badania ankietowego było z jednej strony pozyskanie od mieszkańców opinii na temat występujących na terenie gminy obszarów zdegradowanych, które należałoby objąć działaniami rewitalizacyjnymi, z drugiej uzyskanie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Kształt kwestionariusza oraz jego zakres tematyczny wychodzi naprzeciw problemom istotnym dla zrównoważonego rozwoju gminy Poddębice.

Ankiety przeprowadzono z zachowaniem zasady anonimowości osób biorących w niej udział. Każdy z respondentów biorący udział w badaniu ankietowym, odpowiadał na pytanie *czy, według jego opinii, w gminie występują obszary zdegradowane wymagające działań naprawczych*, a następnie proszony był o określenie położenia obszaru, który w pierwszej kolejności kwalifikuje się do działań rewitalizacyjnych.

Następny blok pytań dotyczył określenia negatywnych zjawisk występujących na wskazanym obszarze zdegradowanym, w podziale na zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne. Respondenci określali również zasięg potencjalnego oddziaływania procesu rewitalizacji (najbliższe otoczenie, dana miejscowość, gmina). W końcowej części ankiety respondenci mieli możliwość zgłoszenia dodatkowych uwag i opinii dotyczących zagadnień będących przedmiotem badania. W metryczce poza podstawowymi informacjami (płeć, wiek, wykształcenie, aktywność

zawodowa, miejsce zamieszkania) mieszkańcy określali swój poziom życia w skali od 1 do 5 (gdzie „1” oznaczało żyjemy bardzo biednie, a „5”- żyjemy dostatnio).

Analiza badania ankietowego wskazuje, że ankiety wypełniały w głównej mierze osoby zainteresowane gminą Poddębice, aktywne i dobrze zorientowane w problematyce i zagadnieniach dotyczących istotnych spraw gminy.

W ankiecie wzięły udział 54 osoby, w tym 21 (38,9%) mężczyzn i 29 (53,7%) kobiet, cztery osoby nie podały informacji o płci.

Tabl. 1. Struktura badanych według płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mężczyźni	Kobiety	Brak odpowiedzi
Liczby bezwzględne	21	29	4
%	38,9	53,7	7,4

Wśród respondentów zdecydowanie przeważały osoby w wieku 26 - 35 lat (niemal 39% ogółu), nieco ponad 1/5 to osoby w wieku 36 – 50 lat albo 51 – 65 lat. Słabo reprezentowane były najmłodsze roczniki (18 – 25 lat), nieco ponad 9%. W ankiecie wzięła udział tylko jedna osoba w wieku 66 i więcej lat. Cztery osoby nie wypełniły informacji o swoim wieku.

Tabl. 2. Struktura badanych według grup wieku

WYSZCZEGÓLNIENIE	18-25	26-35	36-50	51-65	66 lat i więcej	Brak odpowiedzi
Liczby bezwzględne	5	21	12	11	1	4
%	9,3	38,9	22,2	20,4	1,9	7,4

Najaktywniejszą grupą ze względu na wykształcenie były osoby z wykształceniem wyższym – niemal 60% ogólnej liczby respondentów. Po niespełna 15% przypada na osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i średnim zawodowym. W ankiecie nie wzięła udziału żadna osoba z wykształceniem niższym niż średnie – jeśli pominąć braki odpowiedzi, których wystąpiło 6.

Tabl. 3. Struktura badanych według poziomu wykształcenia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wyższe	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Pozostałe	Brak odpowiedzi
Liczby bezwzględne	32	8	8	0	6
%	59,3	14,8	14,8	0,0	11,1

Najliczniejszą grupą respondentów ze względu na formę aktywności zawodowej byli pracownicy sektora publicznego (1/3 ogółu). W sektorze prywatnym pracowało prawie 15%, a 13% stanowili przedsiębiorcy, zaś przeszło 7% pracownicy organizacji pozarządowych (NGO). W ankiecie wzięły udział jedynie 2 osoby bezrobotne, 3 uczniów lub studentów i tyłuż emerytów oraz 5 osób nie pracujących z własnego wyboru. Na pytanie nie odpowiedziały 4 osoby.

Tabl. 4. Struktura badanych według form aktywności zawodowej

Forma aktywności	Liczby bezwzględne	%%
Uczę się/studiuję	3	5,6
Jestem emerytem/rencistą	3	5,6
Nie pracuję i nie poszukuję pracy	5	9,3
Poszukuję pracy	2	3,7
Prowadzę działalność gospodarczą...	7	13,0
Pracuję w sektorze publicznym	18	33,3
Pracuję w sektorze prywatnym	8	14,8
Pracuję w organizacji pozarządowej	4	7,4
Brak odpowiedzi	4	7,4

2/3 biorących udział w ankiecie to mieszkańcy miasta, zaś nieco ponad ¼ to mieszkańcy wsi. Na pytanie o miejsce zamieszkania nie odpowiedziały 4 osoby.

Tabl. 5. Struktura badanych w przekroju miasto/wieś

WYSZCZEGÓLNIENIE	Miasto	Wieś	Brak odpowiedzi
Liczby			
bezwzględne	36	14	4
%	66,7	25,9	7,4

W ramach samooceny poziomu życia rodziny respondenta najczęściej wskazań odnotowano dla przeciętnego poziomu zamożności (niemal połowa wyborów). Po około 1/5 respondentów ocenia swój poziom życia nieco poniżej lub powyżej przeciętnej. Tylko 2 osoby oceniły swoją sytuację bytową, jako biedę a jedna – jako pełny dostatek. Cztery osoby nie odpowiedziały na to pytanie.

Analiza wyników przeprowadzonej ankiety określiła **potrzeby i oczekiwania rewitalizacyjne z perspektywy lokalnej społeczności** (szczegółowe wyniki przedstawiono w „Raporcie z badań ankietowych”).

Wyniki ankiety, a także rozmowy przeprowadzone z mieszkańcami w trakcie wizji lokalnych oraz uwagi i opinie ekspertów dały możliwość skonfrontowania postrzegania różnorodnych aspektów funkcjonowania gminy przez różne środowiska lokalne. Powyższe działania zostały wykorzystane do przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych, co zostało potwierdzone wynikiem pogłębionej diagnozy, obejmującej badania wyznaczonych obszarów problemowych, m.in. bezrobocia, przedsiębiorczości, poziomu edukacji, ubóstwa oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

2. Mechanizm włączenia mieszkańców w proces rewitalizacji.

Zasada partycypacji społecznej stanowi fundament działań na każdym z etapów Programu Rewitalizacji. Oznacza ona współpracę wszystkich interesariuszy Programu: partnerów publicznych, w tym samorządu oraz partnerów społeczno-gospodarczych, tj. mieszkańców, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych itp.

Udział społeczności lokalnej w tworzeniu programu rewitalizacji stanowił podstawę działań samorządu gminnego, dając mu niezbędną legitymację społeczną do jego realizacji. Udział mieszkańców i pozostałych interesariuszy warunkuje zatem społeczną akceptację prowadzonych prac rewitalizacyjnych i stanowi element nadzoru nad prawidłowością przebiegu procesów zainicjowanych przez administrację samorządową. Udział społeczeństwa jest zatem fundamentalnym czynnikiem legitymizującym przebieg procesu rewitalizacji na każdym z jego etapów: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

Na etapie diagnozowania, oprócz analiz na podstawie danych ze źródeł zastanych, przeprowadzono także ankietę konsultacyjną wśród mieszkańców gminy oraz prowadzono rozmowy konsultacyjne z mieszkańcami w czasie wizji lokalnych. Celem podjętych dyskusji było wskazanie problemów i obszarów kryzysowych, wyznaczenie obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji oraz ustalenie listy projektów rewitalizacyjnych. Od początku prac nad programem wszystkie informacje umieszczano na stronie internetowej gminy: www.poddebice.pl, w zakładce „REWITALIZACJA”.

Na etapie programowania zorganizowano dwa fora konsultacyjne. Dnia 20 czerwca 2016 roku odbyło się spotkanie konsultacyjne, na które zaproszono przedsiębiorców, przedstawicieli organów administracji publicznej i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Poddębice. Dnia 28 czerwca 2016 r. przeprowadzono konsultacje społeczne z mieszkańcami obszaru przewidzianego do rewitalizacji. Osoby zaproszone na spotkania zostały poinformowane o ich tematyce oraz o udostępnieniu projektu Programu Rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz do wglądu w budynku Urzędu. Dodatkowo na stronie internetowej gminy udostępniono projekt Programu, umożliwiając wszystkim interesariuszom zgłaszanie uwag i sugestii.

W spotkaniu z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji w dniu 20 czerwca na łączną liczbę 30 zaproszonych imiennie przez Burmistrza Poddębic przedstawicieli Rady Miasta, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, edukacji, rynku pracy i opieki społecznej, przedstawicieli podmiotów gospodarczych i służb mundurowych oraz przedstawicieli innych podmiotów zaproszonych poprzez obwieszczenie na stronie internetowej

Urzędu wzięło udział łącznie 15 osób, w tym siedmiu przedstawicieli organów administracji publicznej, sześciu przedstawicieli organizacji pozarządowych i dwóch przedsiębiorców.

Program Rewitalizacji oceniono pozytywnie. Zgłaszano wprawdzie propozycje jego rozszerzenia (a tym samym powiększenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji) poprzez uwzględnienie dodatkowych zadań rewitalizacyjnych, np. dobudowy nowego skrzydła do szpitala. Dużo miejsca w dyskusji zajęła kwestia odpowiedniej liczby miejsc parkingowych w okolicy Zespołu Basenowego. Po wyjaśnieniach ze strony prowadzących oraz przedstawicieli Urzędu (Projekt przewiduje budowę dużego parkingu), uczestnicy skoncentrowali się na szczegółowych rozwiązaniach. Zgłoszono także konieczność zorganizowania odpowiedniego zaplecza gastronomicznego na terenie projektowanego kompleksu. Wyjaśniono uczestnikom, że Projekt przewiduje organizację usług gastronomicznych na tym terenie. Padła także propozycja zorganizowania w ramach ośrodka integracyjnego dla niepełnosprawnych, szkoleń dla personelu obsługi Zespołu Basenowego (propozycja została przyjęta).

Po zakończeniu spotkania uczestnicy wypełnili krótką ankietę (por. Załącznik nr 2), w ramach której mogli przedstawić swoje głosy w dyskusji na piśmie. Ponadto, uczestnikom, którzy nie mogli wziąć udziału w spotkaniu stworzono możliwość zgłoszenia uwag na specjalnym formularzu umieszczonym na stronie internetowej Urzędu, zakładka „Rewitalizacja” (Załącznik nr 3).

Poniżej zamieszczono zdjęcie ze spotkania w dniu 20.06.2016 r.

Zdjęcie 1.

W zebraniu konsultacyjnym dnia 28 czerwca br. wzięły udział jedynie 3 osoby zamieszkałe na obszarze rewitalizacji. Zaproszenie na zebranie wystosowano do mieszkańców w formie obwieszczenia na stronie internetowej Urzędu oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu i na słupach w obszarze rewitalizacji. Główne tematy prezentacji Projektu przedstawionej uczestnikom to wyjaśnienie pojęcia „rewitalizacja”, główne założenia Programu Rewitalizacji Gminy Poddębice, zasady partycypacji społecznej

i partnerstwa, lista projektów proponowanych do realizacji w ramach Programu wraz z ich opisem.

Przedstawiona lista projektów została jednogłośnie zaakceptowana przez uczestników. W dalszej części zebrania uczestnicy spotkania dyskutowali na inne tematy, które uznali za interesujące oraz zadawali pytania Burmistrzowi Poddębic.

Po zebraniu uczestnicy wypełnili krótką ankietę o zawartości merytorycznej analogicznej, jak w przypadku spotkania przedsiębiorców, organizacji i instytucji.

Poniżej zamieszczono zdjęcie ze spotkania w dniu 28.06.2016 r.

Zdjęcie 2.

Zasada **partycypacji społecznej** stanowiła fundament tworzenia i realizacji Programu Rewitalizacji; została uwzględniona w każdym z etapów, tj. w przyjętym **systemie wdrażania, monitorowania i ewaluacji** Programu Rewitalizacji.

Ustalono, że powołany przez Burmistrza Poddębic Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji wdroży opracowane mechanizmy partycypacji społecznej, określające zasady i sposoby współuczestnictwa wszystkich interesariuszy w procesie wdrażania i oceny postępów realizacji Programu. Zasady te polegać będą na: respektowaniu potrzeb i możliwości wszystkich uczestniczących w działaniach, dążeniu do osiągnięcia kompromisu, przejrzystości podejmowanych działań oraz otwartym dialogu z mieszkańcami gminy.

Współpraca pomiędzy partnerami w procesie wdrażania Programu będzie miała na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej,
- skoordynowanie działań w ramach wspólnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników procesu,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów wszystkich interesariuszy,
- otwarcie na innowacyjność proponowanych rozwiązań i sposobów rozwiązywania problemów.

Efektywna partycypacja na etapie realizacyjnym wymaga różnych kanałów komunikacji pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji. Dla zapewnienia sprawnego przepływu informacji wykorzystywane będą następujące narzędzia komunikacji:

- strona internetowa Urzędu Miejskiego w Poddębicach,
- spotkania z partnerami, organizowane przez Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji,
- spotkania z mieszkańcami służące informowaniu o postępach prac.

Kontrola postępu działań rewitalizacyjnych, uruchamianie procedur awaryjnych, aktualizacja dokumentu oraz jego ewaluacja odbywać się będą z zachowaniem zasad partycypacji społecznej, między innymi poprzez:

- udostępnianie przez Zespół ds. Monitoringu sprawozdań z realizacji projektów, zawierających wskaźniki charakteryzujące ilościowe i jakościowe informacje na temat postępu prac,
- badanie opinii publicznej w celu pozyskania informacji zwrotnej oceniającej proces wdrażania Programu Rewitalizacji,
- udostępnianie zainteresowanym raportów ewaluacyjnych,
- reagowanie na potrzeby i oczekiwania mieszkańców,
- informowanie interesariuszy o wszelkich koniecznych zmianach w Programie.

III. KONTEKST STRATEGICZNY PROGRAMU REWITALIZACJI

1. Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne

Program Rewitalizacji Gminy Poddębice na lata 2016-2023 jest zgodny z założeniami krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, odnoszących się do procesów rewitalizacji:

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka. Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego. II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej. II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych. Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych,
--	---

	subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<u>Cel 3.</u> Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<u>Cel 4.</u> Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<u>Cel 1.</u> Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność). <u>Cel 2.</u> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność). <u>Cel 3.</u> Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<u>Cel 2.</u> Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich. <u>Cel 4.</u> Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcia i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
Narodowy Plan Rewitalizacji	<u>Cel główny:</u> poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.
Krajowa Polityka Miejska 2023	<u>Cel strategiczny polityki miejskiej:</u> Wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. <u>Cel szczegółowy 3.</u> Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie

	i fizycznie obszarów miejskich.
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	Cel operacyjny 5: Wysoki standard i dostęp do usług publicznych. <u>Strategiczny kierunek działań:</u> 5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji. 5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej. 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji. 5.4. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym. Cel operacyjny 6: Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. <u>Strategiczne kierunki działań:</u> 6.1. Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu. 6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym.
Regionalny Program Operacyjny Województwa łódzkiego na lata 2014-2020	Oś priorytetowa VI: Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu. Cel szczegółowy: Przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych. Oś priorytetowa VII: Infrastruktura dla usług społecznych. Priorytet inwestycyjny 2c: Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia. <u>Cel szczegółowy:</u> Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych, w tym informacji sektora publicznego, przez mieszkańców województwa łódzkiego. Priorytet inwestycyjny 9a: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie

**Regionalny Program
Operacyjny
Województwa
łódzkiego na lata
2014-2020**

społeczności lokalnych.

Cel szczegółowy 1: Zwiększona dostępność i jakość usług zdrowotnych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby regionalne.

Cel szczegółowy 2: Zwiększona dostępność i jakość usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Priorytet inwestycyjny 10a: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Cel szczegółowy 2: Wzrost dostępności edukacji przedszkolnej.

Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości kształcenia ogólnego w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz nauczania eksperymentalnego.

Oś priorytetowa IX: Włączenie społeczne.

Priorytet inwestycyjny 9 iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cel szczegółowy 1: Poprawa dostępu do usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne realizowanych w regionie.

Cel szczegółowy 2: Poprawa dostępu do usług zdrowotnych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby w regionie.

Oś priorytetowa XI: Edukacja, kwalifikacje, umiejętności.

Priorytet inwestycyjny 10i: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie uczestnictwa dzieci w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.

2. Dokumenty strategiczne i planistyczne na poziomie lokalnym

Programowanie procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze pozostaje w zgodności z celami wytyczonymi w innych dokumentach strategicznych dotyczących powiatu i gminy.

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego do roku 2020

Cel strategiczny A: Rozwój funkcji turystycznej Powiatu.

Cel operacyjny A.1.: Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa.

Cel operacyjny A.2.: Turystyka aktywna.

Cel strategiczny B: Poprawa jakości życia mieszkańców.

Cel operacyjny B.1.: Sfera gospodarcza.

Strategia Rozwoju Gminy Poddębice do 2023 r.

Cel strategiczny I: Rozwój turystyki rehabilitacyjnej, zdrowotnej i rekreacyjnej.

Cel operacyjny I.1. Rewitalizacja obszarów problemowych w oparciu o źródła geotermalne.

Cel operacyjny I.2. Rozwój ofert przeznaczonych dla osób z ograniczoną sprawnością (fizyczną i/lub psychiczną).

Cel operacyjny I.3. Rozwój turystyki rekreacyjnej.

Cel strategiczny II: Rozwój przedsiębiorczości.

Cel strategiczny III: Rozwój infrastruktury lokalnej.

Cel operacyjny III.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury lokalnej.

Cel strategiczny IV: Efektywna promocja i komunikacja.

Cel operacyjny IV.1. Zintegrowana promocja Gminy.

Cel operacyjny IV.2. Komunikacja z mieszkańcami.

Cel operacyjny IV.3. Wykorzystanie potencjału.

Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Poddębice

wyznaczające kierunki i cele polityki przestrzennej miasta i gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju:

Cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić stopniowe osiągnięcie poprawy jakości życia poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne.

Cele kulturowe osiągane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych.

Cele ekologiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury

zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej.

Cele ekonomiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2024 na terenie Powiatu Poddebickiego.

Priorytet 2: Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Działanie 2.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Działanie 2.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy ich życia.

Działanie 2.3. Kształtowanie postaw wobec niepełnosprawności.

Działanie 2.4. Usprawnienie systemu rehabilitacji na rzecz utrzymywania aktywności zawodowej.

Priorytet 3: Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

Działanie 3.2. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.

Program współpracy Gminy Poddębice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, ogłaszany na dany rok.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Poddębice na lata 2016-2019

CEL GŁÓWNY: Utworzenie sprawnego, zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Poddębice.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Koordynacja działań lokalnych podmiotów:

- aktywna współpraca z instytucjami działającymi na rzecz niesienia pomocy ofiarom i sprawcom przemocy;
- kontynuacja pracy zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- zapewnienie pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobą dotkniętą przemocą w rodzinie.

2. Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
3. Edukacja środowiska lokalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie:
 - zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa lokalnego na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy;
 - przygotowanie i udostępnienie broszur i ulotek informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczenia przemocy w rodzinie;
 - edukacja dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników.

IV. DIAGNOZA

1. Metodyka opracowania diagnozy i źródła danych

Szczegółowa diagnoza stanu gminy Poddębice opracowana została w sposób partycypacyjny, zapewniający aktywny **udział wszystkich akcjonariuszy społecznych** Programu rewitalizacji w zdefiniowaniu zasobów, a przede wszystkim problemów skoncentrowanych na zdegradowanym obszarze gminy.

Źródła danych stanowiły: dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, dokumenty strategiczne zarówno Powiatu Poddębickiego jak i Gminy Poddębice, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Poddębice, materiały pozyskane z Urzędu Miejskiego w Poddębicach, Powiatowego Urzędu Pracy, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poddębicach, a także wyniki konsultacji społecznych. Wyniki konsultacji społecznych stanowiły podstawę do przeprowadzenia **pogłębionej diagnozy sfery społecznej**, przeprowadzone analizy natomiast dały podstawę do identyfikacji skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych oraz oczekiwań mieszkańców.

2. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Poddębice to gmina miejsko-wiejska, położona w centralnej Polsce, w północno-zachodniej części województwa łódzkiego. Miasto Poddębice leży około 40 kilometrów na zachód od Łodzi, stosunkowo blisko geometrycznego środka Polski, znajdującego się w Piątku, i jest siedzibą władz gminy.

Gmina sąsiaduje od zachodu z gminą Pęczniew i gminą Dobra w województwie wielkopolskim, od północy z gminą Wartkowice oraz gminą i miastem Uniejów, od wschodu z gminą Dalików i gminą Lutomiersk i od południa z gminą Zadzim. Południowo-zachodni fragment granicy gminy jest równocześnie granicą województwa łódzkiego i wielkopolskiego.

Gmina Poddębice w skali Polski i województwa wyróżnia się pod względem obszaru: jest jedną z największych gmin, obejmując powierzchnię 225 km², natomiast miasto

Poddębice to jedno z najmniejszych powierzchniowo wśród miast tej skali wielkości – zajmuje obszar 6 km². Pod względem powierzchni miasto i gmina Poddębice stanowi 0,6% województwa łódzkiego i 37,3% powiatu poddębickiego.

Rys. 2. Gmina Poddębice na tle powiatu poddębickiego

Sieć osadniczą gminy stanowi miasto, 49 sołectw i 87 miejscowości. W końcu 2014 r. obszar całej gminy zamieszkiwało 15910 mieszkańców, z czego 7771 w mieście. Mieszkańcy gminy stanowili 0,6% mieszkańców województwa łódzkiego i 38,1% powiatu poddębickiego. Gęstość zaludnienia gminy jest relatywnie niska i wynosi 71 osób na km² (1324 osoby/km² w Poddębicach). Na 100 mężczyzn przypada tu 105 kobiet i jest to wskaźnik niższy niż przeciętnie w województwie.

Gmina charakteryzuje się korzystnym układem sieci drogowej. W sieci powiązań komunikacyjnych miasto Poddębice odgrywa rolę lokalnego węzła komunikacji drogowej, zbiegają się tu bowiem: droga krajowa Nr 72 relacji Konin-Rawa Mazowiecka, droga wojewódzka Nr 703 relacji Porczyny-Poddębice-Lęczyca-Piątek-Łowicz oraz 4 drogi powiatowe o znaczeniu ponadlokalnym. Przez gminę przebiegają dwie inne drogi wojewódzkie: Nr 473 relacji Łask-Szadek-Porczyny-Uniejów-Koło oraz Nr 478 relacji Rzymско-Księża Wólka-Krępa. Pozostałe drogi powiatowe i gminne mają znaczenie lokalne. Południkowo przez gminę przebiega odcinek magistrali węglowej – linii kolejowej pierwszorzędного znaczenia Śląsk-Wybrzeże ze stacją kolejową we wsi Bałdrzychów, który dopełnia układ komunikacyjny gminy.

Droga krajowa Nr 72 zapewnia sprawną realizację powiązań funkcjonalnych o charakterze administracyjnym oraz usług ponadlokalnych w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego, kultury, zdrowia i innych specjalistycznych usług, a także rynku pracy.

3. Sfera społeczna

3.1. Procesy demograficzne

Gmina Poddębice według stanu na koniec 2014 r. liczyła 15,9 tys. mieszkańców, z czego 7,8 tys. – 48,8% stanowiła ludność zamieszkująca miasto.

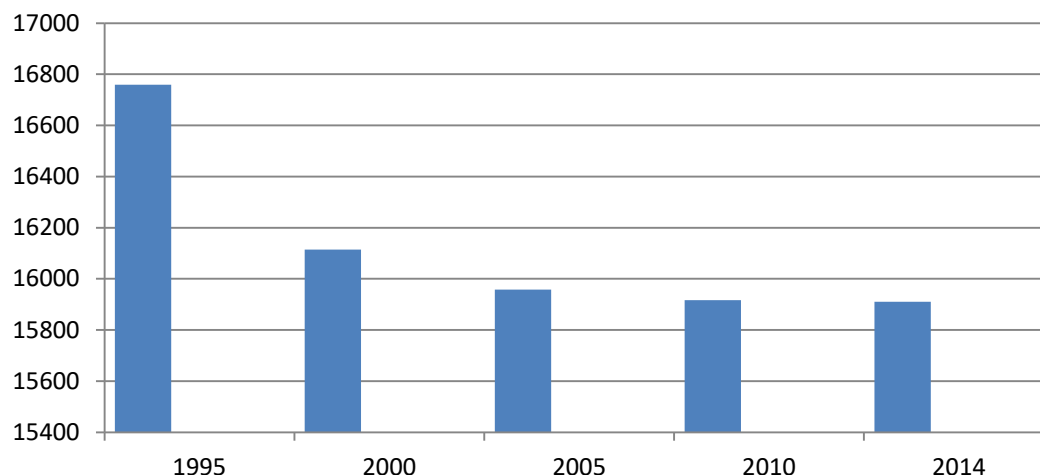
Istotny spadek zaludnienia gminy nastąpił w latach dziewięćdziesiątych.

Przez ostatnie lata nadal obserwuje się niewielki, ale systematyczny ubytek liczby ludności, przy czym dotyczy on wyłącznie miasta, bowiem na terenach wiejskich mieszkańców przybywa. Zmiany te niemal w równym stopniu dotyczą obu płci.

Prognoza demograficzna GUS przewiduje dalszy ubytek rzeczywisty mieszkańców na terenie powiatu poddębickiego – do roku 2030 o prawie 6%, a do roku 2050 – o ponad 17%. Wyludnienie, według prognozy, będzie w równym stopniu dotyczyć miast powiatu, jak i obszaru wiejskiego. Problem depopulacji zatem dotyczył będzie również terenu gminy Poddębice.

Wykres. 1. Liczba ludności gminy w latach 1995-2014

Stan w dniu 31 XII

W strukturze mieszkańców gminy Poddębice przeważają mieszkańcy wsi i w konsekwencji różnokierunkowych zmian liczby mieszkańców w przekroju miasto-wieś, odsetek ten powoli rośnie.

Tabl. 6. Liczba ludności gminy
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Ogółem.....	15917	15914	15910
Miasto.....	7822	7780	7771
Wieś	8095	8134	8139

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wśród ogółu mieszkańców ponad połowę stanowią kobiety, a wskaźnik feminizacji kształtuje się tu na poziomie 105, przy przeciętnej w powiecie 102, i jest znacznie niższy niż średnio w województwie łódzkim (110). Struktura mieszkańców według płci, przy nieznacznych wahaniach w kolejnych latach, nie ulega większym zmianom.

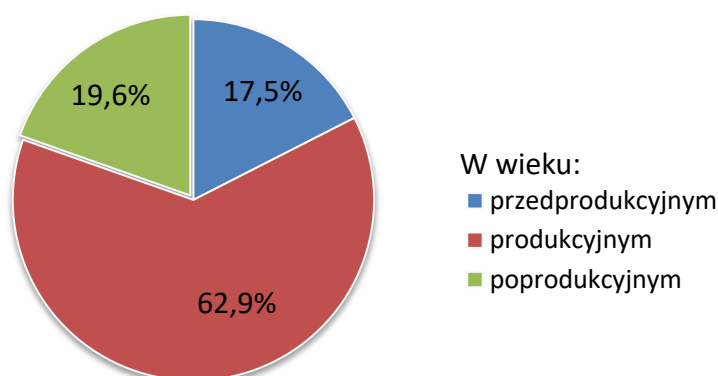
Tabl. 7. Ludność według ekonomicznych grup wieku
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Ogółem.....	15917	15914	15910
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	2915	2827	2789
produkcyjnym	10242	10073	10008
poprodukcyjnym	2760	3014	3113
Miasto	7822	7780	7771
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	1398	1346	1326
produkcyjnym	5116	4938	4889
poprodukcyjnym	1308	1496	1556
Wieś	8095	8134	8139
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	1517	1481	1463
produkcyjnym	5126	5135	5119
poprodukcyjnym	1452	1518	1557

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Zmienia się natomiast struktura mieszkańców według wieku. Wyraźnie maleje odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (z 18,3% w 2010 r. do 17,5% w roku 2014), i dotyczy to szczególnie terenów wiejskich (z 18,7% do 18,0%). Maleje również udział osób w wieku produkcyjnym (z 64,3% do 62,9%), głównie na obszarze miasta (z 65,4% w 2010 r. do 62,9% w roku 2014). Gminę, podobnie jak większość obszarów regionu, dotyka problem starzenia się ludności. Dynamicznie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym problem ten dotyczy szczególnie miasta. Odsetek osób w starszych grupach wieku w końcu 2014 r. wyniósł w gminie 19,6% (wobec 17,3% w 2010 r.), w tym w Poddębicach 20,0% (16,7% w 2010 r.).

Wykres 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2014 r.
Stan w dniu 31 XII

Przemieszczenia w strukturze mieszkańców według wieku w kolejnych latach powodują systematyczny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w końcu 2014 r. przypadało w gminie 59 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2010 r. – 55 osób. Odpowiedni wskaźnik w powiecie poddębickim oraz w województwie łódzkim kształtował się na poziomie 61 osób. Obserwacja wskaźników częściowych, tj. liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym potwierdza postępujący proces starzenia się populacji gminy.

Ruch naturalny ludności mieszkańców gminy nie ma większego wpływu na ubytek rzeczywisty ludności. Zarówno liczba urodzeń jak i zgonów, ze względu na skalę populacji, podlega wahaniom w kolejnych latach i nie wykazuje długotrwałej tendencji. Jedynie na obszarze wiejskim notuje się utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, będący konsekwencją nadwyżki liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Obserwując składowe ruchu naturalnego w gminie dostrzec można, że wahaniom podlega zarówno liczba zgonów w mieście, jak i na wsi oraz liczba urodzeń, szczególnie w mieście.

Tabl. 8. Ruch naturalny ludności

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Ogółem			
Urodzenia żywe	173	139	150
Zgony	156	194	144
Przyrost naturalny	17	-55	6
Miasto			
Urodzenia żywe	94	66	74
Zgony	55	82	64
Przyrost naturalny	39	-16	10

	Wieś		
Urodzenia żywe	79	73	76
Zgony	101	112	80
Przyrost naturalny	-22	-39	-4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Głównym czynnikiem wpływającym na zmniejszenie się populacji gminy jest ubytek migracyjny. Każdego roku w wyniku wymeldowania się na pobyt stały gminę opuszcza kilkadziesiąt osób, a osiedlanie się nowych mieszkańców nie równoważy ubytku. W 2014 r. per saldo ubytek migracyjny wynosił 36 osób (2010 r. – 25 osób, a w 2013 – 15). Warto podkreślić, że ujemne saldo migracji dotyczy tylko miasta, na wsi bowiem w ostatnich latach obserwuje się przyrost migracyjny, rzędu kilku osób.

Istotnym wydaje się podjęcie działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności Poddębic nie tylko dla turystów, ale również dla mieszkańców, co wpłynie na zahamowanie obserwowanego procesu.

3.2. Aktywność ekonomiczna mieszkańców

Pomimo znacznej liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy przypadających na 10 tys. mieszkańców, poziom aktywności zawodowej mieszkańców gminy kształtuje się na relatywnie niskim poziomie. Wynika to z faktu, że przeważająca część firm na tym terenie to firmy małe, zapewniające miejsca pracy jedynie właścicielom bądź zatrudniające niewielką liczbę pracowników.

Tabl. 9. Pracujący w gminie Poddębice ^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Ogółem.....	2589	2506	2462
w tym kobiety	1552	1450	1993
Przemysł i budownictwo	813	841	763
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	415	369	482
Pozostałe	1361	1296	1217

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Liczba pracujących wskazana w zestawieniu kształtuje się na poziomie – 2,5 tys. Obejmuje jednak tylko osoby pracujące w firmach dużych i średnich. Gdyby wziąć pod uwagę ponad 1,2 tys. jednostek osób fizycznych zarejestrowanych na terenie gminy, pracujących w małych podmiotach oraz prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne,

można przyjąć ostrożnie, że zaangażowani zawodowo na terenie gminy to ponad 4 tys. osób. Znajdują oni zatrudnienie przede wszystkim w usługach, edukacji i administracji.

Znaczący pracodawcy na terenie gminy Poddębice to:

- Zakłady Przemysłu Pończosznego "SANDRA" S.C. Borysew 29, 99-200 Poddębice,
- Fermy Drobiu Woźniak Sp. z o.o., Bałdrzychów 88, 99-200 Poddębice,
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowych S.A., ul. Łódzka 108, 99-200 Poddębice,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Lotników Polskich w Poddębicach, ul. Łęczycka 13, 99-200 Poddębice,
- Gimnazjum w Poddębicach, ul. Polna 36, 99-200 Poddębice,
- Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej, ul. Adama Mickiewicza 13/16, 99-200 Poddębice,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, ul. Polna 13, 99-200 Poddębice,

Poziom bezrobocie, zgodnie z tendencją charakterystyczną dla całego regionu, w ostatnich latach spada, jednak nadal stanowi w gminie poważny problem.

Tabl. 10. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w gminie Poddębice - Stan w dniu 31 XII, oraz w dniu 31 V dla roku 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014	2015	2016
Ogółem.....	883	1065	887	742	653
w tym kobiety	357	464	411	340	297
Zamieszkali:					
w mieście	405	457	359	298	254
na wsi.....	478	608	528	444	399
Długotrwale bezrobotni.....	368	618	542	425	-
w tym kobiety	137	276	258	198	-
Bez kwalifikacji zawodowych.....	182	213	170	146	-
w tym kobiety	86	95	70	59	-
Niepełnosprawni	65	72	82	71	-
w tym kobiety	24	37	36	29	-
Bez doświadczenia zawodowego	229	241	187	161	-
w tym kobiety	108	123	102	89	-
Powyżej 50 roku życia	176	242	228	197	-
w tym kobiety	59	86	89	67	-

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Poddębicach.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poddębicach w końcu 2015 r. wyniosła 742 osoby, w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 145 osób (o 16,3%).

Bezrobocie dotyka głównie mężczyzn, warto jednak zwrócić uwagę, że udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych rośnie. Wśród bezrobotnych dominują mieszkańcy wsi, stanowiąc prawie 60% i ich odsetek rośnie. Wyraźnie rośnie również udział

osób pozostających bez pracy dłużej niż rok, określanych mianem długotrwale bezrobotnych – 57,3% wobec 41,7% w 2010 r. Jest to grupa, którą charakteryzują największe trudności z powrotem na rynek pracy (zwłaszcza wśród kobiet sprawujących opiekę nad dziećmi), mająca małe szanse na ponowną aktywizację zawodową.

Jak wyraźnie ilustrują statystyki, zjawisko bezrobocia dotyka w szczególności osoby o niskim poziomie kwalifikacji, bez doświadczenia zawodowego. Trudności z pozyskaniem zatrudnienia mają także osoby, które przekroczyły 50 rok życia (ponad ¼ ogółu). Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast malejący odsetek bezrobotnej młodzieży, chociaż i tak pozostaje na wysokim poziomie (22,5%).

Dla oceny natężenia bezrobocia w gminie zastosowano wskaźnik bezrobocia informujący o udziale zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. W końcu 2014 r. kształtował się on w gminie na poziomie 8,9% i był wyższy niż w powiecie Poddębickim (8,7%) oraz znacznie wyższy niż przeciętnie w regionie (8,1%).

3.3. Problemy społeczne

Pomoc społeczna to narzędzie, które umożliwia przewyżczanie trudnych sytuacji życiowych osobom, które nie są w stanie same ich pokonać, korzystając z własnych zasobów i możliwości. Działania podejmowane w ramach pomocy społecznej mają na celu również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym. Funkcje te na terenie gminy realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poddębicach.

Według danych M-GOPS stałą opieką, przejawiającą się w różnych formach, objęto około 10% populacji gminy, tj. więcej niż przeciętnie w województwie łódzkim.

Tabl. 11. Świadczenia pomocy społecznej w gminie Poddębice

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015
Ogółem udzielone zasiłki	882	965	1099	979
w tym:				
stałe	95	89	87	73
okresowe	112	165	171	142
celowe	374	417	417	399
Z ogółem z powodu:				
ubóstwa	159	168	142	136
niepełnosprawności	111	98	90	110

Źródło: dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Największą grupę beneficjentów pomocy stanowią osoby pobierające zasiłki celowe oraz zasiłki okresowe, w tym głównie przyznane z powodu bezrobocia. Pozycja członków rodziny na rynku pracy decyduje o kondycji finansowej gospodarstw domowych, a utrata pracy bądź niemożność jej zdobycia w największym stopniu przyczynia się do ubożenia całych rodzin. Jednocześnie problemy finansowe ograniczają dostęp do dóbr i usług, stanowiąc barierę w znalezieniu zatrudnienia. Stąd bierze się „zakłęty krąg biedy”.

Środki i mechanizmy pomocowe ośrodek kieruje bezpośrednio do osób potrzebujących, a jednocześnie podejmuje pracę z całymi rodzinami, ponieważ dysfunkcje nie mogą być traktowane jako izolowane zjawiska. Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci, które nie mają możliwości wpływania na własną sytuację życiową, a najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny wielodzietne. Ważnym aspektem oceny sytuacji dzieci w rodzinach jest sposób postrzegania przez rodziców obowiązków wobec nich, ponieważ dysfunkcjonalność rodziny – brak odpowiedzialności, alkoholizm bądź przemoc domowa mogą pogłębiać ubóstwo materialne. Liczbę rodzin, którym w ostatnich latach udzielono pomocy prezentuje zestawienie.

Tabl. 12. Rodziny, którym udzielono pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014	2015
Ze względu na:				
alkoholizm	19	19	15	18
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	214	180	143	133
przemoc w rodzinie	26	25	20	18

Źródło: dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W ostatnich latach obserwuje się stabilizację liczby dzieci wymagających zapewnienia warunków do opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Na terenie Poddębic funkcjonują dwa rodzinne domy dziecka, a rodzinną pieczę zastępczą zapewniają rodziny zastępcze.

Tabl. 13. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w rodzinach zastępczych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Rodziny zastępcze	18	16	17
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	28	27	27

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Działania umożliwiające rozwijanie pieczy rodzinnej i ograniczenia pieczy instytucjonalnej polegają również na tworzeniu warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych i placówek rodzinnych, poprzez szkolenia czy udzielanie dodatkowej pomocy osobom opiekującym się dziećmi pozbawionymi opieki i wychowania w rodzinie biologicznej. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obserwuje się potrzebę wsparcia dla osób sprawujących funkcje rodziny zastępczej oraz członków rodzin biologicznych, w zakresie pomocy psychologicznej, zajęć integracyjnych sprzyjających budowaniu więzi.

Rosnący udział osób starszych w populacji gminy przyczynia się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych, bowiem są to osoby najbardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności.

Na terenie gminy realizowane są zadania objęte dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, polegające na rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz prowadzeniu Warsztatu Terapii Zajęciowej.

Tabl. 14. Liczba osób, którym udzielono dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014	2015
Turnusy rehabilitacyjne.....	30	68	94	87
Bariery architektoniczne i w komuni- kowaniu się	7	10	9	20
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny.....	67	109	97	112
Sport, kultura, turystyka i rekreacja	-	-	29	-

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Najliczniejszą grupą beneficjentów rehabilitacji społecznej są oczekujący pomocy w formie dofinansowania zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych oraz zainteresowani udziałem w turnusach rehabilitacyjnych.

Teren gminy objęty jest również działaniem Ośrodka Interwencji Kryzysowej, działającego w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poddębicach, który wspiera potrzebujących w przypadku doznawania przemocy psychicznej i fizycznej, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, kryzysów emocjonalnych itp.

Grupami społecznymi najbardziej narażonymi na wykluczenie społeczne są osoby: niepełnosprawne, chore psychicznie, uzależnione, długotrwale bezrobotne, opuszczające zakłady karne i poprawcze, samotnie wychowujące dzieci, osoby będące ofiarami patologii życia rodzinnego, o niskich kwalifikacjach zawodowych, starsze, samotne, bezdomne, dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujące się poza rodziną, osoby będące imigrantami oraz członkowie mniejszości narodowych, ważnym zadaniem jest kierowanie do tych osób dalszych działań mających na celu zapewnienie im możliwości uczestniczenia w życiu gospodarczym, społecznym, jak i kulturowym.

Wszechstronną pomoc na rzecz osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie zapewnia Dom dla osób Starszych i Bezdomnych w Feliksowie. Placówka przeznaczona jest dla 30 osób starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych, odrzuconych przez rodzinę, osób, które z różnych powodów nie są w stanie zapewnić sobie wyżywienia, noclegu, niezbędnej odzieży. Dom prowadzony jest przez fundację „Metamorfoza”.

3.4. Edukacja

Poddębice stanowią centrum kształcenia podstawowego i ponadgimnazjalnego dla gminy, a także całego powiatu.

Na terenie gminy zlokalizowano cztery placówki kształcenia podstawowego:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Lotników Polskich w Poddębicach,
- Szkoła Podstawowa w Bałdrzychowie,
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Niemysławie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Porczynach.

Szkolnictwo ponadpodstawowe realizowane jest w:

- Gimnazjum w Poddębicach,
- Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej. Młodzież poddębickiego LO ma do wyboru profilowane klasy z rozszerzoną podstawą programową z: matematyki i fizyki, matematyki i geografii, matematyki i biologii, biologii i chemii oraz języka polskiego i historii. Do szkoły uczęszcza również młodzież z niepełnosprawnościami i planuje się stworzyć klasę integracyjną. W szkole prowadzone są zajęcia rozwijające umiejętności i zainteresowania uczniów, m.in. kółka: matematyczne, fizyczne, dziennikarskie, filmowe, polonistyczne, europejskie, historyczne, biologiczne, geograficzne, chemiczne i informatyczne,
- Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, który kształci w: czteroletnim technikum w zawodach: technik handlowiec, technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, trzyletnim liceum profilowanym o profilu ekonomiczno-administracyjnym, zarządzania informacją i usługowo-gospodarczym. W ZSP działa również dwuletnia zasadnicza szkoła zawodowa.

Jedyną placówką wymagającą natychmiastowej interwencji, co wynika z przeprowadzonych badań, potwierdzonych ankietą, jest Przedszkole Publiczne. Jego siedziba jest niedostosowana do szczególnych potrzeb dzieci, w tym również dzieci z niepełnosprawnościami, których liczba wzrasta z roku na rok. Ponadto szczególnie ważne jest zwiększenie liczby dostępnych miejsc w przedszkolu.

Każdego roku – a szczególnie w 2016 – niemal 30% dzieci nie zostało przyjętych do placówki. Gmina Poddębice znajduje się na trzecim miejscu pośród gmin województwa łódzkiego charakteryzujących się największym zapotrzebowaniem na edukację przedszkolną – jedynie 12,76% dzieci w wieku 3-5 lat objętych jest wychowaniem przedszkolnym.

Funkcje edukacyjne w mieście pełni również Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Z. Skibińskiego, przy ul. Łódzkiej 31.

Opiekę nad uczniami w zakresie diagnozy, terapii oraz pomocy psychologicznej zapewnia Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Poddębicach.

Baza edukacyjna wsparta jest zapleczem sportowym w postaci:

- kompleksu boisk sportowych „Orlik”,
- hali sportowej w Poddębicach,
- stadionu, boiska oraz basenów termalnych,
- Centrum Turystyki i Rekreacji w Byczynie,
- boiska w Ciężkowie.

Hala sportowa oraz stadion, boisko, baseny termalne – obiekty dawnego ośrodka sportu i rekreacji, wymagają modernizacji lub wręcz reaktywowania.

W szczególnie złym stanie technicznym, powodującym brak możliwości pełnego wykorzystania obiektu jest teren byłego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Poddębicach.

Konieczna jest przebudowa hali sportowej przy Gimnazjum. Nowoczesny obiekt umożliwi aktywny tryb życia dzieci i młodzieży, w szczególności dzieci dotkniętych wadami postawy i innymi deficytami.

Szczególnie planowany kompleks rehabilitacyjno - rekreacyjny spełniać będzie rolę podmiotu wiodącego, stymulującego zatrudnienie, przedsiębiorczość usługowo-handlową, dając jednocześnie możliwość mieszkańcom obszaru innego sposobu wykorzystania czasu wolnego.

3.5. Ochrona zdrowia

Główną jednostką organizacyjną gminy w dziedzinie opieki zdrowotnej jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poddębickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. W ramach podpisanych umów z NFZ oferuje dostęp do poradni specjalistycznych: rehabilitacji, ortopedycznej, chirurgicznej, chirurgii onkologicznej, urologicznej, proktologicznej, gruźlicy i chorób płuc, otolaryngologicznej, ginekologiczno-położniczej, neonatologicznej, dermatologicznej, medycyny pracy. Jako jeden z nielicznych ośrodków w województwie łódzkim PCZ posiada również oddział onkologii stacjonarnej. Uzupełnieniem działań jest szeroka oferta rehabilitacyjna. W ramach Centrum działa szpital, który poza funkcją zapewnienia specjalistycznej opieki medycznej, staje się w regionie promotorem usług związanych z balneologią. W ramach zabiegów w szpitalu wykonuje się m.in.: ćwiczenia rehabilitacyjne dla dorosłych i dzieci w schorzeniach ortopedycznych, neurologicznych chorobach wieku rozwojowego, geriatryi czy schorzeniach metabolicznych i dermatologicznych, masaże przy użyciu strumienia wody i pęcherzyków powietrza, kąpiele wirowe, bicz wodne, saunę.

Rozwój Centrum jest konsekwentnym realizowaniem celu strategicznego nastawionego na tworzenie warunków do rozwoju usług rehabilitacyjnych i medycznych opartych na balneologii, poprzez wykorzystanie gorących źródeł oraz promowanie oferty turystyki uzdrowiskowej w oparciu o zasoby wód geotermalnych. Gmina wspólnie z Powiatem Poddębickim podjęła się realizacji przedsięwzięcia pod nazwą „Kraina bez Barrier – Przeciw wykluczeniu - Centrum Rekreacji i Wodolecznictwa w Poddębicach w oparciu o wykorzystanie miejscowych wód geotermalnych”, który wpisany został na listę projektów w ramach Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Łódzkiego jako przedsięwzięcie priorytetowe dla rozwoju regionu łódzkiego.

Wymienione Centrum wraz z planowanym w ramach rewitalizacji kompleksem geotermalnym stanowić będzie kompleksowy produkt atrakcyjny dla osób wymagających rehabilitacji i kwalifikowanej rekreacji w oparciu o wody geotermalne tj. populacji niepełnosprawnych i osób starszych.

Mieszkańcy mają również dostęp do następujących placówek opieki zdrowotnej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Mickiewicza, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MOZ-MED przy ul. Miłej, który świadczy wielospecjalistyczne usługi lekarskie, pielęgnacyjno-położnicze, rehabilitacyjne, diagnostyczne, opiekuńczo-

pielęgniarskie i hospicyjne. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rodzina” przy ul. Zielonej świadczy usługi stomatologiczne.

Starzenie się społeczności lokalnej oraz rosnący udział osób wymagających rehabilitacji leczniczej, powoduje konieczność wzbogacenia oferty leczniczej, głównie skierowanej do osób niepełnosprawnych.

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne mieszkańców gminy odpowiedzialna jest Powiatowa Komenda Policji w Poddębicach, która nadzoruje prace podległych komisariatów. Dla wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, poza pracą dzielnicowych, na teren gminy kierowane są patrole prewencyjne, również w godzinach nocnych. Ponadto funkcjonariusze policji podejmują szereg działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa, głównie o charakterze prewencyjnym i edukacyjnym. Rozpoczęto wdrażanie programu „Razem bezpieczniej w powiecie Poddębickim”, a także kampanię „Wspólne osiedla”. Prowadzone są analizy skali i kategorii przestępczości oraz mapy przestępstw, wykroczeń, zjawisk demoralizacji nieletnich oraz miejsc najbardziej zagrożonych przestępczością. Zdecydowanie największą część przestępstw stwierdzonych na terenie gminy stanowią przestępstwa przeciwko mieniu, w tym kradzieże i kradzieże z włamaniem. Z danych KPP w Poddębicach wynika, że poziom przestępczości kryminalnej na terenie gminy oraz czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców utrzymują się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie.

Rośnie natomiast liczba wykroczeń, w tym głównie kradzieży i związanych z uszkodzeniami mienia. Przestępczość i wykroczenia dotyczą głównie zdegradowanych obszarów miasta, w których występują pustostany.

Z informacji KPP wynika, że na ul. Polnej w bezpośrednim sąsiedztwie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych i Internatu odnotowano najwyższą w mieście liczbę zgłoszeń w zakresie spożywania alkoholu, palenia tytoniu i zażywania niedozwolonych substancji.

Tabl. 15. Wykroczenia na obszarze gminy Poddębice w latach 2013-2015

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2015
Ogółem.....	182	202	193
Kradzież	48	54	63
Uszkodzenie mienia	5	9	18
Kolizje drogowe	27	30	31
Inne	102	99	81

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Poddębicach.

W 2015 r. funkcjonariusze policji podjęli 887 interwencji (o 12,9% mniej niż przed rokiem), z tego 710 w miejscach publicznych i 177 interwencji domowych.

Ważne ogniwo systemu bezpieczeństwa gminy stanowi Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Poddębicach jako organizator krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na poziomie powiatu.

Na terenie gminy działa 17 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Kałów, Bałdrzychów, Niemysłów, Niewiesz, Klementów, Chropy, Dzierżazna, Nowy Pudłów, Zagórzycze, Góra Bałdrzychowska, Ciężków, Panaszew, Sworawa, Poddębice, Karnice, Mrowiczna, Tarnowa. Wszystkie z wyjątkiem wsi Tarnowa, mają strażnice. Spośród nich cztery jednostki (OSP Kałów, OSP Niemysłów, OSP Niewiesz i OSP Bałdrzychów) działają w Krajowym Systemie Pożarniczo-Gaśniczym. W ogólnej liczbie zdarzeń wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej coraz większy udział mają miejscowe zagrożenia związane głównie z wypadkami i katastrofami drogowymi.

Nad bezpieczeństwem sanitarnym mieszkańców czuwa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poddębicach.

3.7. Aktywność społeczna mieszkańców

Aktywność społeczna mieszkańców, tj. związana z postawami obywatelskimi wyraża się między innymi poprzez liczbę organizacji działających na danym terenie oraz liczbę zaangażowanych w jej działanie osób. Na terenie gminy funkcjonują liczne podmioty należące do sektora organizacji pozarządowych: fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, co świadczy o aktywności i zaangażowaniu mieszkańców w życie lokalnych społeczności. Są to między innymi:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Pudłowie.
Organizacja współpracuje z Ochotniczą Strażą Pożarną w Pudłowie i Rejonowym Zespołem Doradztwa Rolniczego w Poddębicach. Najbardziej aktywną formą pracy Koła jest prowadzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży z okolicznych wsi.
- Fundacja Metamorfoza – dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych w Feliksowie, stowarzyszenie świadczące pomoc różnym grupom osób wykluczonych społecznie.
- Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Poddębicach – jego celem jest wszechstronne krzewienie kultury fizycznej i turystyki, głównie na terenach wiejskich.
- Stowarzyszenie Abstynenckiego Klubu „Życzliwych Serc” – jest stowarzyszeniem abstynenckim zrzeszającym osoby uzależnione i współuzależnione od alkoholu.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Bałdrzychowa – organizacja działa na rzecz rozwoju miejscowości Bałdrzychów i okolic. Stowarzyszenie zawiązało i prowadzi dwa zespoły ludowe: młodzieżowy – „Zespół Pieśni i Tańca Bałdrzychów”, oraz osób dorosłych - „Zespół Ludowy Bałdrzychowianie”.
- Stowarzyszenie "Wzajemnie Potrzebni" – celem Stowarzyszenia jest zapobieganie uzależnieniom, profilaktyka i pomoc osobom uzależnionym.
- Stowarzyszenie Gospodarczo-Edukacyjne - Warsztaty Terapii Zajęciowej –zajmuje się rehabilitacją społeczną i zawodową niepełnosprawnych, prowadzoną w trybie dziennym.

- Centrum Promocji Sportu i Rekreacji „DRAGON” – jest Stowarzyszeniem Kultury Fizycznej, zajmuje się propagowaniem karate tradycyjnego i fudokan. Prowadzi zajęcia sportowe dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych zainteresowanych uprawianiem wschodnich sztuk walki.
- LKS „TERMY Poddębice” – prowadzi szkolenie dzieci, młodzieży i dorosłych w sekcji piłki nożnej. Jest organizatorem meczów mistrzowskich w piłce nożnej, ogólnopolskich turniejów na boiskach trawiastych oraz halowych. Klub organizuje również wiele imprez o charakterze sportowo – rekreacyjno – turystycznym: ogólnopolskie biegi zwycięstwa, ogólnopolski rajd pieszy szlakiem im. Marii Konopnickiej, rajdy rowerowe po powiecie poddębickim, turnieje tenisa stołowego.
- Poddębicki Wędkarski Klub Sportowy „WOBLER” zajmuje się propagowaniem wędkarstwa jako formy wypoczynku i rekreacji, w tym racjonalnego używania wód i zasobów środowiska naturalnego. W ramach działalności Klub prowadzi edukację ekologiczną, działania zmierzające do ochrony wód przed zanieczyszczeniem i kłusownictwem.
- Fundacja „Obudzić Zmysły” działa na rzecz dzieci z autyzmem, zespołem Aspergera, zespołem Downa z terenu powiatu poddębickiego. Fundacja realizuje zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.
- OSP Poddębice prowadzi działalność mającą na celu zapobieganie pożarom, ponadto informuje ludność o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi. Upowszechnia też kulturę fizyczną i prowadzi działalność kulturalną.

Na terenie gminy działają też organizacje sportowe:

- Uczniowski Klub Sportowy „Trops”
- Poddębicki Ludowy Klub Sportowy „Dąb”
- Stowarzyszenie Sportowe WIT Poddębice
- Klub Sportowy „Zdyszani.pl”

O ile poziom aktywności w gminie Poddębice można uznać za nieodbiegający od poziomu w innych gminach, o tyle wyraźnie widać, iż przeważa inicjatywa społeczna na obszarach wiejskich.

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy także postawa obywatelska mierzona udziałem w wyborach samorządowych. Frekwencja w wyborach w 2014 r. wśród mieszkańców gminy wyniosła 50,21% uprawnionych do głosowania i była wyższa niż przeciętna w województwie łódzkim (48,03%) i wyższa niż średnia w kraju.

3.8. Problemy i zjawiska kryzysowe

Z prezentowanych w diagnozie danych zebranych ze źródeł statystyki publicznej, danych pozyskanych w instytucjach działających w gminie Poddębice oraz z wypowiedzi interesariuszy Programu wynika, że największe **problemy społeczne** wynikające z nasilenia negatywnych i kryzysowych zjawisk społecznych w gminie to:

- wysokie bezrobocie,
- niskie kwalifikacje osób pozostających bez pracy,
- natężenie zjawisk patologii społecznych (między innymi wykroczenia, alkoholizm, przemoc w rodzinach),
- wysoki odsetek mieszkańców korzystających ze środków pomocy społecznej,
- zdekapitalizowana baza sportowo-rekreacyjna, w tym szczególnie dla dzieci i młodzieży,
- relatywnie niska aktywność zawodowa mieszkańców,
- brak dostatecznych działań aktywizujących niepełnosprawnych na rynku pracy,
- brak oferty dla osób wykluczonych,
- niski odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz niedostateczna jakość oferty edukacyjnej,
- wymagająca modernizacji baza oświatowa,
- małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności,
- brak spójności i rozproszenie działań organizacji pozarządowych.

Cele rewitalizacji skupić się muszą, jak z powyższego wynika, na pobudzeniu aktywności społecznej, zaangażowania mieszkańców do pracy w organizacjach pozarządowych, zwiększenia ich aktywności na rzecz samorządu terytorialnego, zwiększenie uczestnictwa w imprezach społecznych i kulturalnych. Ponadto podejmowane działania polegać powinny na ograniczeniu bezrobocia poprzez różne formy aktywizacji zawodowej, tworzenie nowych miejsc pracy, sprzyjanie przedsiębiorczości oraz oddziaływanie na kształtowanie właściwych postaw społecznych, poczynając od etapu przedszkolnego.

4. Sfera środowiskowa

4.1. Zasoby środowiska naturalnego

Pod względem budowy geologicznej gmina Poddębice położona jest w obrębie Niecki Łódzkiej wchodzącej w skład większej struktury synklinalnej zwanej Niecką Szczecińsko - Miechowską. Strukturę geologiczną obszaru gminy stanowią utwory kształtowane poczynając od triasu do czwartorzędu.

Obszar gminy Poddębice znajduje się w całości w dorzeczu rzeki Odry, zlewni rzeki Warty, w obszarze zasobowym Zbiornika Jeziorsko. Sieć hydrograficzną obszaru tworzą:

Warta – rzeka II rzędu, prawobrzeżny dopływ Odry, odwadniająca zachodnią część gminy i stanowiąca jej naturalną granicę na odcinku około 6 km. Koryto rzeki jest nieuregulowane i odznacza się dużymi różnicami dna.

Ner – rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Warty, odwadniający środkową, wschodnią i południową część gminy. W granicach gminy długość Neru wynosi około 16 km. Rzeka na całej swojej długości jest uregulowana i zabezpieczona od wylewów ziemnymi groblami.

Pisia – rzeka IV rzędu, lewobrzeżny dopływ Neru. Na terenie gminy Poddębice znajduje się jej ujściowy odcinek (około 3,5 km), wykorzystujący dolinę rzeki Ner. Pisia ma charakter uregulowany, otoczona jest dwustronnymi wałami przeciwpowodziowymi.

Beldówka – rzeka IV rzędu, prawobrzeżny dopływ Neru. W granicach gminy Poddębice, rzeka płynie na długości około 8 km, ma nieuregulowane koryto z licznymi meandrami.

Brodnia – rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Warty, odwadniająca środkową i środkowo-zachodnią część gminy.

Na terenie gminy nie występują naturalne większe akweny, jedynie niewielkie zbiorniki powiązane z systemem starorzeczy, stawy hodowlane oraz śródpolne oczka wodne.

Do surowców mineralnych występujących na terenie gminy należą: kruszywa naturalne, złoża węgla brunatnego oraz wody geotermalne o właściwościach energetycznych i leczniczych. Gmina Poddębice położona jest na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65-70°C. Stanowią one drugi co do wielkości kompleks hydrotermalny na Niziu Polskim. Wody geotermalne na terenie gminy zostały udokumentowane w 2010 r. Wypływają z pokładów piaskowcowych kredy dolnej i mają charakter wodorowo-węglanowo-sodowo-wapniowy. Stosowane są w ciepłownictwie, termo- i hydro- terapii oraz w rekreacji.

W północnej części gminy, w szerokiej dolinie wód roztopowych, występują rozległe równiny torfowisk niskich. Ich miąższość (1-3 m) nie pozwala na wykorzystanie w celach gospodarczych, ale mogą się stać cennym surowcem dla potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego.

Gmina charakteryzuje się znaczną lesistością. Lasy zajmują 25% jej powierzchni i w zdecydowanej większości stanowią własność Skarbu Państwa. Poszczególne kompleksy leśne wchodzi w skład tzw. uroczysk. Do największych z nich należą: Napoleonów, Niemysłów, Sworawa-Golice, Aleksandrówek, Klementów i Nowa Wieś. Poddębickie lasy stanowią zielone zaplecze rekreacyjne dla aglomeracji łódzkiej.

Ważną rolę w systemie ekologicznym gminy, oprócz wysokiej lesistości, spełnia roślinność nieleśna, czyli zieleń śródpolna, zieleń parkowa oraz cmentarna. Największym skupiskiem zieleni miejskiej w gminie jest park miejski w Poddębicach o powierzchni 3,61 ha z pomnikowymi okazami drzew, tworzącymi efektowne skupiska. Ponadto na terenie gminy występują skupiska roślinności o charakterze parkowym, w miejscowościach: Dominikowice, Golice, Krępa, a także Góra Bałdrzychowska – typowy park folwarczny.

Okolo 18% zasobów leśnych gminy stanowią tzw. lasy ochronne, w tym lasy wodochronne, chroniące obszary źródliskowe, których zadaniem jest regulacja stosunków wodnych, ochrona siedlisk bobrów i lasów wilgotnych oraz olsów.

W ramach realizacji programów rządowych oraz dzięki środkom finansowym PROW na lata 2007-2013 na terenie gminy dokonywano zalesień i w wyniku tych działań lesistość gminy w ciągu ostatnich lat zwiększyła się o 2 p. proc. Z przyjętych w tej dziedzinie założeń wynika, że planuje się zwiększenie powierzchni lasów do 30% w roku 2020, a w dalszej perspektywie, do roku 2050 – do 33%.

4.2. Obszary objęte ochroną

Do obszarów chronionych na terenie gminy należą: rezerwat przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na terenie gminy znajdują się także obszary włączone do systemu Natura 2000 w ramach obszaru Dolina Środkowej Warty, który jest jedną z najważniejszych w Polsce środkowej ostoi ptaków wodno-błotnych.

Rezerwat przyrody „Dąbrowa Napoleonów” o powierzchni 38,63 ha utworzony został w celu zachowania dla potrzeb nauki i piękna krajobrazu naturalnej fitocenozy dąbrowy świetlistej oraz stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy, ale poza jej granicami, położony jest rezerwat torfowiskowy Milanów, rezerwat leśny „Jodły Oleśnickie” oraz rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko”.

Na terenie gminy ustanowiono również zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu – zajmuje obszar 29 390 ha, położony na terenie gmin: Goszczanów, Pęczniew, Poddębice, Sieradz, Zduńska Wola, gminy i miasta: Uniejów i Warta oraz miasta Sieradz.
- Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje m.in. tereny położone w środkowo – wschodniej części Nadleśnictwa Poddębice wraz z kompleksem lasów z sąsiedniego Nadleśnictwa Grotniki; zajmuje obszar 6276 ha.
- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Niemysłów” – położony w oddziale Nadleśnictwa Poddębice, Leśnictwa Niemysłów, chroniący stary drzewostan sosnowo – dębowy, o powierzchni zespołu 4,52 ha.
- Poddębicki Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy – zajmuje powierzchnię 5,77 ha i obejmuje: Zabytkowy Park Miejski w Poddębicach, Bulwar nad Nerem oraz obiekty sportowe.

Na terenie gminy występują również objęte ochroną drzewa o charakterze pomnikowym: lipy drobnolistne, dęby szypułkowe oraz wiązy szypułkowe, a także głąz narzutowy w Nadleśnictwie Niemysłów.

Ochronie prawnej podlegają także: obszary występowania chronionych gleb klasy bonitacyjnej III, dolina rzeki Warty – jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym oraz liczne stanowiska występowania gatunków roślin podlegających całkowitej bądź częściowej ochronie.

4.3. Zagrożenia środowiskowe

Zjawiska o negatywnym działaniu na środowisko naturalne niosą zagrożenia degradacji wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego.

Stan czystości wód powierzchniowych rzeki Warty, której fragment znajduje się w granicach gminy Poddębice oraz stan czystości wód Neru, Bełdówki i innych cieków (m.in. Pisi, Brodni i różnych mniejszych cieków) wolno, ale systematycznie poprawia się. Jeszcze do niedawna, zwłaszcza wody Neru, nie odpowiadały żadnej z klas czystości. Nastąpiła w tej mierze znacząca poprawa, chociaż gospodarka ściekami komunalnymi nadal nie jest do końca uporządkowana. Kanalizacja sanitarna obejmuje większość terenów miasta oraz wsi Sworawa i Byczyna. Pozostałe miejscowości nie mają kanalizacji sanitarnej.

Wody podziemne na terenie gminy ulegają degradacji spowodowanej w znacznej mierze działalnością człowieka. Na największe zanieczyszczenie narażone są wody występujące w warstwie przypowierzchniowej czwartorzędu. Wpływ na to mają m.in.: ścieki bytowo - gospodarcze na terenach pozbawionych kanalizacji, stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych ochrony roślin, gnojowica, „dzikie” wysypiska odpadów, odprowadzanie do gruntu ścieków bytowo – gospodarczych, emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych przenikające do gruntu wraz z opadami atmosferycznymi.

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wywołane są niską emisją pochodzącą z zabudowanych terenów miejskich, głównie zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz emisją pochodzącą z lokalnych emitorów zlokalizowanych na terenach przemysłowych i usługowych w mieście i w gminie. W tym zakresie sytuacja również poprawia się dzięki zastąpieniu uciążliwego nośnika energii cieplnej w postaci paliw stałych przez gaz przewodowy oraz wodę geotermalną. Gmina planuje rozbudowę sieci ciepłej na terenie miasta w celu ograniczenia emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery.

Znaczące jest także negatywne oddziaływanie na stan atmosfery emisji spalin generowanej przez środki transportowe poruszające się drogą krajową Nr 72, która przebiega przez centrum miasta Poddębice.

Zagrożenia powodowane przez hałas, głównie komunikacyjny, dotyczy drogi krajowej oraz dróg wojewódzkich. W największym stopniu jest odczuwalny w mieście Poddębice na drodze krajowej Konin-Rawa Mazowiecka (droga krajowa Nr 72) oraz na drodze wojewódzkiej Nr 703 prowadzącej ruch na węzeł komunikacyjny „Wartkowice” na trasie autostrady A-2. Hałas generowany przez ruch kolejowy, z uwagi na peryferyjne położenie w stosunku do miasta Poddębice, dwutorowej linii kolejowej relacji Śląsk-Wybrzeże, jest nieodczuwalny. Nadmierny hałas emitują natomiast mleczarnia, młyny zbożowe, stolarnie oraz masarnie wyposażone w urządzenia klimatyzacyjno-chłodnicze.

Na terenie gminy występuje również zagrożenie promieniowaniem niejonizującym wzdłuż istniejących sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia 220 kV, 110 kV i średniego napięcia 15 kV wzdłuż sieci napowietrznych. Zarówno w mieście, jak i w gminie, funkcjonują po 2 stacje bazowe telefonii komórkowej, generujące promieniowanie niejonizujące.

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy związane jest z rzekami: Wartą oraz Nerem, dla których opracowano mapy obszarów zagrożenia. Teren gminy położony w dolinie rzeki Warty zabezpieczony jest ziemnym wałem przeciwpowodziowym jedynie od zachodniej strony wsi Leśnik. Na obszarze gminy nie stosuje się i nie są obecnie przewidywane inne zabezpieczenia przeciwpowodziowe.

Degradacja gleb i krajobrazu w niewielkim stopniu powodowana jest eksploatacją surowców zarówno o znaczeniu przemysłowym jak i lokalnym. Większe zagrożenie związane jest z przebiegiem napowietrznych sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV i napięcia najwyższego 220 kV, bowiem napowietrzne linie ingerują w rolno-leśny charakter gminy.

Na terenie gminy mogą mieć także miejsce nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie w jednostkach stosujących lub magazynujących materiały niebezpieczne lub podczas transportu substancji niebezpiecznych.

Na terenie gminy Poddębice nie ma zakładów przemysłowych zakwalifikowanych do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

4.4. Problemy i zjawiska kryzysowe

Analiza zjawisk kryzysowych w **sferze środowiskowej** prowadzi do wniosku, że w gminie Poddębice nie występują dramatyczne zagrożenia w zakresie zanieczyszczeń

i degradacji środowiska naturalnego. W ostatnich latach obserwowano powolne, lecz systematyczne zmniejszenie skażenia wód powierzchniowych oraz emisji pyłów i gazów cieplarnianych do atmosfery, przede wszystkim w wyniku zmniejszenia wykorzystania w gospodarstwach domowych kopalnych paliw stałych oraz rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wywozu nieczystości płynnych ze zbiorników zamkniętych. Co więcej, główne źródła zanieczyszczeń rzek przepływających przez gminę (Warty i Neru) leżą poza jej granicami. Nie występują także w gminie większe obszary zdegradowanych gruntów. Problemem jest natomiast duże natężenie hałasu w centrum Poddębic - jego źródłem jest komunikacja samochodowa, szczególnie intensywna na skrzyżowaniach dróg przelotowych.

W świetle przeprowadzonych konsultacji społecznych głównym problemem środowiskowym w gminie Poddębice są nie tyle poważne skażenia środowiska naturalnego, co niedostateczne wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz – przede wszystkim – cennych zasobów wód geotermalnych. Jest to czynnik związany zarówno ze sferą środowiskową, jak i gospodarczą.

Dominujący czynnik w sferze środowiskowej to zatem: niedostateczne wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zasobów wód geotermalnych.

5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

5.1. Zasoby dziedzictwa kulturowego

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze Poddębic sięgają X w. n.e., a pierwsza wzmianka o Poddębicach pojawiła się w źródłach pisanych w Księgach Sądowych Łęczyckich w 1388 roku. Największy rozkwit tych ziem przypada na drugą połowę XVIII w., dzięki rodowi Sanguszków, szczególnie w dziedzinie kultury. Prawa miejskie, nadane i utracone w kolejnych wiekach, Poddębice odzyskały w 1822 r. dzięki działalności Klemensa Zakrzewskiego, który sprowadził kolonistów – sukienników, założył manufakturę i nadał mieszkańcom pastwiska.

Świadectwem długiej historii Poddębic są liczne obiekty architektoniczne, wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie miasta:

- pałac z epoki renesansu - wzniesiony przed 1617 r. z fundacji Zygmunta Grudzińskiego, wojewody rawskiego, jednego z przywódców rokoszu Zebrajdowskiego, w którym zlokalizowano Dom Pracy Twórczej dla Osób Niepełnosprawnych. W parku otaczającym pałac utworzono Ogród Zmysłów z elementami małej architektury, w którym dzięki zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań, w pięciu strefach zaprezentowano wielowymiarowość ludzkich zmysłów: wzorku, węchu, słuchu, dotyku i orientacji.
- kościół św. Katarzyny z 1610 r. fundowany przez Barbarę Grudzińską z Karsznickich. Kościół pierwotnie jednonawowy, z nawami dobudowanymi w 1895 r. posiada cechy renesansowej architektury sakralnej,
- park miejski o powierzchni 3,6 ha, zawierający wiele pomnikowych okazów drzew. We wschodniej części parku znajduje się głaz poświęcony Marii Konopnickiej, który umieszczono tu w 1962 r. z okazji setnej rocznicy przybycia pisarki w okolice Poddębic – do Bronowa,

- kościół ewangelicki, zbudowany w 1871 r. – budynek z czerwonej cegły przykryty dwuspadowym dachem z wieloboczną sygnaturką w szczycie. W obiekcie tym urządzono Pijalnię Wód Termalnych i Teatr Integracji w Poddębicach,
- cmentarz parafialny założony w połowie XIX w. Znajduje się tu mogiła 56 powstańców z 1863 roku poległych w bitwach pod Niewieszem, Poddębicami i Dalikowem,
- cmentarze: rzymsko-katolickie, ewangelicki i żydowski,
- synagoga,
- kościół pod wezwaniem św. Idziego w Bałdzychowie,
- kościół pod wezwaniem św. Mikołaja w Kałowie,
- drewniany dwór w Tumusinie,
- kościół pod wezwaniem św. Michała Archaniola w Niemysłowie.

Bogatą przeszłość osadniczą tego obszaru dokumentuje także ponad 300 zarejestrowanych stanowisk archeologicznych. W najbliższym otoczeniu Poddębic i pobliskich wsi zlokalizowano obecność dawnych założeń świeckich rezydencji o charakterze dworsko-obronnym, we wsiach: Sempółki, Borzewisko, Krępa i Busina.

Dla miasta i gminy Poddębice wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej:

- strefę pełnej ochrony (A):
 - centrum miasta Poddębice,
 - zabytkowy pałac i park miejski,
 - parki dworskie w Golicach, Górze Bałdzychowskiej, Krępie i Dominikowicach.
- strefę ekspozycji układu urbanistycznego i zespołów budowlanych (E),
- strefę ochrony archeologicznej, obejmującą rejony koncentracji stanowisk archeologicznych,
- przypuszczalne rejony założeń rezydencjonalno-obronnych we wsiach Sempółki, Borzewisko, Krępa i Busina.

5.2. System komunikacji

Na podstawowy układ komunikacyjny miasta i gminy składają się:

- droga krajowa Nr 72 relacji Konin-Turek-Uniejów-Balin-Poddębice-Łódź-Brzeziny-Rawa Mazowiecka, która prowadząc przez centrum miasta ruch tranzytowy jest otwarciem komunikacyjnym na zewnątrz, ale również stwarza zagrożenie w ruchu drogowym dla mieszkańców. Droga prowadzi też przez zabudowane tereny wsi Praga i Klementów. Długość drogi krajowej w granicach administracyjnych miasta i gminy wynosi 18,6 km, w tym w granicach miasta jako ciąg uliczny Łódzkiej i Kaliskiej – 2,6 km.
- drogi wojewódzkie w obszarze gminy to 3 drogi o łącznej długości 26,4 km. Są to:
 - droga Nr 473 relacji Koło-Uniejów-Szadek-Łask,
 - droga Nr 478 relacji Rzymsko-Księża Wólka-Krępa,
 - droga Nr 703 relacji Porczyny-Praga-Poddębice-Łęczycza-Piątek-Łowicz.

Sieć dróg jest wystarczająca, jednak ich jakość i szerokość wymaga modernizacji, zwłaszcza drogi krajowej Nr 72 oraz wojewódzkich Nr 473 i 703, o największym natężeniu ruchu samochodowego.

Podstawowy układ komunikacyjny gmin tworzy również system miejskich i pozamiejskich dróg powiatowych, o długości 329,4 km, w tym cztery o znaczeniu ponadlokalnym. Stan dróg powiatowych nie jest zadowalający, część odcinków wymaga przebudowy i remontów.

Uzupełnienie systemu komunikacji gminy stanowią drogi gminne. Szereg odcinków dróg gminnych zlokalizowanych jest na terenie miasta Poddębice, poza terenem miejskim układ drogowy tworzą drogi gminne, które w większości są w dobrym stanie technicznym. Niektóre odcinki, zwłaszcza w mieście, wymagają całkowitej przebudowy bądź modernizacji. Modernizację dróg wymuszają również względy bezpieczeństwa ruchu pojazdów i pieszych. Szczególnie dotyczy to ulic: Zielonej i Targowej.

Układ komunikacyjny gminy dopełnia odcinek magistrali węglowej – linii kolejowej Śląsk – Wybrzeże, ze stacją w Bałdrzychowie. Kolej nie odgrywa istotnej roli w bezpośredniej obsłudze gminy.

Powiązania zewnętrzne gminy z otoczeniem są realizowane głównie przez układ drogowy i linie autobusowe PKS, przewoźników prywatnych oraz pośrednio przez linię kolejową i stację Poddębice w Bałdrzychowie. Główne powiązania zapewniają droga krajowa Nr 72 oraz drogi wojewódzkie, umożliwiające bezpośrednie połączenie z Łodzią, Warszawą, Łowiczem, Łęczycą, Koninem, Piłą, Gnieznem i Poznaniem. Połączenia z innymi regionami zapewnia wjazd na autostradę A2 drogą wojewódzką Nr 703, poprzez węzeł „Wartkowice”.

5.3. Infrastruktura kultury, sportu i rekreacji

Funkcje zaspokajające potrzeby mieszkańców w dziedzinie szeroko rozumianej kultury i rekreacji na terenie gminy spełnia szereg obiektów.

W Poddębicach działa Poddębicki Dom Kultury i Sportu z siedzibą w zabytkowym pałacu przy ul. Mickiewicza 9/11 oraz trzy biblioteki: Biblioteka Pedagogiczna, Biblioteka Powiatowa a także Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna.

Na pozostałym obszarze gminy działalność rekreacyjno-kulturalną na rzecz społeczności lokalnej prowadzą:

- Wiejskie Centrum Kultury w Bałdrzychowie,
- Wiejskie Centrum Integracji Społecznej w Ciężkowie,
- Centrum Społeczno-Kulturalne w Niewieszu Kolonii
- Publiczne Centrum Sportu i Rekreacji w Sworawie.

W zależności od potrzeb społeczności lokalnych bazę do działań społeczno-kulturalnych pełnią strażnice OSP.

W funkcjonalno-przestrzennej strukturze miasta Poddębice bardzo wyraźnie wyodrębnia się obszar położony w jego południowej części, o wykształconych w latach 70-80 funkcjach rekreacyjno-sportowych. Zlokalizowany jest tu kompleks trzech odkrytych basenów o powierzchni lustra wody 880 m² wykorzystujących wodę termalną, udostępnianych

w sezonie letnim. Są to obiekty dawnego Ośrodka Sportu wymagające całkowitej przebudowy.

Do atrakcji turystycznych na terenie gminy należy obiekt, jakim jest ZOO Safari w Borysewie, posiadające status „ogrodu zoologicznego”.

Położenie gminy Poddębice na obszarze o korzystnych warunkach bioklimatycznych, oraz walory przyrodnicze, krajobrazowe i architektoniczne sprzyjają rozwojowi turystyki oraz funkcji rekreacyjnych. Baza rekreacyjna jest jednak bardzo słabo rozwinięta. Adaptacja byłego ośrodka sportu, który przyciągałby zarówno mieszkańców, jak i turystów, mogłaby stać się impulsem do rozwoju turystyki i w pełni zdyskontować walory gminy.

Poza działkami i szlakami turystycznymi, nie rozwinęła się dotąd w dostatecznym stopniu ogólnodostępna baza turystyczna i gastronomiczna. Na terenie gminy zlokalizowane są dwa obiekty hotelarskie: Motel Skorpion oraz Hotel „Złota Gwiazda”. Bazę gastronomiczną stanowią m.in. Restauracja Złota Gwiazda, Pizzeria K-2, Restauracja Sjesta, Oscar Burger, Pierogarnia Złote Jabłko. Prężnie natomiast rozwija się agroturystyka. Powstało Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Poddębickiej, które zrzesza 26 gospodarstw i oferuje noclegi, regionalne potrawy oraz inne atrakcje. Ważnym centrum agroturystyki jest sołectwo Golice.

Poza agroturystyką, gmina stopniowo staje się ośrodkiem rehabilitacji leczniczej. W Poddębicach działa ośrodek rehabilitacji przy ZOL „Moż-MED.” W bezpośrednim otoczeniu miasta funkcjonuje ośrodek rehabilitacji „Pałac w Golicach”, a planowane jest utworzenie ośrodka rehabilitacji w miejscowości Tarnowa oraz rozbudowa oddziału rehabilitacji w Poddębickim Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Poddębicach.

Na terenie gminy można uprawiać piłkę nożną, beach soccer, piłkę ręczną, karate, siatkówkę i rugby. W mieście funkcjonuje 5 klubów i stowarzyszeń sportowych, m.in.: LKS TERMY Ner Poddębice, PLKS Dąb Poddębice, UKS Trops Poddębice, Stowarzyszenie Centrum Promocji Sportu i Rekreacji „Dragon” w Poddębicach, Stowarzyszenie WIT Poddębice.

W Poddębicach odbywają się imprezy sportowe o randze wojewódzkiej i krajowej.

Wpisując się w tworzony konsekwentnie wizerunek „Kraina bez barier” władze gminy w porozumieniu ze stowarzyszeniami organizują imprezy otwarte również dla osób niepełnosprawnych, przykładem takiej imprezy jest „Bieg Bez Barier”.

Gmina Poddębice ma dobrze rozwiniętą sieć szlaków turystycznych. Na jej terenie funkcjonują szlaki turystyczne piesze i rowerowe. Planowana jest trasa szlaku konnego. Szlaki mają na celu zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, kultywowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz wzbogacanie wiedzy o regionie. Sieć szlaków turystycznych ma łączyć najatrakcyjniejsze krajoznawczo miejsca, z uwzględnieniem bazy gastronomicznej i noclegowej.

Znaczne możliwości rozwoju daje gminie posiadanie zasobów źródeł wód geotermalnych. Na bazie tego bogactwa naturalnego planowana jest dalsza budowa infrastruktury leczniczej, rehabilitacyjnej oraz turystyki zdrowotnej.

5.4. Problemy i zjawiska kryzysowe

Analiza dostępnych danych oraz opinie zebrane w trakcie konsultacji społecznych pozwoliły zidentyfikować negatywne zjawiska i problemy występujące w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej**. Do najważniejszych problemów i zjawisk kryzysowych w tej sferze należy zaliczyć przede wszystkim:

- brak oferty rekreacyjnej dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- niedostatecznie rozwiniętą bazę rekreacyjno-wypoczynkową,
- brak bazy hotelowej (obiektów rekreacyjnych o wyższym standardzie),
- zły stan techniczny niektórych odcinków dróg gminnych, szczególnie na obszarze miasta, zagrażający bezpieczeństwu uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych,
- słabo rozwiniętą bazę turystyczną i gastronomiczną,
- zdegradowaną i niedostatecznie rozwiniętą bazę sportową,
- brak zaplecza rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczny dostęp do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną,
- niską estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej,
- brak miejsc parkingowych,
- brak kompleksowej promocji walorów naturalnych gminy,
- niedostateczną promocję wizerunkową marki „Kraina bez barier”.

6. Sfera techniczna

6.1. Infrastruktura techniczna

Gmina posiada zorganizowany system zaopatrzenia w wodę poprzez sieć wodociągów. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę odbywa się z ujęć wód podziemnych ujmujących do eksploatacji utwory kredy górnej i czwartorzędu. Ujęcia wód zlokalizowane są w następujących miejscowościach: ujęcie miejskie w Poddębicach, Porczyny, Niewiesz, Bałdrzychów, Łęzki, Góra Bałdrzychowska, Niemysłów, Sworawa, Klementów, Poddębice (ujęcie na terenie Poddębickiego Domu Kultury i Sportu), Poddębice (ujęcie na terenie Poddębickiego Centrum Zdrowia).

Gmina jest w 100% zwodociągowana, jednak charakteryzuje się istotną różnicą między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Skanalizowane są Poddębice, Sworawa oraz Byczyna, a długość sieci kanalizacyjnej w końcu 2014 r. na terenie gminy wyniosła 45,8 km.

Na zorganizowany system odprowadzania ścieków do sieci kanalizacyjnej i oczyszczanie ścieków składają się:

- miejska mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Poddębicach o wydajności 730 m³/d,
- ponad 130 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W pozostałych obszarach gminy ścieki są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych i wywożone taborem asenizacyjnym do punktu zlewowego przy oczyszczalni ścieków w Poddębicach.

Tabl. 16. Podstawowe charakterystyki dotyczące infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Poddębice

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
Długość sieci kanalizacyjnej	34,3	43,0	45,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych.....	974	1030	1078
Długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	238,8	245,3	253,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych	3110	3144	3185
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	13254	13287	14227
Zużycie wody (dam ³)	575,5	589,5	604,2
w tym zużycie wody w gosp. domowych (dam ³).....	551,9	573,3	583,3
Zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca (m ³)	34,6	36,1	36,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Na system ciepły Poddębic składają się lokalne kotłownie opalane gazem przewodowym, olejem opałowym i węglem, obsługujące budownictwo wielorodzinne, jednorodzinne oraz własne kotłownie zakładów pracy. Większość budynków użyteczności publicznej korzysta z kotłowni wbudowanych. Energię ciepłą dla miasta produkuje się przede wszystkim w kotłowni gazowej oraz z użyciem biomasy.

Po uruchomieniu odwiertu wód geotermalnych zrealizowano budowę ciepłowni geotermalnej. Ciepło wody termalnej zostało skierowane pośrednio do instalacji grzewczej, zapewniając dostawę ciepła również do odbiorców zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie odwiertu wody geotermalnej. Są to: Poddębickie Centrum Zdrowia, Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, Zespół Pałacowy w Poddębicach.

Instytucje i zakłady usługowe oraz produkcyjne dysponują indywidualnymi źródłami energii cieplnej. W ostatnich latach obserwowany jest wolny, ale systematyczny proces zmiany nośników energii cieplnej na ekologiczne tj. gaz przewodowy, energię elektryczną, olej opałowy o niskiej zawartości siarki, kotłownie na eko-groszek. Planowane są także instalacje fotowoltaiczne na terenie całej gminy Poddębice.

Gmina Poddębice w ramach ograniczania niskiej emisji planuje rozbudowę sieci cieplnej na pozostałe obszary miasta (osiedla domów jednorodzinnych), tak, aby ograniczyć emisję szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery.

Przez teren gminy Poddębice przechodzi gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Łódź-Turek oraz gazociąg przyłączeniowy do istniejącej stacji gazowej wysokiego ciśnienia Poddębice-Sworawa. Sieć gazowa funkcjonuje na terenie miasta Poddębice oraz we wsiach: Praga, Klementów, Chropy, Sworawa, Bałdrzychów, Busina, Borysew. Gaz przewodowy jest obok energii elektrycznej najważniejszym dla energetyki gminy nośnikiem energii. Gazyfikacja terenów zabudowanych sprzyja ochronie środowiska poprzez ograniczenie emisji do atmosfery pyłów, tlenków siarki i azotu.

Zarówno miasto jak i gmina są wyposażone w łącza telefoniczne: sieć kablową i napowietrzną oraz światłowodową w stopniu zaspokajającym potrzeby mieszkańców na telefony stacjonarne i komórkowe.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną bezpośrednio z elektrowni Adamów, skąd dociera liniami przemysłowymi o napięciu 110 kV. Ponadto przez teren gminy przebiegają

dwie linie wysokiego napięcia 220 kV (Adamów-Janów, Adamów-Pabianice). Zasilanie odbiorców w energię elektryczną realizowane jest poprzez sieci średnich napięć, stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz sieci niskiego napięcia. Dostawa energii w zdecydowanej większości następuje przez linie 15 kV napowietrzne i kablowe oraz słupowe i wewnętrzne stacje trafo. Na terenie gminy dominują słupowe stacje trafo zasilane przede wszystkim liniami napowietrznymi.

6.2. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Poddębice, głównie w wyniku rozwoju budownictwa jednorodzinnego, powiększają się w ujęciu ilościowym, a także poprawie ulega ich stan techniczny.

Zdecydowana większość zasobów mieszkaniowych, zwłaszcza w Poddębicach w budownictwie wielorodzinnym, ale też i jednorodzinym w centralnej części miasta, pochodzi z lat 1945-1988. Ostatni okres to rozwój głównie budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego.

Tabl. 17. Zasoby mieszkaniowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2013	2014
O G Ó Ł E M			
Mieszkania	5549	5654	5675
Izby.....	21266	21763	21875
Powierzchnia użytkowa w tys. m ²	417,8	431,3	434,5
Miasto			
Mieszkania	2921	2977	2987
Izby.....	10849	11103	11160
Powierzchnia użytkowa w tys. m ²	194,3	200,9	202,5
Wieś			
Mieszkania	2628	2677	2688
Izby.....	10417	10660	10715
Powierzchnia użytkowa w tys. m ²	223,5	230,4	232,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Stan techniczny zasobów uznawany jest jako średni i dobry.

Przeciętnie na 1 mieszkanie w 2014 r. przypadało 76,6 m² powierzchni użytkowej, a na 1 mieszkańca 26,8 m² powierzchni użytkowej w mieszkaniach. Sytuacja ta świadczy o relatywnie dobrym stopniu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Przyrost nowych zasobów korzystnie wpływa na stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje.

Tabl. 18. Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ogółem	Mieszkania wyposażone w :				
		wodociąg	ustęp	łazienkę	gaz z sieci	centralne ogrzewanie
2010						
O G Ó Ł E M	5549	5169	4863	4587	580	3925
Miasto.....	2921	2878	2836	2778	499	2637
Wieś	2628	2291	2027	1809	81	1288
2013						
O G Ó Ł E M	5654	5275	4971	4695	586	4045
Miasto.....	2977	2934	2892	2834	503	2693
Wieś	2677	2341	2079	1861	83	1352
2014						
O G Ó Ł E M	5675	5296	4994	4718	585	4068
Miasto.....	2987	2944	2902	2844	506	2703
Wieś	2688	2352	2092	1874	79	1365

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

6.3. Problemy i zjawiska kryzysowe

Część obszarów w gminie Poddębice dotknięta jest zjawiskami kryzysowymi również w **sferze technicznej**. Zjawiska te wyraźnie zostały zidentyfikowane zarówno na podstawie danych z dostępnych źródeł statystycznych, jak i z informacji uzyskanych od mieszkańców w ramach przeprowadzanych konsultacji. W świetle tych danych negatywne zjawiska techniczne występujące na terenie gminy to przede wszystkim:

- degradacja części budynków użyteczności publicznej,
- bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej utrudniające uczestnictwo w życiu społecznym osobom starszym i niepełnosprawnym,
- zły stan techniczny części zasobów mieszkaniowych,
- zły stan elewacji części miejskich zasobów mieszkaniowych rzutujący na estetykę przestrzeni publicznej.

7. Sfera gospodarcza

7.1. Struktura działalności gospodarczej

Z punktu widzenia profilu gospodarczego gmina ma charakter rolniczy, jednak warunki naturalne dla rozwoju tej dziedziny gospodarowania nie są korzystne. Dominują tu gleby średnie i słabsze klas bonitacyjnych III i IV. Położenie w granicach gminy doliny rzek oraz rozległe obniżenie dolinne w północnej jej części, warunkuje stosunkowo wysoki udział w strukturze użytkowania gleb, łąk trwałych i pastwisk – ponad 40% i jest to udział najwyższy w powiecie poddębickim oraz jeden z najwyższych w regionie. Gmina nie wyróżnia się w regionie łódzkim wysokim stopniem kultury rolnej, tj. stopniem specjalizacji oraz towarowości gospodarstw rolnych. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego (dane PSR 2010) wynosi 7,9 ha, przy czym gospodarstwa małe, nie przekraczające 2 ha stanowią 64% ogółu.

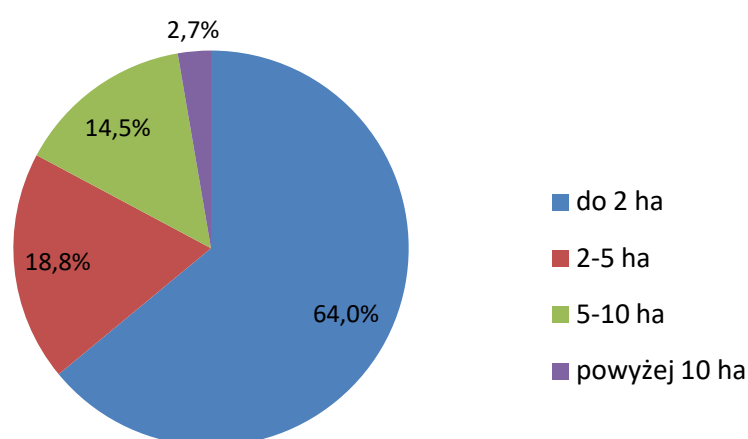
Około 14% gospodarstw rolnych prowadzi działalność pozarolniczą, głównie w sferze handlu, budownictwa, transportu i magazynowania, a także w dziedzinie agroturystyki.

Profil produkcji roślinnej w gminie jest zbliżony do przeciętnego w całym województwie łódzkim – dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Produkcja zwierzęca ma również typowy charakter: gospodarstwa rolne prowadzą hodowlę zarówno trzody chlewnej, bydła, jak i owiec oraz drobiu.

Przetwórstwo rolno-spożywcze w gminie nie jest dostosowane do istniejącej bazy surowcowej. W mieście funkcjonują dwa młyny zbożowe i kilka piekarni, na pozostałym terenie – ubojnia w Pradze oraz elewatory zbożowe w Bałdrzychowie.

Działalność pozarolniczą na terenie gminy prowadzi prawie 1,5 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 1 tys. w mieście.

**Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych według wielkości
(według PSR 2010)**

Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą nie podlega większym zmianom. Każdego roku rejestruje się około 150 nowych podmiotów, a zbliżona ich liczba kończy swoją działalność. Jednocześnie powstawanie nowych firm i wykreślanie z rejestru nie ma wpływu na strukturę gospodarczą gminy. Tradycyjnie dominują podmioty

prowadzące działalność w sferze handlu – stanowiąc około 35% ogółu oraz budowlane – około 12%. Spośród firm skupionych w przetwórstwie przemysłowym (około 9%) najczęściej produkuje artykuły spożywcze i napoje, odzież, wyroby z drewna, wyroby z surowców mineralnych, wyroby metalowe. W strukturze gospodarczej gminy ważne miejsce zajmują również firmy prowadzące działalność transportową oraz oferujące usługi związane z zakwaterowaniem (agroturystyka). Znaczne liczebności podmiotów prowadzących działalność w sferze edukacji, zdrowia i administracji wynikają z funkcji ośrodka powiatowego, jakim jest miasto Poddębice.

Tabl. 19. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 XII

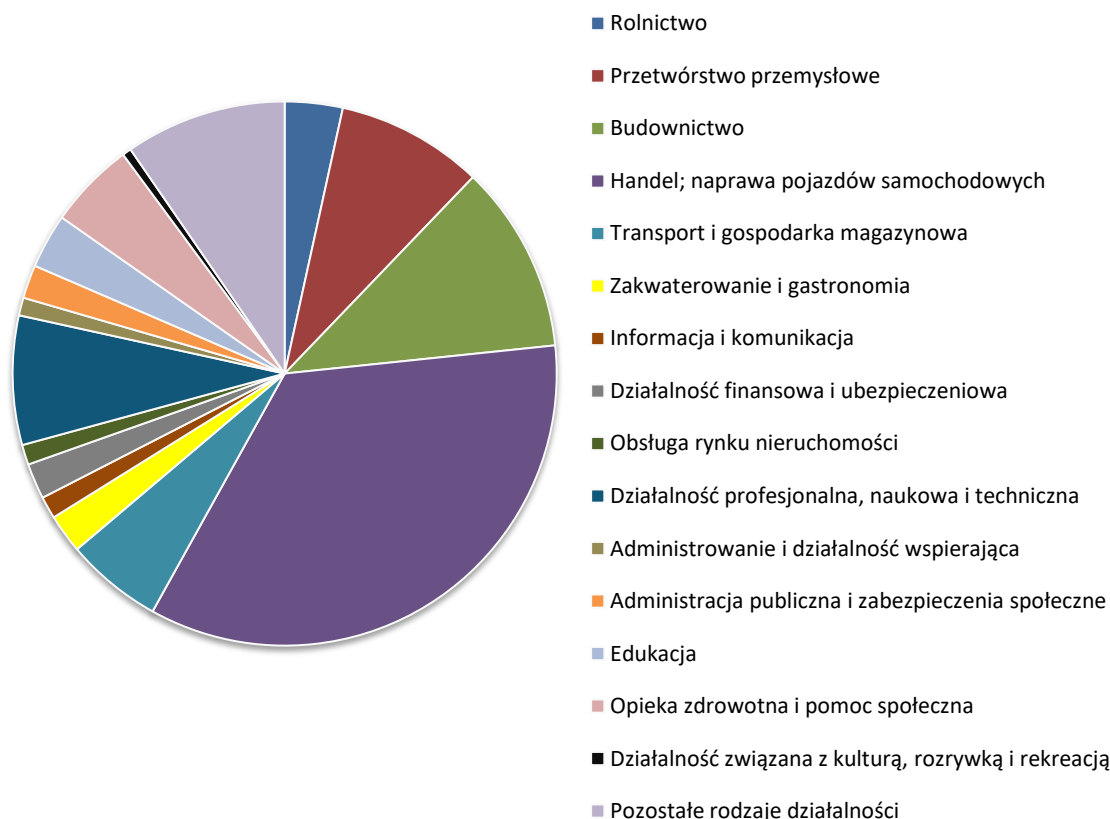
Rodzaj działalności	2010	2013	2014	2015
Ogółem.....	1426	1523	1512	1499
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe.....	119	133	132	124
Budownictwo	152	163	169	167
Handel, naprawa pojazdów samochodowych.....	539	546	525	496
Transport i gospodarka magazynowa	64	83	87	95
Zakwaterowanie i gastronomia	41	34	35	42
Informacja i komunikacja.....	11	19	20	22
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	30	34	32	33
Obsługa rynku nieruchomości.....	18	17	18	21
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	97	113	116	115
Administrowanie i działalność wspierająca	13	14	16	21
Administracja publiczna i zabezpieczenia społeczne.....	29	30	30	29
Edukacja.....	40	48	49	48
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	56	71	78	79
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	29	28	28

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Zwraca uwagę wzrost liczebności firm prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną, a także podmiotów skupionych w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Wiąże się to z kształtującym się profilem gminy: rehabilitacja, usługi opiekuńcze oraz rekreacja lecznicza – oparte na źródłach geotermalnych.

Wykres 4. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD

Stan w dniu 31 XII 2015 r.

Źródła geotermalne, z punktu widzenia działalności gospodarczej, stanowią w zasadzie jedyny atut gminy. Dalsze inwestycje w sferę usług związanych z marką „Kraina bez barier” uwzględniające zasoby wód geotermalnych dają szansę na podniesienie poziomu gospodarczego gminy. Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze leczenia, rehabilitacji, gastronomii i turystyki stwarza szansę stworzenia organizacji typu klastry.

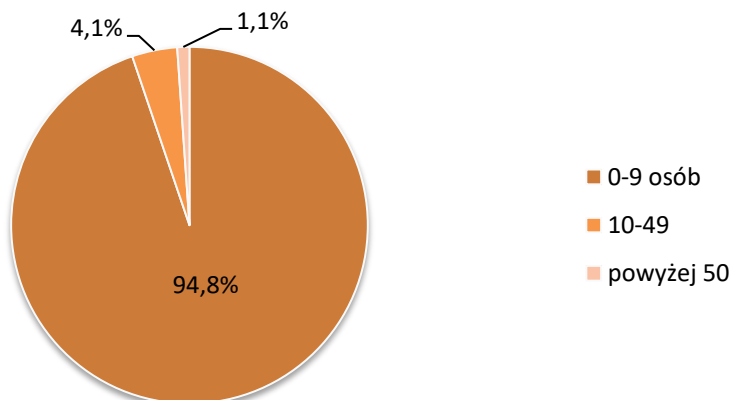
Z punktu widzenia form organizacyjno-prawnych wśród podmiotów zdecydowanie przeważają osoby fizyczne – 80,6%. Ponadto na terenie gminy zarejestrowano 7 spółdzielni, 58 spółek handlowych, w tym 7 z udziałem kapitału zagranicznego oraz 81 spółek cywilnych. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią firmy małe, o liczbie zatrudnionych nie przekraczającej 9 osób.

Podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie gminy stanowią niemal połowę (46,9%) ogółu firm zlokalizowanych na terenie powiatu i 0,6% ogółu podmiotów w województwie.

Przedsiębiorczość mieszkańców gminy, mierzona liczbą podmiotów zarejestrowanych na 10 tys. ludności, kształtuje się na relatywnie wysokim poziomie. Omawiany wskaźnik w końcu 2014 r. przyjął tu wartość 950, podczas gdy w całym powiecie kształtował się na poziomie 772, przy przeciętnej w województwie 957.

Wykres 5. Struktura podmiotów gospodarczych według klas wielkości

Stan w dniu 31 XII 2015 r.

7.2. Atrakcyjność inwestycyjna

Czynnikami stanowiącym o atrakcyjności inwestycyjnej gminy jest jej położenie w centralnej Polsce i dostępność komunikacyjna, umożliwiająca połączenia z dużymi ośrodkami miejskimi: Łodzią, Piotrkowem Trybunalskim, Rawą Mazowiecką i Sieradzem.

Największym atutem gminy jest jednak położenie na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65-70°C. Działalność w oparciu o wodę i energię geotermalną prowadzi Geotermia Poddębice Sp. z o.o. Spółka nie w pełni wykorzystuje możliwości technologiczne odwiertu, stąd też Centrum Rekreacji i Wodolecznictwa bazować będzie na wodzie i energii cieplnej dostarczanej przez spółkę.

O szerokim zastosowaniu wód geotermalnych i ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów decyduje możliwość ich użytkowania bez degradacji środowiska naturalnego, odnawialność energii oraz ekonomiczna opłacalność ich uzyskania. Wody geotermalne mają wszechstronne zastosowanie w wielu dziedzinach: energetyce, energetyce cieplnej, rekreacji, uprawach pod osłonami, w hodowli ryb, a także w przemyśle spożywczym.

Gmina Poddębice dysponuje terenami inwestycyjnymi, położonymi w sąsiedztwie szpitala, Domu Pracy Twórczej Osób Niepełnosprawnych i Ogrodu Zmysłów.

Zdjęcie 3. Oferta inwestycyjna – teren o powierzchni 4,8 ha.

7.3. Organizacje wspierające przedsiębiorczość mieszkańców

Na terenie gminy działa szereg organizacji, których zadaniem jest wspieranie lokalnych przedsiębiorców. Należą do nich:

1. Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości w Poddębicach, ul. Łódzka 27.
W ramach swojej działalności fundacja organizuje szkolenia dla osób bezrobotnych oraz pomoc psychologiczną dla osób dotkniętych patologiami. Działania organizacji mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców regionu, kształtowanie podstaw samodzielności w działalności gospodarczej i przedsiębiorczości.
2. Poddębickie Stowarzyszenie Przedsiębiorczości, ul. Łódzka 37.
Celem Stowarzyszenia jest propagowanie działalności gospodarczej, doradztwo i pomoc prawna oraz ekonomiczna dla podmiotów gospodarczych oraz szkolenia, popularyzacja wiedzy i osiągnięć naukowych oraz praktycznych w zakresie organizacji i zarządzania małymi przedsiębiorstwami.
3. Cech Rzemiosł Różnych, ul. 1 – go Maja 15.
Cech jest dobrowolnym związkiem zawodowym rzemieślników prowadzących działalność na terenie miasta i gminy Poddębice oraz gmin: Lutomiersk, Dalików, Wartkowice, Pęczniew i Zadzim. Do jego głównych zadań należy organizowanie pomocy w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych członków i zatrudnionych przez nich pracowników, propagowanie i organizowanie przygotowania zawodowego.

W Poddębicach przy ul. Łódzkiej 17/21 działa punkt konsultacyjny Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”. Działalność stowarzyszenia obejmuje gminy: Zduńska Wola, Zapolice, Szadek, Zadzim i Poddębice. Celem stowarzyszenia jest identyfikacja lokalnych problemów, aktywizacja samorządów i ich partnerów, zainteresowanych realizacją projektów w ramach inicjatywy Leader.

7.4. Problemy i zjawiska kryzysowe

Analiza zjawisk kryzysowych w **sferze gospodarczej** wynika z prezentowanych w diagnozie danych zebranych ze źródeł statystyki publicznej, danych pozyskanych w instytucjach samorządowych działających w gminie Poddębice oraz wynikających z konsultacji społecznych. W świetle tych danych priorytetowe problemy gospodarcze mieszkańców gminy wynikające ze szczególnego nasilenia zjawisk kryzysowych to przede wszystkim słabe wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego oraz niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, którego skutkiem są liczne problemy społeczne takie jak bezrobocie, wykluczenie społeczne i niski poziom poczucia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców. Problemem często podkreślanym - zarówno przez mieszkańców, jak i przez władze gminy - jest także trudność pozyskania inwestorów do realizacji zadań pozwalających na lepsze wykorzystanie walorów naturalnych i potencjału demograficznego gminy. Hierarchiczna lista najważniejszych problemów gospodarczych gminy przedstawia się zatem następująco:

- niewystarczające wykorzystanie gospodarcze potencjału turystyczno-rekreacyjnego i walorów środowiskowych gminy,
- niski poziom przedsiębiorczości,
- brak kompleksowych działań wspierających przedsiębiorczość,
- niewielkie zaangażowanie inwestorów prywatnych w realizację przedsięwzięć gospodarczych.

V. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawą programu rewitalizacji gminy Poddębice jest identyfikacja obszaru, na którym występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk oraz określenie skali i charakteru zachodzących procesów degradacji.

W wyniku przeprowadzonych analiz ilościowych i jakościowych zidentyfikowano obszary o szczególnej koncentracji czynników kryzysowych, a w dalszej kolejności wyznaczono zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji.

W opracowaniu zastosowano metodę umożliwiającą syntetyczną charakterystykę obszarów, na których kumuluje się największa liczba czynników kryzysowych. Gmina Poddębice została podzielona w wyniku analiz na trzy obszary urbanistyczne. Do określenia tych obszarów wykorzystano w szczególności:

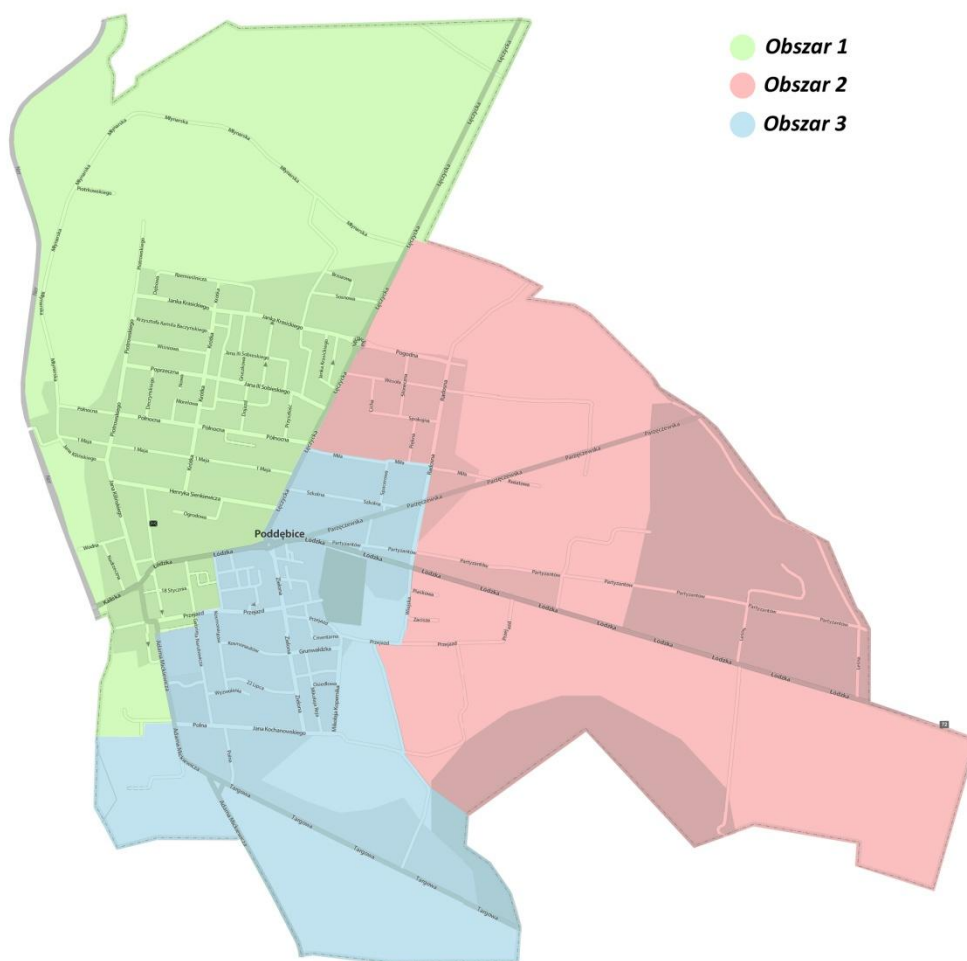
- diagnozę sytuacji kryzysowej sporządzoną na etapie wstępnym analizy,
- ankietę konsultacyjną skierowaną do mieszkańców gminy, której celem było rozpoznanie obszarów i zjawisk kryzysowych,
- bezpośrednie konsultacje, wywiady z mieszkańcami i ekspertami,
- audyt zasobów informacyjnych gminy w formie analizy dostępnych baz danych, której celem było zebranie liczbowych charakterystyk sytuacji kryzysowej dla wyodrębnionych obszarów geograficznych na tle średnich dla gminy i województwa,
- panel ekspertów reprezentujących instytucje, jednostki organizacyjne Gminy Poddębice oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.

Wyboru trzech obszarów dokonano biorąc pod uwagę między innymi takie czynniki, jak:

- znaczenie terenu dla rozwoju miasta i gminy,
- struktura tkanki miejskiej,
- funkcja terenu (tereny zieleni, rekreacji, mieszkaniowe),
- charakter zabudowy,
- intensywność użytkowania (gęstość zaludnienia),
- wielkość obszaru.

Podział zaprezentowano graficznie na poniższej mapie.

Rys. 3. Podział Poddębic na obszary

Ogólną charakterystykę trzech wyodrębnionych obszarów przedstawiono w poniższej tabelicy.

Charakterystyki obszarów	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3
Powierzchnia:			
w ha	200,45	195,44	114,62
w %% gminy ogółem	0,89	0,87	0,51
Liczba mieszkańców:			
w l. bezwzględnych	4337	700	2983
w %% gminy ogółem	27,3	4,4	18,8
Gęstość zaludnienia:			
w osobach na 1 ha	21,6	3,6	26,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego.

Dla każdego z trzech obszarów, w celu wyznaczenia obszaru o największym natężeniu występowania zjawisk kryzysowych, posłużono się dostępnymi wskaźnikami stosowanymi w programach rewitalizacji. Punktem odniesienia była wartość wskaźników dla poziomu gminy.

W pierwszym etapie dokonano analizy przestrzennego rozmieszczenia zjawisk społecznych (przede wszystkim: natężenia bezrobocia, starzenia się mieszkańców, przestępczości, stopnia uzależnienia od pomocy społecznej). Następnie dokonano analizy przestrzennego zróżnicowania negatywnych zjawisk w pozostałych sferach.

Pogłębiona analiza społeczna w oparciu o przyjęte do analiz wskaźniki przedstawia się następująco:

Wskaźnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Średnia dla gminy
Wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności) w %	4,1	3,7	4,2	4,1
Liczba wydanych „Niebieskich kart” na 1 tys. ludności	1,6	1,4	3,0	1,5
Udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	3,9	7,1	6,7	4,6
Wskaźnik wykroczeń w % liczby ludności	2,4	1,9	2,7	1,2
Udział ludności w wieku 65+	13,3%	6,7%	19,9%	15,6%
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności	63,9%	68,9%	58,2%	58,3%

Źródło:

1. Bazy danych gminy Poddębice,
2. Bank Danych Lokalnych GUS,
3. Obliczenia własne.

Wartości wszystkich zastosowanych wskaźników wskazują obszar charakteryzujący się największą koncentracją negatywnych zjawisk i problemów społecznych. Na mapie powyżej jest to obszar nr 3. Pozostałe obszary (1 i 2) znajdują się na północny wschód i na północny zachód od niego. Obszar ten charakteryzuje się w porównaniu z pozostałymi dwoma wyodrębnionymi obszarami miasta Poddębice oraz na tle średnich wartości dla gminy, wyraźnie większym natężeniem kryzysowych zjawisk społecznych.

Jest to także obszar, na którym, poza koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, przy pomocy analizy dostępnych danych, zdiagnozowano największą koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.

Wskaźnik	Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Średnia dla gminy
Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności)	103,3	18,0	48,0	95,0
Liczba miejsc noclegowych w obiektach turystycznych (na 1 tys. ludności)	3,5	27,1	0,0	3,4
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności	63,9%	68,9%	58,2%	58,3%

Źródło:

1. Bazy danych gminy Poddębice,
2. Bank Danych Lokalnych GUS,
3. Obliczenia własne.

Suma rang utworzonych na podstawie danych powyższych tablic (od wartości najbardziej do najmniej korzystnej) daje wartość 22 dla obszaru trzeciego, 14 dla pierwszego i 12 dla drugiego. Tym samym obszar nr 3 w sposób jednoznaczny cechuje się największą koncentracją negatywnych zjawisk i problemów.

Ponadto, na obszarze nr 3 występuje najwyższy odsetek budynków wybudowanych przed 1970 r., zdegradowany obiekt rekreacyjno-turystyczny oraz wymagające modernizacji między innymi drogi dojazdowe, przedszkole, gimnazjum i hala sportowa. W związku z tym jest to obszar najbardziej zdegradowany również w sferze funkcjonalno-przestrzennej.

Na obszarze nr 3 zdiagnozowano zatem największe natężenie zjawisk kryzysowych:

- w sferze społecznej: bezrobocie, przestępczość, starzenie się mieszkańców, ubóstwo;
- w sferach gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej: niski poziom przedsiębiorczości, degradacja techniczna zabudowy, brak ładu przestrzennego.

W ramach obszaru zdegradowanego, w następnym etapie analiz, wyznaczono **podobszar, będący częścią obszaru nr 3**, charakteryzujący się szczególnym natężeniem czynników kryzysogennych oraz o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gminy i wytypowano go jako obszar przeznaczony do rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji został wskazany na podstawie analizy lokalnego potencjału, konsultacji z mieszkańcami całego obszaru zdegradowanego i wiedzy eksperckiej.

Poza obszarem rewitalizacji (w ramach obszaru nr 3) znalazły się tereny niezamieszkałe, dla których eksperci nie przewidują konieczności prowadzenia prac rewitalizacyjnych (por. Rys. 4 poniżej).

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji to: od północy wzdłuż ulicy Łódzkiej, Łęczyckiej i Miłej, następnie od wschodu ulicami Radosną i Wiejską do ul. Przejazd i dalej na południe do ulicy Targowej i Mickiewicza. Na południu wzdłuż ulicy Mickiewicza, następnie granicą miasta wzdłuż kompleksu basenowego. Zachodnią granicę obszaru wyznaczają ulice Mickiewicza, Przejazd, Południowa do Łódzkiej.

Obszar rewitalizacji sąsiaduje ze zmodernizowanym Rynkiem Głównym (Plac Kościuszki) oraz odrestaurowanym Pałacem i parkiem.

Obszar rewitalizacji obejmuje 0,91 km² powierzchni, co stanowi **0,4% powierzchni gminy**. Mieszkają na nim 2983 osoby tj. **18,8 % ogólnej liczby mieszkańców gminy¹**.

Rys. 4. Poddębice – obszar rewitalizacji

Szczególna koncentracja negatywnych zjawisk i problemów na wyznaczonym obszarze, **głównie w sferze społecznej**, ale również gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej – zgodnie z przyjętymi założeniami metodycznymi

¹ Dane na podstawie informacji z Urzędu Miejskiego w Poddębicach.

i na podstawie analiz danych – jednoznacznie pozwalają wyodrębnić ten obszar, jako **obszar wymagający rewitalizacji**.

Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynika z przedstawionej wyżej diagnozy. Dotyczy więc zarówno sfery społecznej jak i gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Istota zdiagnozowanych problemów przesądza o potrzebie wielopodmiotowego współdziałania w procesie rewitalizacji: samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, wreszcie samych mieszkańców.

Obszar rewitalizacji obejmuje te tereny Poddębic, na których w wyniku analiz stwierdzono szczególną koncentrację wskazanych już negatywnych zjawisk; spośród nich do najważniejszych zaliczyć trzeba:

- społeczne:

- wysoki poziom ubóstwa,
- wysoki poziom bezrobocia,
- wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa,
- niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru,
- brak oferty spędzania czasu wolnego,

- gospodarcze i funkcjonalno-przestrzenne:

- niski stopień przedsiębiorczości,
- niska jakość terenów publicznych,
- zdekapitalizowanie, a w konsekwencji zanik funkcji dawnego ośrodka sportu i rekreacji,
- słabe skomunikowanie obiektów wymagających rewitalizacji z pozostałymi obszarami miasta,

- środowiskowe:

- słabo wykorzystane bogate zasoby wód termalnych, bez zastosowania technologii ekologicznych i energooszczędnych.

Przy wytyczaniu obszaru rewitalizacji brane były pod uwagę, z jednej strony, koncentracja negatywnych zjawisk, z drugiej realny potencjał tego obszaru do generowania czynników prorozwojowych.

Potencjał rozwojowy obszaru wyznaczonego do rewitalizacji oceniony został na podstawie wiedzy eksperckiej, analizy lokalnych dokumentów strategicznych, a także dokumentów o charakterze ponadlokalnym. Z punktu widzenia procesu rewitalizacji istotne znaczenie ma optymalne wykorzystanie lokalnych możliwości rozwojowych określonych przez:

- bogate zasoby wód geotermalnych,
- miejsca i obiekty o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych, zagospodarowane pod kątem turystyki i rehabilitacji,
- atrakcyjne tereny inwestycyjne,
- obszary wartościowe pod względem rekreacyjnym i turystycznym.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest przestarzała i w dużej części nieczynna infrastruktura dawnego ośrodka sportu i rekreacji, w latach 70-80 ubiegłego wieku wiodąca tego typu placówka w tej części województwa sieradzkiego.

Obecnie obiekt wykorzystuje się tylko warunkowo; ze względów technicznych dopuszczony do użytku jest tylko basen kąpielowy. Odtworzenie wszystkich funkcji oraz rozszerzenie ich zakresu (m. in. o usługi rehabilitacyjne) poprzez kompleksową modernizację obiektu, stwarza możliwość zagospodarowania kilku hektarów gruntu w granicach miasta, z tradycjami rekreacyjno-sportowymi.

W sąsiedztwie usytuowany jest otwór geotermalny Geotermii Poddębice, której jedynym właścicielem jest Gmina Poddębice. Właśnie w związku z tym sąsiedztwem na miejscu dawnego OSiR-u planowana jest główna inwestycja obszaru rewitalizowanego – kompleks rekreacyjno-rehabilitacyjny wykorzystujący wodę geotermalną.

Na tym przykładzie w pełni zostaje więc zrealizowana dyrektywa Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, dotycząca priorytetu wykorzystania endogenicznych zasobów województwa. Dodać trzeba, że zrealizowanie tej inwestycji spowoduje natychmiastowe wywołanie inwestycji towarzyszących z sektora prywatnego (gastronomia, hotele, transport).

Zdjęcie 4. Plac przed obiektem basenowym

Zdjęcie 5. Ośrodek Sportu i Rekreacji – dawny stadion

Zdjęcie 6. Hala Gimnazjum

Zdjęcie 7. Budynek byłego hotelu

Zdjęcie 8. Plac przy ul. Grunwaldzkiej

Zdjęcie 9. Przedszkole – zdegradowany teren rekreacyjny.

Zdjęcie 10. Obszar przy ul. Targowej

Wyznaczony w wyniku analiz i konsultacji społecznych obszar, w myśl propozycji zgłoszonych przez mieszkańców gminy i ekspertów, wymaga kompleksowej rewitalizacji. Konsultacje przeprowadzono z wykorzystaniem zróżnicowanych narzędzi partycypacyjnych (ankiety, rozmowy z mieszkańcami, konsultacje z ekspertami i przedsiębiorcami).

Wskazane przez interesariuszy projekty zlokalizowane są na całym obszarze rewitalizacji. Wszystkie projekty/przedsięwzięcia realizowane na tym obszarze będą się wzajemnie dopełniały funkcjonalnie, co oznacza, że program rewitalizacji będzie

oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach, szczególnie **społecznym**, ale też gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym i technicznym.

Program rewitalizacji zakłada realizację różnorodnych projektów zgłoszonych w wyniku konsultacji społecznych, których realizacja będzie warunkować osiągnięcie kompleksowości interwencji oraz oddziaływać będzie na cały dotknięty kryzysem obszar. Projekty oraz przedsięwzięcia umieszczone na liście podstawowych projektów rewitalizacyjnych warunkują realizację programu rewitalizacji w zakresie:

- kompleksowości,
- koncentracji,
- komplementarności,
- partnerstwa i partycypacji.

VI. SKALA I CHARAKTER POTRZEB OBSZARU REWITALIZACJI.

Z przeprowadzonej diagnozy, zarówno w oparciu o dostępne dane jak i o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych, a także analizy obszaru rewitalizacji, zdefiniowano następującą skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych, które są determinantami kierunków działań zmierzających do eliminacji lub ograniczenia zjawisk negatywnych.

W sferze społecznej najistotniejsze potrzeby to:

1. W celu ograniczenia zjawisk patologii społecznych konieczne są działania kierowane zarówno do dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych, polegające na organizowaniu czasu wolnego, tworzenie możliwości aktywnego włączania się w działania społeczne, edukacja a także działania o charakterze inwestycyjnym, nowe miejsca pracy ograniczające zjawisko bierności społecznej i zawodowej
2. W związku z wysokim natężeniem bezrobocia, w tym długotrwałego, konieczne są działania związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób wykluczonych społecznie z powodu braku pracy. W celu włączenia społecznego tej grupy osób zachodzi potrzeba stosowania instrumentów wspierających podstawowe usługi rynku pracy (kursy, warsztaty) oraz innych działań mających na celu podniesienie kwalifikacji osób bezrobotnych dla ułatwienia ponownej aktywizacji zawodowej.
3. Zjawisko wysokiego natężenia niepełnosprawności wymaga stworzenia warunków rehabilitacji i włączenia, zarówno w wymiarze społecznym, jak i zdrowotnym. Ponadto konieczne są działania zmierzające do aktywizacji osób z dysfunkcjami na rynku pracy.
4. Relatywnie niska aktywność zawodowa mieszkańców wymaga skutecznych działań aktywizujących: tworzenie miejsc pracy w sektorach usługowych, organizowanie warunków aktywności zawodowej kobiet z małymi dziećmi.
5. W związku z wysokim uzależnieniem od instrumentów pomocy społecznej, wynikającym głównie z bezrobocia, ale także z niepełnosprawności, konieczne są

działania wspierające rodziny, wspierające opiekę nad osobami uzależnionymi oraz stwarzające warunki do rozwoju i aktywności wszystkich członków rodzin.

6. Objęcie opieką przedszkolną dzieci w celu ułatwienia matkom powrotu na rynek pracy. Jednocześnie konieczne są działania podnoszące efektywność wychowania przedszkolnego, rozszerzenie zakresu i jakości oferty opiekuńczej i edukacyjnej, również dla dzieci niepełnosprawnych. Opieka przedszkolna ma ułatwić wychodzenie najmłodszego pokolenia z obszaru społecznego wykluczenia.
7. Ograniczenie niepożądanych zachowań oraz włączenie społeczne dzieci i młodzieży wymaga opracowania i przedstawienia mieszkańcom, w tym dzieciom i młodzieży, atrakcyjnego modelu spędzania wolnego czasu w oparciu o zmodernizowaną bazę sportowo-rekreacyjną.
8. W celu włączenia społecznego i zawodowego osób młodych konieczne są działania edukacyjne, programy podnoszenia i rozwijania u uczniów kluczowych kompetencji ułatwiających dostęp do rynku pracy. Program powinien również uwzględniać aktywizację zawodową nauczycieli oraz wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
9. W związku z problemami starzenia się społeczeństwa konieczne jest wspieranie systemu opiekuńczego, wzmocnienie relacji międzypokoleniowej, rozwój usług i oferty aktywności osób starszych, a także działań profilaktycznych i prozdrowotnych poprawiających kondycję i stan zdrowia osób starszych.
10. Analiza aktywności i potencjału infrastruktury kultury oraz sportowo-rekreacyjnej wskazuje na potrzebę poprawy zarówno bazy materialnej, jak i oferty dla mieszkańców.
11. W związku z małą aktywnością mieszkańców w życiu społecznym potrzebne są instrumenty ułatwiające kontakty społeczne oraz komunikację z jednostkami samorządu gminnego.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej, a także technicznej najistotniejsze są następujące potrzeby:

1. Uatrakcyjnienie gminy jako miejsca zamieszkania, pracy dla mieszkańców oraz zdyskontowanie walorów turystycznych, poprzez wzmocnienie oferty turystycznej, przede wszystkim turystyki prozdrowotnej.
2. Zintegrowanie działań rewitalizacyjnych i modernizacyjnych z działaniami społecznymi i ekonomicznymi dla wzmocnienia motywacji do pracy, poprzez zapewnienie atrakcyjnego i przyjaznego miejsca zamieszkania, z bogatą ofertą kulturalną, sportowo-rekreacyjną i integracyjną.
3. Zapewnienie włączenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych oraz modernizację bazy materialnej służącej działaniom integracyjnym i prozdrowotnym.
4. Podniesienie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej w celu poprawy wizerunku gminy.
5. Poprawa stanu technicznego dróg, tworzenie miejsc parkingowych, wzmocnienie bazy hotelowej, rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej, modernizacja bazy sportowej,

stworzenie unikalnego centrum rehabilitacji w celu budowy kompleksowego produktu turystycznego.

6. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, ułatwienie komunikacji społecznej poprzez budowę nowoczesnego systemu komunikacji i obsługi mieszkańców.
7. Dla zapewnienia prawidłowej opieki nad dziećmi oraz dla prawidłowego rozwoju i kształtowania właściwych postaw społecznych konieczne są działania modernizujące i rozwojowe obiektów przedszkolnych, rozszerzenie bazy edukacyjnej oraz sportowej.

W sferze gospodarczej zdiagnozowano następujące potrzeby:

1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, głównie w rozwoju usług społecznych oraz budujących markę „Kraina bez barier”, tj. rehabilitacyjnych, turystycznych, gastronomicznych.
2. Wzrost przedsiębiorczości opartej o źródła wód geotermalnych.
3. Podniesienie jakości obsługi podmiotów gospodarczych poprzez likwidację barier biurokratycznych oraz wspieranie inicjatyw gospodarczych.
4. Obok działań inwestycyjnych poprawiających jakość życia mieszkańców oraz warunki prowadzenia działalności gospodarczej, konieczne są działania aktywizujące na lokalnym rynku pracy oraz wspierające społeczność w integracji wokół spraw lokalnych.
5. Budowanie pozytywnego wizerunku oraz poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i pracy. Wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z gminą oraz więzi w społeczności lokalnej.

Ponadto warto odnieść się do potrzeb w sferze mentalnej. Podjęcie wszelkich działań rewitalizacyjnych wymaga budowania pozytywnego nastawienia mieszkańców do procesu rewitalizacji.

VII. WIZJA I CELE REWITALIZACJI

1. Wizja

Zarówno diagnoza, jak i opinie interesariuszy Programu pozwoliły na wypracowanie wizji – stanu docelowego obszaru, do którego interesariusze Programu będą dążyć do 2023 roku. Wizja to odpowiedź na pytanie, jaki będzie stan obszaru rewitalizowanego, jeżeli podjęte będą planowane działania rewitalizacyjne, poprzez stworzenie lepszych warunków do włączenia społeczności obszaru zdegradowanego w życie społeczne miasta, poprzez aktywizację zawodową i stymulację przedsiębiorczości, poprzez stworzenie możliwości elektronicznego łączenia się z władzami gminy, poprzez pokazanie i stworzenie nowych możliwości spędzania czasu wolnego, osiągnięcie takich celów społecznych jak:

- wzrost przedsiębiorczości, przede wszystkim poprzez samozatrudnienie;
- wzmocnienie roli rodziny;
- skanalizowanie oczekiwań wobec oferty kulturalnej w mieście;
- zmniejszenie bezrobocia;
- zmniejszenie przestępczości.

Wizja

Obszar objęty Programem rewitalizacji, to obszar, na którym w wyniku różnorodnych działań naprawczych, zmierzających do ograniczenia wykluczenia społecznego, wynikającego z występowania barier społecznych, ekonomicznych, mentalnych i instytucjonalnych, nastąpi poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców oraz wzrośnie poczucie bezpieczeństwa socjalnego.

2. Cele rewitalizacji

Uzyskanie zarysowanej w dokumencie wizji obszaru rewitalizowanego wymaga wytyczenia celów, którym podporządkowane zostaną kierunki działań i konkretne działania.

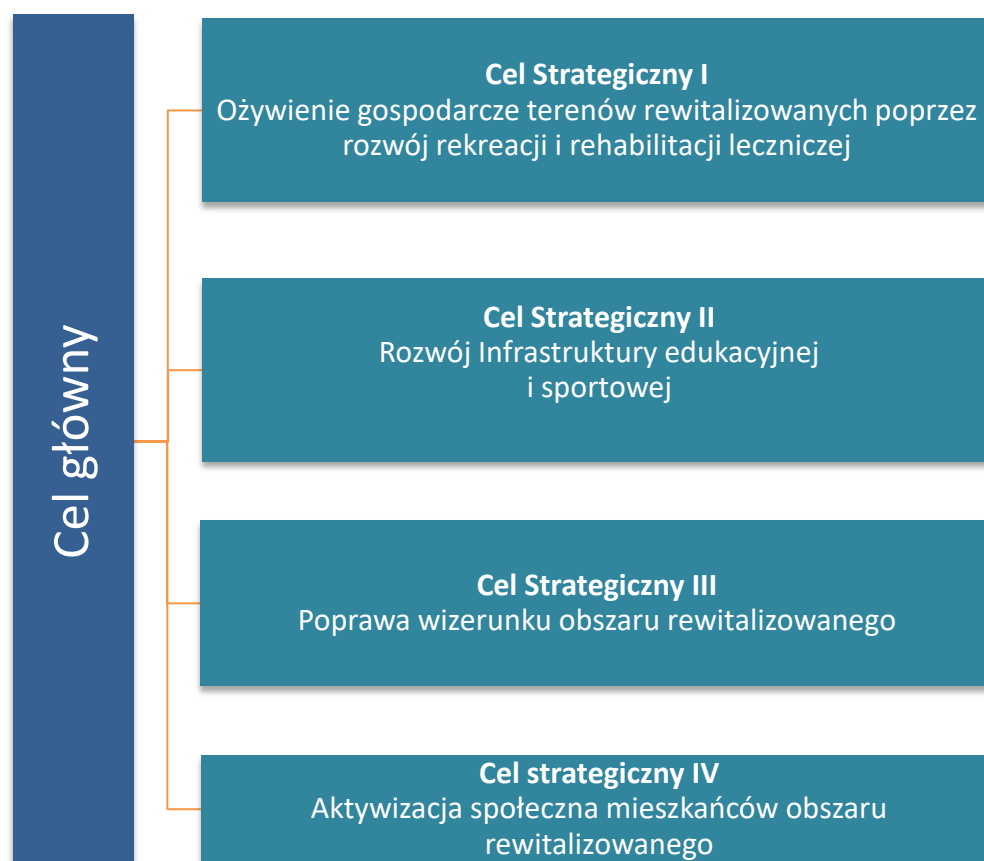
Cel główny, cele strategiczne Programu i kierunki działań zostały sformułowane po przeanalizowaniu problemów i zjawisk kryzysowych na podstawie diagnozy, a także w oparciu o wnioski zgłoszone przez interesariuszy w toku konsultacji społecznych.

Cel główny

Głównym celem działań rewitalizacyjnych jest stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju wyznaczonego obszaru zdegradowanego w wymiarze **społecznym, gospodarczym, przestrzennym, kulturowym i środowiskowym**.

Dla wypracowanego celu głównego Programu określono 4 cele strategiczne:

Rys. 5. Cele strategiczne

Drzewo celów w dalszych krokach uzupełniono o cele na poziomie operacyjnym:

Cel strategiczny I

Ożywienie gospodarcze terenów rewitalizowanych poprzez rozwój rekreacji i rehabilitacji leczniczej.

Strategiczne kierunki działań:

- I.1. Rozwój funkcji rekreacyjnych na bazie zasobów naturalnych gminy.
- I.2. Rozwój usług leczniczo-rehabilitacyjnych opartych o źródła geotermalne.
- I.3. Rozwój oferty rekreacyjnej dla osób niepełnosprawnych opartej o źródła geotermalne.
- I.4. Rozwój przedsiębiorczości z ofertą uzupełniającą usługi kompleksu rehabilitacyjno-rekreacyjnego, a także w oparciu o potencjał wodny i energetyczny odwiertu geotermalnego.

Cel strategiczny II

Rozwój infrastruktury edukacyjnej i sportowej

Strategiczne kierunki działań:

- II.1. Podniesienie standardu wychowania przedszkolnego i szkolnego (podstawowego i gimnazjalnego), z uwzględnieniem na dzieci i młodzież zagrożoną wykluczeniem.
- II.2. Modernizacja bazy sportowej dla dzieci i młodzieży.
- II.3. Rozwój całorocznych form aktywności fizycznej mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny III

Poprawa wizerunku obszaru rewitalizowanego

Strategiczne kierunki działań:

- III.1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
- III.2. Rozwój form współpracy administracji z mieszkańcami z wykorzystaniem nowoczesnych technik komunikacji.
- III.3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku obszaru.

Cel strategiczny IV

Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizowanego

Strategiczne kierunki działań:

- IV.1. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem.
- IV. 2. Inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych na obszarze zdegradowanym.
- IV.3. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, w szczególności osób z dysfunkcjami oraz dzieci i młodzieży.

W ramach wytyczonych celów na poziomie operacyjnym utworzono katalog działań niezbędnych do realizacji głównego celu rewitalizacji obszaru zdegradowanego:

Cel I.1. Rozwój funkcji rekreacyjnych na bazie zasobów naturalnych gminy.

Działania: rozwój bazy turystycznej o wysokim standardzie i gastronomii. Kompleksowa oferta rekreacyjna oparta na walorach naturalnych gminy. Nowe podmioty nastawione na funkcje turystyczne i rekreację przyczynią się do ożywienia gospodarczego. Zwiększony napływ turystów przełoży się na ograniczenie bezrobocia, przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców, a w konsekwencji przyniesie pozytywne skutki w wymiarze

społecznym. Rozwój funkcji rekreacyjnych wymaga również właściwych powiązań komunikacyjnych i modernizacji dróg, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Cel I.2. Rozwój usług leczniczo-rehabilitacyjnych opartych o źródła geotermalne.

Działania: budowa i modernizacja miejsc spotkań osób z dysfunkcjami, rewitalizacja zdegradowanego ośrodka sportu i rekreacji. Powstanie obiektów i nowych podmiotów specjalizujących się w usługach rehabilitacyjnych wpłynie na ożywienie gospodarcze obszaru, co przełoży się na ożywienie w wymiarze społecznym (zmniejszenie bezrobocia, ograniczenie wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych, szczególnie z dysfunkcją ruchu).

Cel I.3. Rozwój oferty leczniczej i rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych.

Działania: kształtowanie profilowanej oferty rehabilitacyjnej, organizowanie imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym i kulturalnym, działania aktywizujące osoby z dysfunkcjami. Działania tego typu spowodują rozwój turystyki leczniczej, zwiększą dochody mieszkańców, przyczynią się do włączenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych, zaktywizują społeczność lokalną.

Cel I.4. Rozwój przedsiębiorczości z ofertą uzupełniającą usługi kompleksu rehabilitacyjno-rekreacyjnego, a także w oparciu o potencjał wodny i energetyczny odwiertu geotermalnego.

Działania: rozwój przedsiębiorczości, stanowiącej uzupełnienie usługi kompleksu, m.in. z zakresu odnowy biologicznej, zagospodarowania czasu wolnego, ale przede wszystkim usług wykorzystujących potencjał wodny, wsparcie przemysłu spożywczego np. suszarnia owoców i warzyw.

Cel II.1. Podniesienie standardu wychowania przedszkolnego i szkolnego na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów.

Działania: przebudowa i modernizacja bazy edukacji przedszkolnej/szkolnej, stworzenie lepszych warunków opieki nad dzieckiem, objęcie większej liczby dzieci opieką przedszkolną, stworzenie bazy do różnorodnych działań opiekuńczych i integracyjnych. Działanie przełoży się na poprawę szans dzieci, przyczyni się do włączenia społecznego.

Cel II.2. Modernizacja bazy sportowej dla dzieci i młodzieży, z uwrażliwieniem na dzieci i młodzież zagrożoną wykluczeniem.

Działania: przebudowa hali sportowej przy gimnazjum, organizacja miejsc rekreacji i imprez sportowych stworzy warunki do wszechstronnego rozwoju młodzieży, organizacji czasu wolnego, przyczyni się do aktywizacji społeczności lokalnej, co w konsekwencji przełoży się na proces ożywienia obszaru zdegradowanego w wymiarze społecznym.

Cel II.3. Rozwój całorocznych form aktywności fizycznej mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Działania: na bazie zrewitalizowanego ośrodka sportu i rekreacji oraz hali sportowej, a także poprzez wykorzystanie istniejących i tworzenie innych obiektów, organizowanie form aktywności fizycznej mieszkańców: rozgrywki, imprezy, działania edukacyjne. Formy aktywności uwzględniające potrzeby osób z dysfunkcjami przyczynią się do ich włączenia społecznego i aktywizacji, staną się jednocześnie formą integracji i aktywizacji społecznej całej społeczności lokalnej.

Cel III.1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Działania: porządkowanie miejsc użyteczności publicznej, elewacji budynków, dróg dojazdowych do centrum rehabilitacji i obiektów sportowych. Działania zmierzające do poprawy estetyki przestrzeni publicznej obszaru zdegradowanego przyniosą wymierne efekty w wymiarze przestrzennym, wpłyną pozytywnie na wizerunek gminy i w konsekwencji przyczynią się do wzrostu atrakcyjności gminy dla mieszkańców, turystów i inwestorów.

Cel III.2. Rozwój form współpracy administracji z mieszkańcami z wykorzystaniem nowoczesnych technik komunikacji.

Działania: rozwój kanałów komunikacji, stworzenie systemu teleinformatycznego e-usług wpłynie na zniesienie barier komunikacyjnych, przyczyni się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, tym samym zaktywizuje mieszkańców.

Cel III.3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku obszaru.

Działania: budowa kompleksowej promocji walorów gminy w postaci wód geotermalnych i warunków naturalnych sprzyjających rozwojowi turystyki oraz promowanie działań sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych przyniesie wymierne korzyści w postaci zwiększonego napływu turystów, w tym osób o szczególnych potrzebach. Działania te przyczynią się do ożywienia obszaru w wymiarze gospodarczym, a w konsekwencji przełożą się na poprawę warunków życia mieszkańców.

Cel IV.1. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem.

Działania: inicjowanie i organizowanie różnorodnych projektów zmierzających do integracji społeczności lokalnej, programy aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, biernych zawodowo, bezrobotnej młodzieży. Działania wspierające osoby zagrożone ubóstwem ekonomicznym przyczynią się do ograniczenia skali bezrobocia, a tym samym poprawią warunki życia mieszkańców.

Cel IV. 2. Inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych na obszarze zdegradowanym.

Działania: Podniesienie świadomości samorządności społecznej, wspieranie organizacyjne i lokalowe organizacji pozarządowych, pomoc w aplikacji o środki finansowe.

Cel IV.3. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, w szczególności osób z dysfunkcjami oraz dzieci i młodzieży.

Działania: organizowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych, imprez integracyjnych dla całych rodzin, włączanie w działania osób niepełnosprawnych, organizowanie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych. Działania przyczynią się do wzmocnienia więzi rodzinnych, ograniczą zjawisko bierności społecznej, co przełoży się na ożywienie społeczne obszaru.

3. Cechy obszaru po rewitalizacji

Rewitalizacja obszaru zdegradowanego uruchomi potencjał i lokalne zasoby oraz ich optymalne wykorzystanie na rzecz rozwoju całej gminy. Nastąpi poprawa atrakcyjności

gminy Poddębice zarówno w układzie regionalnym jak i krajowym. Cechy obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych, to przede wszystkim:

- integracja społeczna, w tym włączająca osoby niepełnosprawne,
- wysoka jakość świadczonych usług publicznych, w tym usług rehabilitacyjnych,
- wykorzystanie zasobów naturalnych gminy i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko,
- wzrost przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców,
- ład przestrzenny oraz bezpieczeństwo i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców i turystów.
- zapewnienie mieszkańcom i turystom dostępu do szerokiej oferty sportowej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej,
- wysoka atrakcyjność turystyczna,
- dobra dostępność komunikacyjna,

Podjęcie działań rewitalizacyjnych skutkować będzie ograniczaniem zjawisk negatywnych nie tylko na obszarze rewitalizowanym, ale także na obszarze całej gminy.

VIII. PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

1. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

W wyniku analizy społecznej i gospodarczej miasta Poddębice, z uwzględnieniem jego obszaru zdegradowanego, ustalono wstępną listę projektów rewitalizacyjnych.

Wskutek przeprowadzonej diagnozy, konsultacji z mieszkańcami oraz innymi interesariuszami uznano, że Program Rewitalizacji na obszarze zdegradowanym powinien skupiać działania na projektach, których realizacja da impuls do dalszych zmian. Realizacja wymienionych działań warunkuje proces rewitalizacji, przyniesie ożywienie gospodarcze w sferze turystyki i rehabilitacji, nowe miejsca pracy i wyższą aktywność mieszkańców. Rozwój gospodarczy, angażujący istniejący potencjał endogeniczny gminy przełoży się na poprawę poziomu życia mieszkańców i pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów społecznych na obszarze zdegradowanym. Podstawowe projekty to:

- *Przeciw wykluczeniu, czyli życie OD(NOWA);*
- *Przeciw wykluczeniu – Kraina Bez Barrier w Poddębicach – rewitalizacja kompleksu geotermalnego rewitalizacja budynku mieszkalnego przy ul. Targowej 2;*
- *Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego – Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Targowej 2;*
- *Przebudowa/modernizacja hali sportowej i Gimnazjum w Poddębicach;*
- *Przebudowa i rozbudowa Publicznego w Poddębicach przy ul. Miłej 14/16.*

Oprócz wymienionych wskazywano także inne, pojedyncze obiekty, często położone w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania lub zatrudnienia interesariuszy. Proponowany zakres programu rewitalizacji obejmuje zatem najczęściej zgłaszane postulaty rewitalizacji, bez uwzględnienia pojedynczych lub incydentalnych wskazań.

Szczegółowe informacje dotyczące zakresu rzeczowego, wartości kosztorysowej, okresu realizacji i wskaźników charakteryzujących inwestycje zamieszczono w Kartach Projektów.

Karta projektu podstawowego Nr 1			
1.	Tytuł przedsięwzięcia		Przeciw wykluczeniu, czyli życie OD(NOWA)
2.	Miejsce realizacji		Poddębice - obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący /Partnerzy		Gmina Poddębice/ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poddębicach
4.	Zakres rzeczowy		Celem projektu jest przywrócenie zdolności do zatrudnienia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez realizację programu służącego aktywizacji społeczno-zawodowej, za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, w tym m.in. pracy socjalnej, specjalistycznego poradnictwa, terapii psychologicznej i psychospołecznej, treningów kompetencji i umiejętności społecznych oraz wspierania leczenia uzależnień, ukierunkowanych na przywrócenie do prawidłowego wypełniania ról społecznych oraz instrumentów aktywizacji zawodowej, w tym pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, kursy i szkolenia oraz staże zawodowe, ukierunkowanych na podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności, w celu podjęcia zatrudnienia.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych		Mieszkańcy obszaru rewitalizacji gminy Poddębice
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych		Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 20 os. - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 15 os. - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 5 osób. Wsparciem objętych zostanie ok. 20 os.
7.	Szacunkowa wartość projektu		620 742,50 PLN
8.	Przewidywane źródła finansowania		527 242,50 PLN - RPO WŁ 2014-2020 93 500,00 PLN - budżet Gminy Poddębice
9.	Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017
		Termin zakończenia	2018

Karta projektu podstawowego Nr 2			
1.	Tytuł przedsięwzięcia		Przeciw wykluczeniu – Kraina Bez Barrier w Poddębicach – rewitalizacja kompleksu geotermalnego
2.	Miejsce realizacji		m. Poddębice, ul. Mickiewicza 19 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący /Partnerzy		Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy		Projekt obejmuje roboty budowlane m. in. w zakresie: - modernizacji głównego budynku zaplecza basenowego, w tym przyległych basenów i kąpieliska zewnętrznego wraz z plażami oraz budynkiem zaplecza obsługi i barku letniego; - modernizacji istniejącego obiektu szatniowo – noclegowego do docelowej funkcji budynku integracji spotkań osób niepełnosprawnych; - montaż elementów zagospodarowania terenu; - małej architektury; - zieleni urządzona; - drogi i parkingi, ciągi piesze oraz pieszo-jezdne, w tym przebudowa skrzyżowania z ul. Mickiewicza; - infrastruktura techniczna oraz sieć uzbrojenia terenu; - dostosowanie obiektów i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych		Osoby korzystające ze zrewitalizowanych obiektów (szczególnie osoby z niepełnosprawnościami). Projekt skierowany jest do mieszkańców obszaru rewitalizacji, nie tylko jako użytkowników infrastruktury, ale przede wszystkim jako potencjalnych pracowników i właścicieli przedsiębiorstw, które powstaną wokół zrewitalizowanego kompleksu.
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych		Wskaźniki rezultatu: - liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanym obszarze: 2 - liczba nowoutworzonych miejsc pracy: 20 szt. - liczba użytkowników: 5000 osób rocznie
7.	Szacunkowa wartość projektu		59 500 000,00 PLN
8.	Źródła finansowania		41 117 886,18 PLN - RPO WŁ 2014-2020 18 382 113,82 PLN - budżet Gminy Poddębice
9.	Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017
		Termin zakończenia	2020

Karta projektu podstawowego Nr 3			
1.	Tytuł przedsięwzięcia		Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego – Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Targowej 2
2.	Miejsce realizacji		99-200 Poddębice, ul. Targowa 2 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący/Partnerzy		Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Poddębicach/Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy		W ramach projektu zaplanowano docieplenie ścian budynku, docieplenie stropów, wykonanie podjazdu i chodnika na potrzeby osób niepełnosprawnych, wykonanie przyłącza do miejskiej sieci ciepłowniczej.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych		Mieszkańcy budynku
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych		Wskaźniki rezultatu: - liczba budynków mieszkalnych objętych wsparciem – 1szt.
7.	Szacunkowa wartość projektu		110 000,00 PLN
8.	Źródła finansowania		76 016,26 PLN - RPO WŁ 2014-2020 28 483,74 PLN – WFOŚiGW 5 500 PLN - środki własne
9.	Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018
		Termin zakończenia	2019

Karta projektu podstawowego Nr 4		
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa/modernizacja hali sportowej i Gimnazjum w Poddębicach
2.	Miejsce realizacji	ul. Polna 36, m. Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący/Partnerzy	Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy	W ramach projektu zaplanowano następujący zakres robót budowlanych: - docieplenie ścian budynku hali sportowej wraz wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, - wymiana instalacji c. o. w hali sportowej, - wymiana pokrycia dachowego hali sportowej, - wymiana pokrycia dachowego na budynku gimnazjum.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Uczniowie Gimnazjum, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty działań	Wskaźniki rezultatu:

	rewitalizacyjnych		- liczba uczniów korzystających z hali: 1 200 osób rocznie, - liczba osób z niepełnosprawnościami: 400 osób rocznie.
7.	Szacunkowa wartość projektu		1 200 000,00 PLN
8.	Źródła finansowania		829 268,29 PLN - RPO WŁ 2014-2020 370 731,71 PLN - budżet Gminy Poddębice
9.	Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2018
		Termin zakończenia	2019

Karta projektu podstawowego Nr 5			
1.	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa i rozbudowa Przedszkola w Poddębicach przy ul. Miłej 14/16	
2.	Miejsce realizacji	ul. Miła 14/16, m. Poddębice – obszar rewitalizacji	
3.	Podmiot realizujący/Partnerzy	Gmina Poddębice	
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przebudowa i rozbudowa przedszkola obejmująca kompleksową termomodernizację istniejącego budynku. Dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych, wykonanie całościowego zagospodarowania terenu obejmującego zielen, ogrodzenie, obiekty małej architektury takie jak plac zabaw, stojaki na rowery, ławki, kosze wraz z instalacją oświetlenia zewnętrznego. Zakup nowoczesnych urządzeń rozwijających kreatywność oraz potencjał psychofizyczny dzieci, w szczególności wykazujących cechy opóźnienia psychospołecznego.	
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Dzieci uczęszczające do placówki, w tym dzieci z obszaru rewitalizacji.	
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych	<i>Wskaźniki rezultatu:</i> - liczba dzieci w wieku przedszkolnym objętych opieką: 340	
7.	Szacunkowa wartość projektu	13 270 516,94 PLN	
8.	Źródła finansowania	9 039 018,36 PLN - RPO WŁ 2014-2020 4 231 498,58 PLN - budżet Gminy Poddębice	
9.	Przewidywany harmonogram realizacji projektu	Termin rozpoczęcia	2017
		Termin zakończenia	2020

Realizacja wymienionych projektów na łączną kwotę **74 701 259,44 PLN** pozwoli na ograniczenie negatywnych i kryzysowych zjawisk na obszarze rewitalizowanym.

Dla każdego projektu podstawowego przyjęto prognozę wartości wskaźników rezultatu (zapisy w kartach projektów). Ocena i pomiary stopnia osiągania prognozowanych wartości tych wskaźników, a także przełożenie na stopień realizacji celów Programu będą ujęte w systemie monitorowania Programu.

2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty wykraczające swym zasięgiem poza obszar rewitalizacji, ze względu na ich przedmiot i cele w pełni wpisują się w cele rewitalizacji. Ich cechą szczególną jest fakt, iż dotyczą zjawisk, które – z mniejszym nasileniem – występują na pozostałych obszarach gminy. Ze względu na ekonomikę sił i środków niezasadne jest powoływanie oddzielnych projektów wyłącznie dla obszaru zdegradowanego. Przykładem takiego projektu jest: „Aktywizacja osób bezrobotnych”. Tylko jeden z projektów realizowany będzie poza obszarem rewitalizacji - utworzenie Domu Diennej Opieki Medycznej.

Trzeba wyraźnie podkreślić, iż pozostałe projekty rewitalizacyjne nie są traktowane jako drugorzędne. Po pierwsze, nie powielają projektów z listy podstawowej. Po drugie, wyraźną przewagę wśród nich mają projekty ukierunkowane na uzyskanie bezpośrednich efektów społecznych. I cecha trzecia, najważniejsza, bez realizacji tych projektów nie byłoby możliwe osiągnięcie celów programu rewitalizacji.

Wygenerowanie nowych miejsc pracy poprzez realizację projektów infrastrukturalnych (przede wszystkim z grupy podstawowej) stworzy chłonną przestrzeń dla zatrudnienia osób z grup docelowych wskazanych w Programie rewitalizacji (np. „Aktywny Poddębiczanie”).

Z kolei bez takich projektów jak: „W krainie przedszkolaka”, „Rodzina pod parasolem” niemożliwe byłoby wsparcie dla tych rodzin z obszaru zdegradowanego, których niski status socjalny został zidentyfikowany w Programie rewitalizacji.

Komplementarność projektów obu grup jest najlepszym dowodem potrzeby ich realizacji. Najważniejsze z grupy tzw. pozostałych wymieniono poniżej.

Karta projektu Nr 1		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	W krainie przedszkolaka/wysoka jakość edukacji
2.	Miejsce realizacji projektu	Publiczne Przedszkole w Poddębicach: ul. Przejazd 19 i ul. Miła 14/16 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Gmina Poddębice/ Publiczne Przedszkole w Poddębicach
4.	Zakres rzeczowy	Zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej dzieci z gminy Poddębice poprzez utworzenie 20 miejsc przedszkolnych dla dzieci w wieku 3-5 lat z terenu gminy Poddębice, zorganizowanie dodatkowych zajęć dla dzieci uczęszczających do Publicznego Przedszkola w Poddębicach oraz doskonalenie

		zawodowe nauczycieli w formie studiów podyplomowych, kursów doskonalących i szkoleń. W ramach projektu utworzonych zostanie 20 miejsc wychowania przedszkolnego przystosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, z placem zabaw dostosowanym do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, oraz zajęciami dla dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Dzieci uczęszczające do placówki, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	Wskaźniki rezultatu: - Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 20 szt. - Liczba dzieci z niepełnosprawnościami dofinansowanych w projekcie – 6 osób.
7.	Okres realizacji	2017-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	600 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	510 000,00 PLN - RPO WŁ 2014-2020 90 000,00 PLN - budżet Gminy Poddębice

Karta projektu Nr 2		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Lepszy start/ wysoka jakość edukacji
2.	Miejsce realizacji	99-200 Poddębice, ul. Łęczycka 13 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Gmina Poddębice/Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Lotników Polskich w Poddębicach – obszar rewitalizacji
4.	Zakres rzeczowy	Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości kształcenia podstawowego uczniów Szkoły Podstawowej Nr 1 w Poddębicach poprzez kształtowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych oraz doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw i umiejętności, stworzenie w szkole warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu oraz wsparcie szkoły w zakresie korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych i indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz wsparcie ucznia młodszego.

5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej Nr 1 w Poddębicach, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	Wskaźniki rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 657 osób. - Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 1 szt. - Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 54 osoby
7.	Okres realizacji	2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	500 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	425 000,00 PLN - RPO WŁ 2014-2020 75 000,00 PLN - budżet Gminy Poddębice

Karta projektu Nr 3a		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 111020E na odcinku od ul. Mickiewicza (droga powiatowa) do zjazdu na działkę 4/3 do Geotermii Poddębice / infrastruktura techniczna
2.	Miejsce realizacji	m. Poddębice, obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący/Partnerzy	Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Projekt obejmuje wykonanie robót budowlanych w następującym zakresie: - wykonania nowej nawierzchni drogi, podbudowy, warstwy wiążącej, ścieralnej, - wykonania zjazdów, zatok, obrzeży, - wykonania chodników i ścieżki rowerowej, - wykonania odwodnienia, - oznakowanie pionowe, - oświetlenie, - przebudowa sieci energetycznej średniego napięcia od ul. Mickiewicza do wjazdu do Geotermii. Droga odpowiadać będzie standardom poruszania się osób niepełnosprawnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy i przedsiębiorcy gminy Poddębice, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych	Wskaźniki rezultatu: - liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanym obszarze: 5 szt.

		- liczba nowoutworzonych miejsc pracy: 15 szt.
7.	Okres realizacji	2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	1 810 000,00 PLN
9.	Źródła finansowania	905 000,00 PLN - Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 905 000,00 PLN - budżet Gminy Poddębice

Karta projektu Nr 3b		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Powiązanie komunikacyjne dróg: wojewódzkiej nr 703 i krajowej nr 72 z centrum wodolecznictwa i rekreacji, obiektami Geotermii Poddębice oraz terenami inwestycyjnym gminy w zakresie: Przebudowa i rozbudowa ulicy Zielonej w Poddębicach na odcinku od granicy pasa drogowego drogi krajowej nr 72 do ul. Targowej oraz przebudowa i rozbudowa ul. Targowej na odcinku od ul. Mickiewicza do granicy miasta Poddębice/ infrastruktura techniczna
2.	Miejsce realizacji	ul. Zielona, ul. Targowa m. Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie	Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Przedsięwzięcie obejmuje następujące prace: - wykonanie nowej nawierzchni drogi, podbudowy, warstwy wiążącej, ścieralnej, - wykonanie zjazdów, zatok, obrzeży, - chodników i ścieżki rowerowej, - wykonanie odwodnienia, kanalizacji deszczowej - oznakowanie pionowe, - oświetlenie, Droga odpowiadać będzie standardom poruszania się osób niepełnosprawnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy i przedsiębiorcy gminy Poddębice, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych	Wskaźniki rezultatu: - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanym obszarze: 10 szt. - liczba nowoutworzonych miejsc pracy: 20 szt.
7.	Okres realizacji	2017-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	10 300 000,00 PLN
9.	Źródła finansowania	5 150 000,00 PLN - Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-

	2019 5 150 000,00 PLN - budżet Gminy Poddębice
--	---

Karta projektu Nr 4		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Przebudowa i rozbudowa dróg dojazdowych do kompleksu geotermalnego: ul. Jałowcowa, ul. Kochanowskiego i ul. Polna/ infrastruktura techniczna
2.	Miejsce realizacji	ul. Jałowcowa, ul. Kochanowskiego, ul. Polna, m. Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy	W ramach projektu zaplanowano: - wykonanie nowej nawierzchni drogi, podbudowy, warstwy wiążącej, ścieralnej, - wykonanie zjazdów, zatok, obrzeży, chodników i ścieżki rowerowej, - wykonanie odwodnienia i kanalizacji deszczowej, - oznakowanie pionowe, - oświetlenie. Droga odpowiadać będzie standardom poruszania się osób niepełnosprawnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy i przedsiębiorcy gminy Poddębice, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	Wskaźniki rezultatu: - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanym obszarze: 2 szt. - liczba nowoutworzonych miejsc pracy: 5 szt.
7.	Okres realizacji	2019
8.	Szacunkowa wartość projektu	3 000 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	1 500 000,00 PLN - Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 1 500 000,00 PLN - środki własne

Karta projektu Nr 5		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Budowa teleinformatycznego systemu e-usług w Gminie Poddębice/ społeczeństwo informacyjne
2.	Miejsce realizacji	ul. Łódzka 17/21, m. Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący/Partnerzy	Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy wraz z opisem	Projekt obejmuje wykonanie instalacji sieci

	projektu	komputerowej LAN oraz dedykowanej instalacji elektrycznej w siedzibie/budynku Urzędu Miejskiego. W wyniku projektu powstanie Centrum Elektronicznych usług publicznych w postaci Gminnego Portalu Usług Publicznych. Portal będzie udostępniał grupy usług: - informacje publiczne - informacje spersonalizowane przeznaczone dla konkretnych podmiotów i obywateli i udostępniane po uwierzytelnieniu. W ramach projektu zostanie udostępnionych: 7 usług na poziomie dojrzałości 4/5 (transakcja/personalizacja) 2 usługi na poziomie dojrzałości 3 7 usług na poziomie dojrzałości 1 (informacja).
5	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy gminy Poddębice (szczególnie osoby z niepełnosprawnościami), przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty działań rewitalizacyjnych	<i>Wskaźniki rezultatu:</i> - liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego – 100 szt. - liczba osób korzystających z usług on-line – 1000 osób rocznie - liczba osób objętych bezpłatnym dostępem do Internetu – 1 100 osób
7.	Okres realizacji	2016-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	2 328 498,00 PLN
9.	Źródła finansowania	1 529 884,00 PLN - RPO WŁ 2014-2020 798 614,00 PLN - budżet Gminy Poddębice

Karta projektu Nr 6		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/obszar tematyczny	Aktywizacja osób bezrobotnych /aktywizacja zawodowa i społeczna osób wykluczonych
2.	Miejsce realizacji	Powiat Poddębicki, w tym obszar rewitalizacji. W ramach projektu zaplanowano również działania poza obszarem rewitalizacji gdyż będą oddziaływać na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego.
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Powiatowy Urząd Pracy w Poddębicach/Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy	Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób pozostających bez pracy. Projekt przewiduje następujące formy wsparcia:

		• poradnictwo zawodowe • pośrednictwo pracy • staże • jednorazowe środków na podjęcie działalności gospodarczej • zatrudnienia w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Projekt adresowany jest do kobiet i mężczyzn pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poddębicach jako bezrobotne, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	W projekcie zaplanowano udział ok. 20 osób.
7.	Okres realizacji	2017-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	400 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	380 000,00 - RPO WŁ 2014-2020 20 000,00 - środki własne Powiatowego Urzędu Pracy

Karta projektu Nr 7		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Rodzina pod parasolem/ rozwój usług wsparcia rodziny
2.	Miejsce realizacji	Powiat Poddębicki, W ramach projektu zaplanowano również działania poza obszarem rewitalizacji gdyż będą oddziaływać na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego, w tym obszar rewitalizacji.
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Powiat Poddębicki/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poddębicach
4.	Zakres rzeczowy	Zwiększenie dostępu osób objętych wsparciem do usług specjalistycznych, w tym: - poradnictwa pedagogicznego, - specjalistycznych warsztatów, - kolonii dla dzieci z uwzględnieniem programów profilaktycznych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Wsparciem objęte zostaną rodziny zastępcze, rodzice zastępczy, kandydaci na rodziców zastępczych, dzieci w pieczy zastępczej i usamodzielniani wychowankowie, w tym z obszaru zdegradowanego.
6.	Prognozowane rezultaty	W projekcie zaplanowano udział ok. 200 osób.
7.	Okres realizacji	01.09.2016 r. – 30.06.2018 r.
8.	Szacunkowa wartość projektu	760 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	722 000,00 PLN - RPO WŁ 2014-2020, 38 000,00 PLN - środki PCPR w Poddębicach

Karta projektu Nr 8		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Utworzenie Centrum Rehabilitacji i Balneologii w ramach turystyki zdrowotnej w Poddębickim Centrum Zdrowia/ rozwój infrastruktury ochrony zdrowia
2.	Miejsce realizacji	99-200 Poddębice, ul. Mickiewicza 16 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Powiat Poddębicki / Poddębickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o.
4.	Zakres rzeczowy	Rozwój usług rehabilitacyjnych i balneologicznych poprzez: - dobudowę skrzydła sanatoryjnego z basenami termalnymi (2 baseny) wraz zagospodarowaniem terenu; - rozbudowę oddziału rehabilitacji; - budowę bazy noclegowej w Poddębicach dla pensjonariuszy sanatorium; - budowę parkingu wielokondygnacyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Osoby korzystające z oferty leczniczo-rehabilitacyjnej, w tym osoby z obszaru rewitalizacji jako użytkownicy i pracownicy.
6.	Prognozowane rezultaty	Wsparciem objętych zostanie około 600 osób rocznie, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.
7.	Okres realizacji	2017-2019
8.	Szacunkowa wartość projektu	48 000 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	40 800 000 PLN - RPO WŁ 2014-2020 7 200 000,00 PLN - budżet Powiatu Poddębickiego

Karta projektu Nr 9		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Przystosowanie budynku Internatu w Poddębicach do pełnienia funkcji turystyki zdrowotnej – bazy noclegowej/ działania zmierzające do przywrócenia lub nadania obiektom nowych funkcji
2.	Miejsce realizacji	99-200 Poddębice, ul. Polna 9 – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Powiat Poddębicki
4.	Zakres rzeczowy	W ramach projektu zaplanowano: - przebudowę i modernizację kondygnacji mieszkalnych w celu przystosowania ich do potrzeb użytkowników i podwyższenia standardu obiektu; - wykonanie łazienek dostępnych bezpośrednio z pokoju (w każdym pokoju łazienka wyposażona w kabinę natryskową, wc i umywalkę).

		Część pokoi zostanie przystosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Osoby korzystające z oferty leczniczo-rehabilitacyjnej, mieszkańcy obszaru rewitalizacji przede wszystkim jako pracownicy.
6.	Prognozowane rezultaty	Planuje się utworzenie 20 miejsc noclegowych.
7.	Okres realizacji	2017-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	2 978 040,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	2 100 000,00 PLN - RPO WŁ 2014-2020 878 040,00 PLN - budżet Powiatu Poddębickiego

Karta projektu Nr 10		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	Poprawa jakości życia osób niesamodzielnych, w tym szczególnie osób starszych, poprzez utworzenie DDOM (Dom Diennej Opieki Medycznej) przy NZOZ MOŻ-MED w Poddębicach/ rozwój usług opieki zdrowotnej
2.	Miejsce realizacji	99-200 Poddębice ul. Miła 27, ul. Mickiewicza 9. W ramach projektu zaplanowano działania realizowane poza obszarem rewitalizacji, ale skierowane m.in. do mieszkańców tego obszaru, będą oddziaływać na wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MOŻ-MED S.J. MOŻDŻAN/ Gmina Poddębice/ Poddębicki Dom Kultury i Sportu
4.	Zakres rzeczowy	Celem projektu jest poprawa jakości życia osób starszych i niesamodzielnych. W ramach udzielanego wsparcia zaplanowano: badania lekarskie, badania profilaktyczne, pomoc logopedyczną i psychologiczną, a także zajęcia warsztatowe w Domu Pracy Twórczej Osób Niepełnosprawnych.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Osoby starsze i niesamodzielne, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	W ramach projektu zaplanowano objęcie wsparciem grupę 60 osób, w tym 40 osób w wieku 65 +.
7.	Okres realizacji	2016-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	970 000,00 PLN - PO WER 2014-2020, 30 000,00 PLN - budżet NZOZ MOŻ-MED. S.J.

Karta projektu Nr 11		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	POMAGAJMY SOBIE/ aktywizacja społeczna osób wykluczonych
2.	Miejsce realizacji	Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Organizacje pozarządowe/ Gmina Poddębice
4.	Zakres rzeczowy	Projekt zakłada: - prowadzenie zajęć terapeutycznych dla dzieci z niepełnosprawnościami, - wsparcie psychologiczno-pedagogiczne rodziny dziecka niepełnosprawnego, - kampania informacyjna wśród mieszkańców obszaru rewitalizowanego, - zaangażowanie mieszkańców dzięki promocji wolontariatu.
5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy gminy Poddębice, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	Wskaźniki: - mieszkańców zaangażowanych w realizację projektu – 50 osób, - liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 10 osób, - liczba rodzin osób z niepełno sprawnościami którym udzielono wsparcia – 10 szt.
7.	Okres realizacji	2017-2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	30 000, 00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	30 000,00 PLN - środki Gminy Poddębice

Karta projektu Nr 12		
1.	Tytuł przedsięwzięcia/ obszar tematyczny	AKTYWNY PODDĘBICZANIN/aktywizacja społeczna osób wykluczonych
2.	Miejsce realizacji	Poddębice – obszar rewitalizacji
3.	Podmiot realizujący zadanie /Partnerzy	Gmina Poddębice/Poddębicki Dom Kultury i Sportu/ organizacje pozarządowe
4.	Zakres rzeczowy	Projekt skierowany do mieszkańców gminy: dzieci, młodzieży oraz osób starszych. Promujący zdrowy i aktywny tryb życia, wspierający integrację mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektu zaplanowano: - warsztaty - zajęcia sportowo-rekreacyjne.

5.	Grupa docelowa działań rewitalizacyjnych	Mieszkańcy gminy Poddębice, w tym z obszaru rewitalizacji.
6.	Prognozowane rezultaty	Wskaźniki rezultatu: - liczba osób objętych wsparciem – 15 osób
7.	Okres realizacji	2018
8.	Szacunkowa wartość projektu	50 000,00 PLN
9.	Przewidywane źródła finansowania	47 500,00 PLN - PO WER 2014-2020 2 500,00 PLN - środki Gminy Poddębice

Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego gminy w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie. Pilną koniecznością staje się również rozwiązanie szeregu trudnych problemów społecznych. Zjawiska te związane są ze sferą ubóstwa, uzależnień, przestępczości, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych. Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej, poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji i organizacji pozarządowych a także instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej.

Skuteczne działania zaplanowane do realizacji poza obszarem rewitalizacji będą oddziaływać na ten obszar kryzysowy. Efekty realizacji poszczególnych projektów wpłyną na wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Jednocześnie zaplanowane działania i szersze potraktowanie kryzysowych zjawisk, zapobiegnie przenoszeniu się problemów na inne obszary gminy Poddębice.

Zaplanowane w programie cele nie mogą zostać osiągnięte na części gminy. Ze względu na specyfikę obszaru cele nie mogą być realizowane tylko przez podmioty zlokalizowane na tym obszarze i dla tego obszaru, gdyż skutek działań tych podmiotów będzie odczuwany na obszarze rewitalizowanym.

3. Indykatoryne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w Programie to:

1. Środki publiczne

- Budżet jednostek samorządu terytorialnego, budżet jednostek organizacyjnych js – wkład własny do dofinansowania zewnętrznego, realizacja zadań publicznych, na które nie pozyskano zewnętrznego dofinansowania, zlecenie zadań organizacjom pozarządowym,
- Budżet państwa – środki z programów rządowych, funduszy celowych, programów i funduszy wojewódzkich,
- Dofinansowanie UE i z innych źródeł zewnętrznych – Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, programy krajowe, inne instrumenty.

2. Środki prywatne - środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego:

- przedsiębiorstw,
- wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
- organizacji pozarządowych – wkład własny do dofinansowania zewnętrznego lub samodzielna realizacja projektów.

Działania sektora prywatnego mogą być również realizowane z udziałem środków pochodzących z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych, budżetu państwa czy budżetu gminy.

3. Środki z rynku finansowego (kredyty, pożyczki, leasing, poręczenia, gwarancje bankowe itp.).

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są środki z programów operacyjnych w ramach EFRR i EFS, w tym RPO WŁ na lata 2014-2020.

Indykatywne ramy finansowe oraz źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych przedstawiono w opisach poszczególnych projektów, zarówno projektów podstawowych, jak i pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W ramach wdrażania Programu, Zespół ds. Rewitalizacji udostępni podmiotom prywatnym pełną informację dotyczącą możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

4. Kompleksowość, koncentracja i komplementarność w Programie Rewitalizacji

Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektów **społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych i kulturowych** związanych zarówno z wytyczonym obszarem, jak i jego otoczeniem. Ujęte w Programie inwestycje nie są nastawione jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, czy skupione tylko na działaniach remontowych i modernizacyjnych, tj. takich, które nie prowadzą do zmian strukturalnych na obszarze zdegradowanym.

Program Rewitalizacji jest silnie osadzony w idei KRAINA BEZ BARIER realizowanej przez Gminę Poddębice na rzecz osób niepełnosprawnych od 2007 roku.

Program Rewitalizacji złożony z wielu projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Podstawowe projekty inwestycyjne, tzw. „miękkie” oraz projekty uzupełniające są wzajemnie powiązane, jak również charakteryzują się synergią, skutkującą pełnym osiągnięciem założonych celów, Program nie zawiera projektów, które byłyby skierowane na partykularne cele, nie mające znaczenia dla celów rewitalizacji.

Kompleksowość przejawia się również w uwzględnieniu zróżnicowanych źródeł finansowania środków europejskich, w tym: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych publicznych i prywatnych.

Podczas przygotowania programu zastosowano zasadę koncentracji: terytorialnej i tematycznej.

Koncentracja terytorialna - działania rewitalizacyjne skierowane są na określony dzięki diagnozie i konsultacjom teren, dotknięty szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Jednocześnie jest to obszar istotny z punktu widzenia rozwoju gminy.

Koncentracja tematyczna – planowane działania rewitalizacyjne skupiają się na rozwiązaniu problemów, które - jak wykazała diagnoza - są najbardziej widoczne na wskazanym obszarze. Zatem koncentracja interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb powoduje, że Program dotyczy takich obszarów tematycznych, dla których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. Dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania:

- **Komplementarność przestrzenna** – na etapie tworzenia oraz wdrażania dokumentu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar, a nie punktowo, w pojedynczych miejscach. Poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie dopełniają się przestrzennie i będzie następował między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie będą skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary oraz nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- **Komplementarność problemowa** – wszystkie projekty i działania rewitalizacyjne wzajemnie dopełniają się tematycznie; prowadzą one do poprawy założonych wskaźników osiągania celów rewitalizacji (redukcja zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych na obszarze problemowym) w aspektach społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym i technicznym.
- **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna** wynika z zaprojektowanego systemu zarządzania Programem Rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. **W tym celu system zarządzania Programem Rewitalizacji został osadzony w ogólnym systemie zarządzania Gminy.**
- **Komplementarność źródeł finansowania**, w kontekście polityki spójności 2014-2020 – projekty rewitalizacyjne, wynikające z Programu Rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego - z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Zasadę tę uwzględniono w ramach zaproponowanych projektów podstawowych i przewidywanych (lub już realizowanych) projektów dodatkowych. Koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS

i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów. Jednocześnie koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

Przedstawione w poprzednim punkcie projekty rozpatrywane każdy z osobna wykazują zróżnicowane walory prorozwojowe, mają zatem ograniczoną moc sprawczą wyprowadzenia z kryzysu obszaru swego oddziaływania.

Efekty spójnej i jednoczesnej realizacji wymienionych projektów na obszarze rewitalizowanym rozumiane jako ich rezultaty, pozwolą na uzyskanie efektu synergii w ograniczeniu negatywnych i kryzysowych zjawisk w sferze społecznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Relatywnie mała powierzchnia obszaru zdegradowanego z natury rzeczy stawia przed twórcami Programu bardzo ograniczony zasób środków rewitalizacji, zmuszając do wnikliwej kwerendy w doborze projektów rewitalizacyjnych, stąd też oprócz sztandarowego projektu „Przeciw wykluczeniu – Kraina Bez Barrier w Poddębicach” (rewitalizacja kompleksu geotermalnego) do Programu włączone zostały rozwiązania komplementarne, zdecydowanie poprawiające dostępność komunikacyjną obszaru zdegradowanego. Tylko w ten sposób bowiem możliwe będzie zdyskontowanie ponadlokalnego charakteru tego projektu, co niewątpliwie przyspieszy osiągnięcie założonych celów rewitalizacji.

Wśród projektów infrastrukturalnych zawartych w Programie rewitalizacji decydujące znaczenie dla aktywacji ekonomicznej obszaru zdegradowanego mają projektu nr 2 z listy podstawowej oraz 3a, 3b i 4 z listy pozostałych przedsięwzięć. Projekt nr 2 (rewitalizacja kompleksu geotermalnego) tworzy nową gospodarczą jakość, która może być w pełni zdyskontowana w synergii z projektami dotyczącymi modernizacji sieci komunikacyjnej (3a, 3b i 4). Zaproponowane w Programie rozwiązania przestrzenno-funkcjonalne są więc nieodzownym warunkiem powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mechanizm zapewnienia komplementarności pomiędzy działaniami różnych podmiotów i Funduszy zagwarantowany jest w składzie i kompetencjach Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji. Zapewniony jest w nim udział podmiotów realizujących Program korzystających z całego spektrum źródeł finansowania (państwowe, unijne, prywatne). Jedno z zadań zespołu dotyczy wprost efektów synergii realizowanych projektów.

Komplementarność takich projektów z listy podstawowej jak 4 i 5 ze wspierającymi efekt rewitalizacji tzw. projektami miękkimi nakierowanymi na proces wychowania przedszkolnego i edukacji, powstanie nowa jakościowo sylwetka społeczna młodego człowieka z uświadomionymi aspiracjami społecznymi i cywilizacyjnymi.

Projekty infrastruktury rekreacyjnej i komunikacyjnej mają być kołem zamachowym ekonomiki terenu rewitalizowanego. Dla spotęgowania efektów społecznych procesu rewitalizacji ważne będą projekty z zakresu infrastruktury wychowawczej i edukacyjnej. To przede wszystkim projekty nr 4 i 5, ale także projektu z bogatej grupy tzw. „pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych” przykładowo: „Rodzina pod parasolem”.

Wielość projektów, których efekty realizacji zaznaczone będą na różnych płaszczyznach: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, techniczno-

środowiskowej (wykorzystanie złoża geotermalnego) wymaga mobilizacji całego spektrum podmiotów wykonawczych i współpracujących, m.in.

1. Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat poddębicki),
2. Spółki prawa handlowego (Poddębickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o.),
3. Samorządowe jednostki organizacyjne (szkoły, ośrodek pomocy społecznej),
4. Organizacje pozarządowe (fundacja inkubator).

Pierwsze efekty przyniosą projekty realizowane w sferze społecznej przygotowujące mieszkańców obszaru zdegradowanego do tworzonego równolegle potencjału gospodarczego tego obszaru (np. aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy – „Lepszy Start”). Tak rozbudowany potencjał społeczny zostanie skonfrontowany z możliwościami wynikającymi z ukończenia inwestycji infrastrukturalnych, kreujących nowy, wyższy potencjał ekonomiczny obszaru zdegradowanego.

Komplementarność projektów i zgodność kierunków działań z celami strategicznymi procesu rewitalizacji przedstawia poniższa tablica.

Tabl. 20. Komplementarność projektów i kierunków działań

Nazwa projektu	Cel strategiczny I				Cel strategiczny II			Cel strategiczny III			Cel strategiczny IV		
	I.1	I.2	I.3	I.4	II.1	II.2	II.3	III.1	III.2	III.3	IV.1.	IV.2	IV.3
Przeciw wykluczeniu, czyli życie OD(NOWA)													
Kompleks geotermalny													
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego – Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Targowej 2													
Przebudowa/modernizacja hali sportowej i Gimnazjum													
Przebudowa i rozbudowa Przedszkola w Poddębicach przy ul. Miłej 14/16													
W krainie przedszkolaka													
Lepszy start													
Drogi dojazdowe do kompleksu geotermalnego													
Przebudowa i rozbudowa dróg dojazdowych do kompleksu geotermalnego: ul. Jałowcowa,													

ul. Kochanowskiego i ul. Polna													
Cyfryzacja kontaktu mieszkańców z jednostkami organizacyjnymi gminy													
Aktywizacja osób bezrobotnych													
Rodzina pod parasolem													
Utworzenie Centrum Rehabilitacji i Balneologii													
Przystosowanie budynku Internatu w Poddębicach do pełnienia funkcji turystyki zdrowotnej – bazy noclegowej													
Poprawa jakości życia osób niesamodzielnych, w tym szczególnie osób starszych, poprzez utworzenie Domu Diennej Opieki Medycznej													
Pomagajmy sobie													
Aktywny Poddębiczanie													

Uwaga: - bezpośrednie powiązanie, - pośrednie powiązanie

Źródło: opracowanie własne

Wzajemne powiązania pomiędzy projektami realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji jak i poza nim prezentuje Tablica 21.

Tabl. 21. Powiązania między projektami

Projekty	Projekty podstawowe				
	1	2	3	4	5
Projekty podstawowe					
1. Przeciw wykluczeniu, czyli życie OD(NOWA) ***	x	2	0	1	1
2. Przeciw wykluczeniu – KRAINA BEZ BARIER - rewitalizacja kompleksu geotermalnego w Poddębicach*	2	x	1	1	1
3. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego – Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Targowej 2*	1	1	x	1	1
4. Przebudowa/modernizacja hali sportowej i Gimnazjum*	1	1	0	x	2
5. Przebudowa i rozbudowa Przedszkola w Poddębicach przy ul. Miłej 14/16*	2	2	1	1	x

Pozostałe projekty rewitalizacyjne					
6. W krainie przedszkolaka***	2	2	0	1	2
7. Lepszy start***	1	1	1	2	0
8. Drogi dojazdowe do kompleksu geotermalnego*	2	0	1	1	0
9. Przebudowa i rozbudowa dróg dojazdowych do kompleksu geotermalnego: ul. Jałowcowa, ul. Kochanowskiego i ul. Polna*	2	0	1	2	0
10. Cyfryzacja kontaktu mieszkańców z jednostkami organizacyjnymi gminy***	2	1	1	2	1
11. Aktywizacja osób bezrobotnych *	2	2	0	1	2
12. Rodzina pod parasolem***	2	2	1	2	2
13. Utworzenie Centrum Rehabilitacji i Balneologii w ramach turystyki zdrowotnej w Poddębickim Centrum Zdrowia w Poddębicach*	2	1	0	2	2
14. Przystosowanie budynku Internatu w Poddębicach do pełnienia funkcji turystyki zdrowotnej – bazy noclegowej*	2	2	0	2	0
15. Poprawa jakości życia osób niesamodzielnych, w tym szczególnie osób starszych, poprzez utworzenie Domu Diennej Opieki Medycznej przy NZOZ MOŻ-MED w Poddębicach**	2	1	0	1	0
16. Pomagajmy sobie*	2	2	0	1	0
17. Aktywny Poddębiczanie*	2	2	1	0	0

Uwaga:

a) w boczku tablicy symbolem * oznaczono projekty realizowane wyłącznie na obszarze rewitalizacji, symbolem ** - projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji, symbolem *** - projekty realizowane zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim;

b) we wnętrzu tablicy symbolem 0 oznaczono brak powiązań, 1 – powiązania pośrednie, 2 – powiązania bezpośrednie.

Źródło: Opracowanie własne

IX. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM REWITALIZACJI

1. System realizacji (wdrażania) Programu Rewitalizacji

1.1. Zasady wdrażania Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji jako dokument strategiczny ma szczególne znaczenie dla wszystkich podmiotów zlokalizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Stąd też konieczność zaangażowania do prac zarówno na etapie przygotowania jak i na etapie

wdrażania Programu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora publicznego, prywatnego oraz organizacji pozarządowych. Szczególnie cenne może być zaangażowanie organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury, sportu i edukacji, które poprzez generowanie i realizację projektów społecznych mogą budować, rozwijać i wzbogacać ofertę w rewitalizowanym obszarze.

Wdrażanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Poddębice obejmuje szereg instrumentów oraz środków służących skutecznej i efektywnej jego realizacji. System ten jest zaprojektowany z uwzględnieniem specyfiki gminy oraz zdelimitowanego obszaru rewitalizacji, zdolności instytucjonalnej, w tym również możliwości współdziałania z partnerami.

Skuteczny i efektywny udział różnych interesariuszy w procesie rewitalizacji zapewnią działania władz samorządowych między innymi w zakresie komunikacji poprzez stronę internetową urzędu, która będzie źródłem informacji o realizowanych działaniach rewitalizacyjnych różnych podmiotów oraz o samym programie rewitalizacji i postępach w jego wdrażaniu. Na stronie umieszczone będą dane kontaktowe podmiotów prowadzących poszczególne projekty, bieżące informacje o zaawansowaniu prac, aktualnościach i wydarzeniach związanych z realizowanymi projektami. Tak zaprojektowana strona internetowa umożliwi zainteresowanym mieszkańcom, przedsiębiorcom, organizacjom i innym instytucjom włączenie się w realizowane działania projektowe.

Władze gminy Poddębice będą jednocześnie podejmować działania informacyjno-edukacyjne na rzecz promocji Programu, zwiększenia świadomości mieszkańców poprzez organizowanie spotkań z partnerami, grupami beneficjentów oraz mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Istotnym zadaniem będzie również podawanie do publicznej wiadomości okresowych raportów z realizacji Programu Rewitalizacji.

Rys. 6. Zasady wdrażania Programu Rewitalizacji

Zasady przyjęte w toku procesu przygotowywania Programu będą również uwzględniane w trakcie jego wdrażania. Proces wdrażania będzie respektował uniwersalne i nadrzędne zasady rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wdrażanie dokumentu odbywać się będzie w oparciu o zasady:

- **partycypacji społecznej i partnerstwa** - polegającej na współpracy i zaangażowaniu społeczności gminy, w tym zwłaszcza interesariuszy z obszaru rewitalizowanego, partnerów publicznych, w tym samorządu lokalnego oraz partnerów społeczno-gospodarczych,
- **diagnozy i monitoringu skuteczności podjętych działań** - pozwalającej na podjęcie działań korygujących w procesie realizacji zaplanowanych działań i inwestycji,
- **planowania** w oparciu o realne możliwe do uzyskania środki, przy uwzględnieniu własnych możliwości samorządu,
- **prowadzenia działań społecznych**, pobudzających aktywność lokalną, łącznie z działaniami rewitalizacyjnymi w sferze przestrzennej i gospodarczej,
- **zrównoważonego rozwoju** – oznaczającej prowadzenie działań i realizacji inwestycji w taki sposób, by rozwój w sferze gospodarczej i infrastrukturalnej odbywał się z poszanowaniem środowiska naturalnego,
- **efektywności działań** - polegającej na maksymalizacji korzyści dla mieszkańców gminy w zakresie podnoszenia jakości życia w wymiarze pracy, wypoczynku oraz warunków mieszkaniowych,
- **koncentracji i celowości** – działania władz publicznych i partnerów ukierunkowane powinny być na osiągnięcie celów rewitalizacji we wskazanym obszarze rewitalizacji i koncentrować się powinny na rozwiązaniu faktycznych problemów społeczności lokalnej.

1.2. Operator rewitalizacji, jego kompetencje i odpowiedzialność

Za powodzenie i wdrażanie niniejszego Programu odpowiedzialnym podmiotem jest Burmistrz Poddębic.

Funkcję instytucji zarządzającej i koordynującej wdrażanie Programu pełnić będzie Urząd Miejski w Poddębicach, do którego zadań w tym zakresie należeć będzie:

- opracowanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych,
- zapewnienie poprawności w zakresie realizacji zamówień publicznych, zasad konkurencji i ochrony środowiska,
- prowadzenie ciągłego monitoringu oraz okresowej i końcowej ewaluacji efektywności i skuteczności wdrażania Programu,
- wspieranie wzrostu partycypacji podmiotów prywatnych włączających się w procesy rewitalizacji,
- koordynacja i realizacja projektów w ramach Programu,
- przygotowanie i wdrożenie planu działań w zakresie komunikacji społecznej Programu,

- rozstrzyganie konfliktów pomiędzy różnymi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji,
- inicjowanie współpracy z potencjalnymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Dla realizacji Programu Burmistrz Poddębic powoła **Zespół ds. realizacji Programu Rewitalizacji** (por. Załącznik nr 4) w składzie:

- Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego w Poddębicach,
- Kierownik Referatu Gospodarki Nieruchomościami i Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Poddębicach,
- Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poddębicach,
- Przedstawiciel przedsiębiorców,
- Przedstawiciel organizacji pozarządowych.

Do zadań Zespołu należeć będzie:

- wykonywanie zapisów Programu Rewitalizacji w zakresie osiągania celów, realizacji działań w sferze infrastrukturalnej i społecznej w założonym horyzoncie czasowym, w szczególności dotyczących efektów synergii realizowanych projektów,
- nadzorowanie współpracy z partnerami,
- wdrożenie mechanizmów partycypacji społecznej,
- zaangażowanie w działalność informacyjno-edukacyjną wspierającą działania rewitalizacyjne.

Burmistrz cyklicznie przedstawiał będzie Radzie Miejskiej w Poddębicach informację o postępach w realizacji Programu Rewitalizacji (co najmniej raz w roku). Informacje te będą udostępniane również publicznie poprzez ich publikację na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Poddębicach.

1.3. Zasady współpracy z partnerami

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, a także ograniczenia konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania.

Partnerska współpraca przy realizacji programu jest warunkiem pełnej synchronizacji efektów oddziaływania projektów rewitalizacyjnych na sytuację na obszarze rewitalizowanym.

Mechanizm zapewniający włączenie różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji zapewnia przyjęta w Programie zasada partycypacji partnerów na każdym etapie jego realizacji. Stosownie do niej założenia Programu Rewitalizacji zostały przedstawione różnym grupom społeczności Poddębic. Także proces tworzenia diagnozy przeprowadzony został w partnerstwie.

Powołany Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji będzie inicjatorem i gospodarzem forum partycypacji różnych środowisk, co zapewnia skład tego zespołu i jego kompetencje.

W procesie monitorowania realizacji Programu Rewitalizacji prowadzonym przez Zespół ds. Monitoringu przewidziane są kontakty z partnerami Programu, w szczególności zasięganie ich opinii na temat realizacji.

Współpraca w realizacji zapisów Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

- **organizacyjnym** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu, tj. na zaproszenie przewodniczącego przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego będą każdorazowo brali udział w jego cyklicznych spotkaniach.
- **merytorycznym** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
- **finansowym** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów, poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanego obszaru z sytuacji kryzysowej, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu;
- 2) przejrzystość podejmowanych działań;
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami gminy.

Współpraca pomiędzy Partnerami Programu ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilku wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

2. Komunikacja społeczna

W celu efektywnego i skutecznego wdrażania zapisów Programu Rewitalizacji ważne jest umożliwienie społeczności lokalnej udziału w procesie jego tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnienie skutecznej metody komunikacji społecznej.

Podmiotem, który ma za zadanie prowadzić i nadzorować promocję Programu Rewitalizacji, a w jej ramach również promocję wszystkich projektów i zadań inwestycyjnych będzie Zespół ds. realizacji Programu Rewitalizacji, który organizował będzie powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych

projektów, a także rezultatach działań na poziomie konkretnych obszarów problemowych oraz całej gminy. Ponadto, odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tych przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z obowiązującymi wytycznymi w tym zakresie.

Założono, że komunikacja społeczna w procesie realizacji ma umożliwić:

- 1) dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji – funkcja edukacyjna.
- 2) wyrażenie opinii – funkcja aktywizująca.
- 3) wprowadzenie dyskusji na temat realizowanych kierunków zagospodarowania.

Dla zapewnienia efektywnej współpracy z partnerami procesu rewitalizacji wykorzystywane będą następujące narzędzia komunikacji:

- 1) strona internetowa Urzędu Miejskiego w Poddębicach;
- 2) lokalne media;
- 3) spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji wraz z przedstawicielami kluczowych dla rewitalizacji zdegradowanego obszaru gminy partnerów z sektora społecznego i gospodarczego oraz ekspertami i specjalistami zewnętrznymi;
- 4) spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami, w szczególności z obszaru rewitalizowanego, organizowane w miarę postępu prac rewitalizacyjnych.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych zadań.

3. System monitorowania celów Programu i oceny skuteczności działań

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji dokumentu w reakcji na zmiany w otoczeniu.

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w dokumencie oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów oraz stanowiącym o jego sukcesie. Monitoring ma również służyć kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji gminy, regionu i kraju. Jednocześnie monitoring umożliwia uruchomienie w odpowiednim czasie procedur awaryjnych.

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony na poziomie realizacji poszczególnych projektów, tj. na poziomie produktów i rezultatów poszczególnych projektów oraz w układzie całościowej oceny postępów Programu. W ramach partycypacji społecznej obejmować będzie również badanie opinii społecznej w celu uzyskania informacji zwrotnej o realizowanych projektach. Wyniki monitoringu, przedstawiane

w formie rocznych sprawozdań z realizacji Programu, będą podstawą oceny postępów realizowanego Programu.

Bieżącym monitorowaniem, polegającym na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej stwierdzonymi założeniami i celami zajmować się będzie **Zespół ds. Monitoringu** w składzie:

- Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego w Poddębicach,
- Kierownik Referatu Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Poddębicach,
- Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poddębicach,
- Przedstawiciel organizacji pozarządowych.

Zespół będzie odpowiedzialny za:

- opracowanie sposobów ewaluacji przebiegu realizowanych projektów rewitalizacyjnych,
- monitorowanie prognozowanych wskaźników rezultatu dla każdego projektu,
- porównywanie osiągniętych wskaźników rezultatu w odniesieniu do celów całego Programu, w szczególności dotyczących synergii projektów,
- zbieranie opinii partnerów Programu na temat przebiegu jego realizacji,
- formułowanie wniosków dotyczących zagrożeń w realizacji Programu, a także konieczności aktualizacji wskaźników i celów.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe jak i rzeczowe aspekty wdrażania projektu. Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystania źródeł finansowania, które będą podstawą oceny sprawności wydatkowania środków. Monitoring rzeczowy pokaże efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do całościowej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Ocena tempa osiągania prognozowanych rezultatów projektów będzie stanowić element monitoringu stopnia realizacji celów Programu, to jest urzeczywistnienia wizji i osiągnięcia pożądanego stanu obszaru rewitalizacji.

Prognozowane wskaźniki rezultatu projektów podstawowych zawarto w poszczególnych kartach projektów, a dla **oceny stopnia realizacji celów** Programu przyjęto następujące **wskaźniki monitorowania**. Doboru wskaźników dokonano na podstawie zdiagnozowanych i opisanych cech obszaru.

Tabl. 22. Wskaźniki osiągnięcia celów Programu Rewitalizacji

Lp.	Cel strategiczny	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa dla gminy 2014 r.	Wartość dla obszaru rewitalizowanego	Średnia wojewódzka 2014 r.	Wartość docelowa dla gminy 2023 r. (w nawiasach dla obszaru rewitalizowanego)
1.	I. Ożywienie gospodarcze terenów rewitalizowanych poprzez rozwój rekreacji i rehabilitacji leczniczej	Wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności) w %	4,1	4,2	4,4	3,5 (3,4)
2.		Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności)	95,0	48,0	95,7	powyżej średniej wojewódzkiej (ok. 70,0)
3.		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1 tys. ludności	8,3	x	8,5	powyżej średniej wojewódzkiej
4.	II. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i sportowej	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	67,3	x	84,1	na poziomie średniej wojewódzkiej
5.		Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych	54	0	23128	ok. 90 (24)
6.		Turyści w obiektach noclegowych (w ciągu roku)	2154	x	1192931	ok. 4500
7.		Wydatki budżetu na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca	937,42	x	1203,19	na poziomie średniej wojewódzkiej
8.	III. Poprawa wizerunku obszaru rewitalizowanego	Liczba wydanych „Niebieskich kart” na 1 tys. mieszkańców	1,8	3,0	x	1,5 (ok. 1,5)
9.		Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych	54	0	23128	ok. 90 (24)
10.		Wskaźnik wykroczeń (w % liczby ludności)	1,2	2,7	x	1,0 (2,0)
11.	IV. Aktywizacja społeczna mieszkańców	Udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem	6,1	6,4	x	5,5 (5,4)

		w %				
12.		Liczba wydanych „Niebieskich kart” na 1 tys. mieszkańców	1,8	3,0	x	1,5 (ok. 1,5)
13.		Wydatki budżetu na pomoc społeczną na 1 mieszkańca	1249,53	x	583,74	na poziomie średniej wojewódz- kiej
14.		Liczba osób z przyznanymi zasiłkami stałymi na 1 tys. ludności	4,6	6,7	6,5	3,8 (ok. 5,0)
15.		Liczba organizacji pozarządowych	22	3	x	25
16.		Wskaźnik wykroczeń (w % liczby ludności)	1,2	2,7	x	1,0 (2,0)

Źródło:

1. Bazy danych gminy Poddębice,
2. Bank Danych Lokalnych GUS,
3. Obliczenia własne.

4. Ewaluacja przebiegu procesów rewitalizacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu strategicznego podejmowanych działań.

Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych będzie prowadzona przez Zespół ds. Monitoringu, przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Po zakończeniu realizacji każdego z projektów realizowanych w ramach programu rewitalizacji Zespół opracuje raport uwzględniający następujące **kryteria ewaluacyjne**:

1. **skuteczność** – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu osiągnięte zostały cele projektu zdefiniowane na etapie planowania;
2. **efektywność** – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów;
3. **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej;
4. **trafność** – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia cele Programu odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego;
5. **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

5. System aktualizacji Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja jest procesem długofalowym, zatem podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz czynnikom stanowiącym efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jej realizacji.

Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich zakres determinowany będzie: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz regionu, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Za aktualizację Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Referat Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Poddębicach, do którego zadań należeć będzie:

- przygotowanie projektów aktualizacji Programu Rewitalizacji,
- prowadzenie procedury przyjęcia aktualizacji Programu.

Załącznik nr 1. Ankieta konsultacyjna

Ankieta

Obszary i kierunki działań rewitalizacyjnych na lata 2016-2023

dla Gminy Poddębice

Szanowni Państwo,

Uprzejmie prosimy o wypełnienie ankiety, której wyniki zostaną wykorzystane do opracowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy i określenia na tej podstawie obszarów degradacji społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej wymagających podjęcia działań naprawczych. Diagnoza będzie podstawą do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy zamierza się prowadzić rewitalizację.

Proszę zaznaczyć wybraną odpowiedź wstawiając „x” bądź odpowiedni tekst w polu wyboru zaznaczonym kolorem pomarańczowym

1. Czy Pana/Pani zdaniem w Gminie Poddębice występują obszary zdegradowane, które należy objąć działaniami naprawczymi w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji?

☐ Tak ☐ Raczej tak ☐ Nie → *dziękujemy, proszę przejść do metryczki*

2. Proszę określić położenie obszarów zdegradowanych, które według Pana/Pani należy objąć działaniami naprawczymi w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Proszę określić położenie poprzez podanie nazwy obszaru (np. park, stadion, plac, osiedle, sołectwo itp.) bądź poprzez nazwy dróg lub ulic określających jego granice.

3. Proszę wskazać maksymalnie pięć najważniejszych negatywnych zjawisk **społecznych** występujących w Gminie Poddębice.

- ☐ Bezrobocie
- ☐ Niski standard życia mieszkańców
- ☐ Niski poziom bezpieczeństwa publicznego
- ☐ Wykluczenie osób niepełnosprawnych
- ☐ Niski poziom edukacji
- ☐ Niska jakość i ograniczony dostęp do edukacji przedszkolnej
- ☐ Jakość opieki społecznej
- ☐ Patologie społeczne
- ☐ Brak całorocznej oferty sportowo-rekreacyjnej, szczególnie dla dzieci i młodzieży
- ☐ Niska aktywność społeczna mieszkańców
- ☐ Brak uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym
- ☐ Niewielka oferta szkoleń i kursów uzupełniających kwalifikacje
- ☐ Inne (proszę podać jakie:

4. Proszę wskazać maksymalnie pięć najważniejszych negatywnych zjawisk **gospodarczych** występujących na terenie Gminy Poddębice.

- ☐ Słabe wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego
- ☐ Niski poziom przedsiębiorczości
- ☐ Niedostateczne wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw
- ☐ Trudności pozyskiwania nowych inwestorów
- ☐ Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw
- ☐ Brak możliwości tworzenia nowych miejsc pracy
- ☐ Inne (proszę podać

jakie:

5. Proszę wskazać maksymalnie trzy najważniejsze negatywne zjawiska **środowiskowe** występujące na terenie Gminy Poddębice.

- ☐ Degradacja środowiska naturalnego
- ☐ Niedostateczne wykorzystanie walorów lub zasobów naturalnych
- ☐ Zagrożenie powodziowe
- ☐ Inne (proszę podać

jakie:

6. Proszę wskazać maksymalnie pięć najważniejszych negatywnych zjawisk **przestrzenno-funkcjonalnych** występujących na terenie Gminy Poddębice.

- ☐ Niska estetyka przestrzeni publicznej
- ☐ Słabo rozwinięta baza rekreacyjno-wypoczynkowa
- ☐ Słabo rozwinięta baza sportowo-turystyczna
- ☐ Brak zaplecza rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych
- ☐ Brak lub słaby rozwój sieci handlowo-usługowej
- ☐ Brak lub słaby rozwój infrastruktury komunalnej
- ☐ Niedostateczny dostęp do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną
- ☐ Brak bazy hotelowej
- ☐ Brak miejsc parkingowych
- ☐ Inne (proszę podać jakie:

7. Proszę wskazać maksymalnie trzy najważniejsze negatywne zjawiska **techniczne** występujące na terenie Gminy Poddębice.

- ☐ Degradacja budynków użyteczności publicznej
- ☐ Zły stan techniczny obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych
- ☐ Bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej
- ☐ Niska jakość części dróg gminnych
- ☐ Brak rozwiązań technicznych z zakresu ochrony środowiska
- ☐ Inne (proszę podać jakie:

8. Proszę o przedstawienie propozycji przedsięwzięć (działań naprawczych), które Pana/Pani zdaniem przyczynią się do eliminacji zdefiniowanych wyżej zjawisk negatywnych (np. modernizacja kompleksu basenowego, remont szkoły, przebudowa ulic, itp.)

1. Czy ma Pan/Pani jakieś dodatkowe uwagi i propozycje ?

Metryczka

1. **Płeć:**
☐ Mężczyzna ☐ Kobieta

2. **Wiek w latach:**
☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-50 ☐ 51-65 ☐ 66 lat i więcej

3. **Wykształcenie:**
☐ Wyższe ☐ średnie zawodowe ☐ średnie ogólnokształcące ☐ pozostałe

4. **Aktywność zawodowa:**
☐ Uczę się/studiuję
☐ Jestem emerytem/rencistą
☐ Nie pracuję i nie poszukuję pracy
☐ Poszukuję pracy
☐ Prowadzę działalność gospodarczą
☐ Pracuję w sektorze publicznym
☐ Pracuję w sektorze prywatnym
☐ Pracuję w organizacji pozarządowej

5. **Miejsce zamieszkania**
☐ Miasto ☐ Wieś

6. Proszę określić w skali od „1” do „5” poziom życia Pana/Pani rodziny (gdzie 1 – żyjemy bardzo biednie, 2 – żyjemy skromnie, 3 – żyjemy na przeciętnym poziomie, 4 – żyjąc oszczędnie wystarcza nam na wszystko, 5 – żyjemy dostatnio)
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Dziękujemy za udział w badaniu !

Załącznik nr 2.

Ankieta

Obszary i kierunki działań rewitalizacyjnych na lata 2016-2023 dla Gminy Poddębice

Proszę zaznaczyć wybraną odpowiedź wstawiając „x” bądź odpowiedni tekst w polu wyboru zaznaczonym kolorem pomarańczowym .

1. Reprezentuję:

- ☐ Podmiot prowadzący działalność gospodarczą
- ☐ Organ administracji publicznej
- ☐ Organizację pozarządową
- ☐ Inne (proszę podać jakie:)

2. Czy Pana/Pani zdaniem projekt Programu Rewitalizacji gminy Poddębice określa właściwe cele i zadania?

☐ Tak ☐ Nie

3. Czy któryś z projektów inwestycyjnych wymaga Pana/Pani zdaniem korekty?

☐ Tak ☐ Nie → proszę przejść do pytania 5

4. Proszę podać, który:

- ☐ Geotermia Poddębice
- ☐ Drogi dojazdowe do Geotermii
- ☐ Hala sportowa przy Gimnazjum
- ☐ Modernizacja i rozbudowa przedszkola
- ☐ Teleinformatyczny system e-usług

5. Proszę podać swoje dodatkowe uwagi i propozycje

Dziękujemy !

Załącznik nr 3.

FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG

do dokumentu

Program Rewitalizacji Gminy Poddębice na lata 2016 - 2023

1. Informacje o zgłaszającym

Imię i Nazwisko

Instytucja (jeśli dotyczy)

Adres do korespondencji (e-mail)

Telefon/fax.

Uwagi będą przyjmowane wyłącznie na niniejszym formularzu. Konieczne jest wypełnienie punktu 1.

Wypełniony formularz prosimy przesłać drogą elektroniczną na adres: rewitalizacja@poddebice.pl , wpisując w tytule maila: „Uwagi do Programu Rewitalizacji Gminy Poddębice na lata 2016 - 2023”. p.	Część dokumentu do którego odnosi się uwaga (rozdział/strona/punkt)	Obecny zapis	Propozycja zmiany	Uzasadnienie zmiany
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Załącznik nr 4.

